WAKACYJNE OBRAZY NADZIEI s. 38 | ABP WACŁAW DEPO: MEDIA PO KATOLICKU s. 4 | PATRON ŁADU s. 54 | KRUCJATA MIŁOŚCI s. 36

19.09.2021
nr 38 (829)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Plan na wychowanie

s. 12

Do ojcostwa trzeba dorastać. To długi proces.

JASTARNIA 2021

WAKACJE MARZEŃ DLA 15 RODZIN ZORGANIZOWAŁA

fundacja uskrzydlamy

ks. Henryk Zieliński

Obdarowani dobrem

Beatyfikację Prymasa Tysiąclecia mamy już szczęśliwie za sobą. Szczęśliwie, bo najpierw proces beatyfikacyjny trwał dość długo i wobec prób torpedowania go pewnie by się jeszcze nie zakończył, gdyby nie osobiste zaangażowanie kard. Kazimierza Nycza. Potem zaś przełożenie uroczystości beatyfikacyjnej z powodu epidemii Covid-19 budziło u wielu z nas obawy czy Prymas Tysiąclecia nie podzieli losów abp. Fultona Sheena, którego beatyfikacja została odłożona na czas nieokreślony. Podobnie bowiem jak spadkobiercy przeciwników abp. Sheena, tak i kontynuatorzy linii tych, którzy sprzeciwiali się reprezentowanemu przez kard. Wyszyńskiego podejściu do spraw Kościoła i Ojczyzny, wciąż mają się w Polsce dobrze i nie pozwalają o sobie zapomnieć.

Można dyskutować nad celowością urządzania beatyfikacji w Świątyni Opatrzności Bożej, a nie, jak początkowo planowano, na placu Piłsudskiego. Ale dzisiaj donikąd to już nie prowadzi. Zamiast przelewania goryczy cieszmy się nowymi błogosławionymi, korzystajmy z ich nauki i przykładu ich życia oraz z możliwości publicznego oddawania im czci. Jedyne, o czym warto jeszcze dyskutować z myślą o przyszłości, to pytanie, czy należało, jak to było w niektórych kościołach, zastępować niedzielną Mszę św. wspólnym oglądaniem transmisji z beatyfikacji na telebimie i udzieleniem widzom na koniec komunii świętej. Odpowiedź na to pytanie w kontekście cytowanych przez nas na str. 5 słów abp. Stanisława Gądeckiego wydaje się jednoznaczna.

Dobrą puentą do wspólnej beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia i matki Elżbiety Róży Czackiej była premiera tego samego dnia filmu „Wyszyński – zemsta czy przebaczenie". Film ukazuje krótki, ale jakże brzemienny w przeżycia etap wspólnych losów obojga błogosławionych. Chodzi o 3 miesiące, kiedy to w czasie powstania warszawskiego ks. por. Stefan Wyszyński był nie tylko kapelanem sióstr i zakładu dla ociemniałych w podwarszawskich Laskach, lecz także kapelanem AK. Jedyne zastrzeżenia, jakie można mieć do obrazu, dotyczą tego, że grająca 65-letnią matkę Czacką Małgorzata Kożuchowska jest za ładna i za młoda, a ks. Wyszyński podczas pogrzebu jednego z powstańców proponuje uczcić go chwilą ciszy. To nie było w stylu mojego Prymasa. Inne rzeczy mieszczą się w wolności artystycznej twórców filmu, do obejrzenia którego serdecznie zachęcam.

Szczególnie proszę o pójście na ten film katechetów z uczniami, moderatorów ruchów religijnych z podopiecznymi i rodziców z dziećmi. Będą mieć potem wiele tematów ze sobą do omówienia. Twórcy filmu ukazują bowiem ks. Wyszyńskiego, który mierzy się z wielkimi problemami moralnymi. Musi pogodzić głęboki patriotyzm i wsparcie dla walczących o wolność ze zobowiązaniem do miłowania także nieprzyjaciół, wynikającym z chrześcijaństwa, a z kapłaństwa w szczególności. Te przeżycia zaowocowały potem w dalszym życiu i posłudze Prymasa.

Film jest naprawdę nieźle zrobiony. Nie nudzi i nie ma w nim niepotrzebnego patosu. Grają w nim bardzo dobrzy aktorzy. Twórcy dedykują ten obraz wszystkim obecnym i przyszłym duszpasterzom. To rzadkość w naszych czasach, że w sztuce nie opluwa się księży, tylko wskazuje wzorce, za którymi warto pójść. Jest to także doskonały prezent dla Kościoła w Polsce na Dzień Środków Społecznego Przekazu. Bo media to nie tylko prasa, radio telewizja i internet, ale również kino.

Cieszą mnie słowa abp. Wacława Depo o potrzebie komplementarności mediów katolickich zarówno wobec mediów świeckich, jak i wobec siebie nawzajem. Czekam na decyzje. Tylko pełne otwarcie rynku mediów katolickich we wszystkich diecezjach w Polsce warunkuje większą ich dywersyfikację pod względem stylu przekazu i profilu adresatów, do których się kierują. Podobnie jak w „naszej" Warszawie znajdują się także zwolennicy „Gościa Niedzielnego", „Niedzieli", a nawet „Przewodnika Katolickiego", tak zapewne na Śląsku, w Wielkopolsce, Podkarpaciu i w wielu innych rejonach są ukryci zwolennicy „Idziemy". Stawianie ich przed wyborem: albo jeden tygodnik, albo nic, jest niezrozumiałe.

W imieniu redakcji i naszych Czytelników dziękuję tym Księżom Biskupom, którzy zgodzili się na kolportaż parafialny naszego tygodnika na swoim terenie. W szczególności zaś tym, którzy nawiązali z nami współpracę, przyjmując „Idziemy" jako oficjalne czasopismo w diecezji. Staramy się zaufania nie zawieść.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

19.09.2021 idziemy w numerze:

fot. pixabay

TEMAT TYGONIA

Kluczem jest miłość **s. 10**

Plan na wychowanie **s. 12**

NA CZASIE

Abp Wacław Depo: Media po katolicku **s. 4**

Media, które łączą **s. 18**

fot. PAP/Andrzej Lange

Już błogosławieni **s. 20**

Międzynarodowy Kongres **s. 34**

Miasto – rewitalizacja **s. 35**

Złowrogie manewry **s. 42**

NASZE SPRAWY

Dawkowanie witaminy D **s. 43**

Nowy okres zasiłkowy **s. 44**

MOJA WIARA

Krucjata Miłości **s. 36**

Wakacyjne obrazy nadziei **s. 38**

Patron ładu **s. 54**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

fot. xtz

Media po katolicku

Z abp. **Wacławem Depo**, przewodniczącym Rady ds. Środków Społecznego Przekazu KEP, metropolitą częstochowskim, rozmawia Patryk Lubryczyński

Wezwanie do odpowiedzialności Kościoła za media, zawarte w dekrecie „Inter mirifica" Soboru Watykańskiego II, jest jeszcze aktualne?

Sprawa odpowiedzialności Kościoła za dzieło medialne oraz prowadzenie ludzi do osobistej więzi z Chrystusem nie tylko jest aktualna, lecz także pozostaje niepokojącym wołaniem do wszystkich grup i wspólnot kościelnych. „Inter mirifica" wskazuje na potrzebę obecności i kształtowania ludzkich postaw przez Kościół. Od czasu pojawienia się mass mediów, a zwłaszcza internetu i sieci społecznościowych, tradycyjne instytucje kościelne mają coraz bardziej ograniczony wpływ na człowieka. Siłą Kościoła musi być zawsze prawda w przekazie, ponieważ zdajemy sobie sprawę, że nie jesteśmy twórcami prawdy, ale jej przekazicielami ze źródeł Objawienia Bożego.

Czy jako ludzie wierzący po transformacji ustrojowej nie zaniedbaliśmy starań o silne media katolickie w Polsce?

Niewątpliwie jest to nasze zaniedbanie i nie bójmy się tego głośno powiedzieć! Podczas współczesnej walki medialnej o odbiorcę możemy dostrzec, ile pola jako wierzący oddaliśmy bez jakiegokolwiek zmagania się na odcinku mass mediów. Media katolickie nadrabiają dopiero pewien etap rozwoju, który powinien być już za nami. Uważam, że za zaniechania każdy musi uderzyć się we własne piersi – zarówno hierarchia kościelna, jak i wierni świeccy.

Media katolickie muszą być otwarte na każdego, kto chce usłyszeć o naszym doświadczeniu wiary.

Nie uważa Ksiądz Arcybiskup, że w Polsce obchody Dnia Środków Społecznego Przekazu zostały ostatnio zmarginalizowane, choćby przez Tydzień Wychowania?

Obchodzenie Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu w trzecią niedzielę września rzeczywiście uznaję za słabość. Już przed kilkoma laty podejmowane były rozmowy o przeniesieniu terminu tych obchodów na czas po Wielkanocy, ponieważ siła przekazu zostałaby wzmocniona wielkanocnym orędziem. Myślę, że w przyszłości warto będzie podjąć zmiany na Radzie Stałej KEP, które posłużyłyby pogłębieniu przeżywania tego dnia.

Jak podchodzić w mediach do spraw trudnych dla Kościoła?

Z jednej strony nie powinniśmy zabiegać w debatach publicznych o posługiwanie się językiem religijnym, ale z drugiej strony dostrzegam bardzo niebezpieczną tendencję ludzi niewierzących lub dokonujących apostazji do posługiwania się językiem religijnym, aby ukazywać błędy i grzechy Kościoła. Gdy osobiście pochylam się nad kwestiami językowymi przed homilią lub ważnym wystąpieniem – wzywam Ducha Świętego. Św. Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian napisał: „Bez pomocy Ducha Świętego nikt nie może powiedzieć: Panem jest Jezus". Kiedy słyszymy przekaz, który wprowadza ludzi w błąd, chociażby w kwestii prawd wiary i zasad życia chrześcijańskiego, wymaga to od nas jako ludzi wierzących bardzo krótkiej, a jednocześnie jasnej odpowiedzi. Nie pozwalajmy przy tym na obecność w mediach języka agresji i nienawiści, który nie prowadzi do jakiegokolwiek spotkania!

Bardzo ważne jest odważne zaangażowanie katolików w przestrzeni medialnej. Kościół nie może wycofywać się w przekazie informacyjnym na pola obronne. Odwagi uczył nas bł. kard. Stefan Wyszyński, notując w „Zapiskach więziennych": „Największym brakiem apostoła jest lęk".

Media katolickie są tylko dla katolików?

Misja mediów katolickich wynika z samej misji danej przez Chrystusa Apostołom. Niezależnie od tego, dokąd zmierzali i gdzie przebywali, mieli głosić jedną prawdę. Dlatego my jako katolicy nie możemy zamykać się w ramach religijnego getta. Nie możemy naszego posłannictwa kierować tylko do wybranych ludzi, idealnie spełniających wymogi życia chrześcijańskiego. Media katolickie muszą być otwarte dla każdego, kto tylko chce usłyszeć o naszym doświadczeniu wiary.

Na ile obecne media katolickie spełniają swoją misję?

Nie będę ustawał w wołaniu o komplementarność środków społecznego przekazu, która jest nieustannym wyzwaniem dla mediów katolickich w Polsce. Z tego powinniśmy robić rachunek sumienia. Zdarza się, że również katolicka prasa, radio, telewizja, portale i media społecznościowe nie uwzględniają przekazów innych mediów lub powtarzają bezwiednie przekaz mediów świeckich, który należałoby poszerzyć lub dotknąć tematu w sposób bardziej kompetentny. Media katolickie powinny dawać ludziom coś więcej. Komplementarność jest w stanie pomóc ludziom rozumieć rzeczywistość oraz lepiej ją przeżywać. Ta komplementarność dotyczy też większego zróżnicowania profilu mediów katolickich, aby one się uzupełniały, a nie walczyły między sobą o tego samego odbiorcę.

Jakie dostrzega Ksiądz Arcybiskup wyzwania przed mediami katolickimi na dzisiaj?

Dziennikarze katoliccy niezależnie, czy realizują powołanie kapłańskie, zakonne, czy są wiernymi świeckimi, powinni poddawać się ciągłej formacji. Bez modlitwy i pomocy Ducha Świętego nie odnajdziemy dobrego języka komunikacji z odbiorcami, którzy od mediów katolickich oczekują nie tylko informacji z życia Kościoła, lecz także wyjaśnienia i obrony prawd wiary, a niekiedy nawet konfrontacji z błędnymi tezami i modami, które narzuca im świat.

fot. PAP/EPA/christian bruna

Papież na Słowacji

W niedzielę 12 września papież Franciszek rozpoczął wizytę na Słowacji. O godzinie 15.30, gdy samolot z papieżem wylądował na lotnisku w Bratysławie, zabrzmiały dzwony we wszystkich katolickich i greckokatolickich świątyniach oraz kaplicach na Słowacji. Podobną ceremonię, którą zarządza Konferencja Biskupów Słowacji, przeprowadza się niezwykle rzadko. Ostatnio dzwony biły w całym kraju w Boże Narodzenie 2020 r. oraz w 2019 r. dla uczczenia 30. rocznicy upadku komunizmu. Domem papieża na czas 4-dniowej pielgrzymki stała się nuncjatura apostolska w Bratysławie. Po przylocie Ojciec Święty wziął udział w spotkaniu ekumenicznym oraz zobaczył się z jezuitami pracującymi w tym kraju. Podczas pielgrzymki papież spotka się z prezydentem republiki i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. W miejscowej katedrze uczestniczyć będzie w spotkaniu z biskupami, kapłanami, seminarzystami oraz zakonnikami i zakonnicami. W programie przewidziano również odwiedziny w Centrum Betlejem oraz spotkanie ze wspólnotą żydowską. W nuncjaturze papież przyjmie przewodniczącego parlamentu oraz premiera Słowacji. Ojciec Święty odwiedzi ponadto Preszów, będący stolicą metropolii greckokatolickiej, gdzie będzie przewodniczył Boskiej Liturgii Bizantyńskiej. Następnie uda się do Koszyc i spotka się z młodzieżą. W ostatnim dniu swej wizyty Ojciec Święty weźmie udział w narodowej pielgrzymce Słowaków do maryjnego sanktuarium w Szasztinie, gdzie odprawi Mszę św./**dg**

Źródło życia

Możemy prowadzić różne działania polityczne, gospodarcze, społeczne, ale są one wszystkie ograniczone czasem i zasięgiem geograficznym, i wcześniej czy później się wyczerpią. Eucharystia natomiast przynosi życie wieczne, przekracza wszelkie bariery i jest spotkaniem z żywym Bogiem, którego nie można zastąpić żadną inną aktywnością ani telewizyjną transmisją – przypomniał abp Stanisław Gądecki w rozmowie z KAI, przeprowadzonej podczas 52. Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Budapeszcie./**KAI/dg**

Więcej nt. kongresu na s. 34

Krzysztof Ziemiec

Czego uczy nas kard. Wyszyński?

Parafrazując powiedzenie „święta, święta i po świętach”, można zapytać: Co dalej? Co zostanie nam po pięknej beatyfikacyjnej uroczystości? Jak nie zapomnieć o postaci i nauce kard. Stefana Wyszyńskiego?

Z góry odrzucam dwie skrajne wizje: próbę lukrowania czy wręcz infantylizacji postaci prymasa, jak to od lat ma miejsce z Janem Pawłem II, oraz oczernianie kardynała i jego konkretnych zachowań przez środowiska skrajnie lewicowe i antykościelne, wynikające z niezrozumienia historii i postawy, która – jak wiemy – była niezłomna!

Prymas Wyszyński był dla Polski postacią obiektywnie arcyważną. Jego beatyfikacja jest wydarzeniem wyjątkowym, co powinni rozumieć również niewierzący. Przynajmniej ci pozbawieni antyklerykalnego, lewicowego fanatyzmu. Przede wszystkim dlatego, że był orędownikiem dobrze rozumianej ludowości jako fundamentu tożsamości państwowej i związanym z tym poczuciem sprawiedliwości.

Beatyfikacja Prymasa Tysiąclecia jest wydarzeniem wyjątkowym, co powinni rozumieć również niewierzący.

Jak mało kto uczył nas, jak przebaczać nie tylko bliskim i przyjaciołom, ale przede wszystkim największym wrogom, oprawcom. Wzorem takiej postawy była modlitwa za Bieruta, który stał za uwięzieniem kard. Wyszyńskiego. Przebaczenie i pojednanie – to coś, czego powinniśmy doświadczyć dziś wszyscy. „Nie ma takiej krzywdy, której nie można by przebaczyć…” – podkreślał Prymas.

Kard. Wyszyński dał nam również lekcję głębokiego zawierzenia swego losu w Boskie ręce, zaufania, że wszystko jest doskonale ułożone, ma głęboki sens. Że potrzebna jest nie pogarda, lecz pokora. Heroiczna wiara nawet w momencie, kiedy nadziei brak. A najważniejsza jest zgoda na podniesienie własnego krzyża, a potem… doniesienie go do końca.

I na koniec, Prymas uczy umiejętności perspektywicznego myślenia oraz spojrzenia na nasz los – ten indywidualny, rodzinny i ten szerszy w wymiarze wspólnoty, ojczyzny. Uczy, że czasem trzeba pogodzić się z chwilową i małą stratą, by ocalić coś większego. „Dynamiczna religia powstaje, rośnie i pogłębia się dzięki podniesieniu na wyższy mistyczny poziom poszczególnych ludzi, którzy następnie porywają za sobą tłum” – pisał w 1932 r. o. Bocheński.

Od 12 września mamy w gronie błogosławionych nowy wzór, kolejnego orędownika naszych spraw – giganta Kościoła. Polaka, który może być dla nas ostoją i podporą. Obyśmy potrafili to wykorzystać, potrzebna jest spora praca rodziców, wychowawców, katechetów i zwykłych księży. Inaczej kard. Wyszyński w pamięci dzisiejszych młodych ludzi pozostanie niczym Mieszko I – zacnie, ale stanowczo za mało.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Głód na Haiti.** Niemal milionowi Haitańczyków grozi głód w czasie najbliższej zimy. Chodzi o mieszkańców czterech departamentów najbardziej dotkniętych trzęsieniem ziemi z 14 sierpnia – poinformowała Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i zaapelowała o zbiórkę funduszy na pomoc dla potrzebujących.

■ **Zginęli więźniowie.** W pożarze więzienia w indonezyjskiej prowincji Banten zginęło 40 osób – powiedziała Rika Aprianti, rzeczniczka departamentu więziennictwa.

■ **Tragedia w szpitalu.** Ulewne deszcze w środkowym Meksyku doprowadziły do zalania wodą szpitala w Tula, co spowodowało śmierć 16 pacjentów podłączonych do respiratorów. Woda odcięła zasilanie energetyczne miasta i uszkodziła szpitalne generatory. Około 40 pacjentów przeżyło. Szpital opiekował się 56 pacjentami, z których około połowa cierpiała na Covid-19.

■ **Wygrali z państwem bułgarskim.** Były bułgarski premier Symeon Sakskoburggotski, który w młodości był też ostatnim carem Bułgarii, oraz jego siostra Maria Luiza wygrali w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu toczący się od 2009 r. spór majątkowy z państwem bułgarskim.

■ **Powrócił do Mosulu.** Miejscowi chrześcijanie i muzułmanie świętowali wspólnie powrót chaldejskiego arcybiskupa Mosulu do miasta po wypędzeniu go stamtąd kilka lat temu przez tzw. Państwo Islamskie. Mianowany w grudniu 2018 r. na to stanowisko dominikanin abp Michail Nadżib Moussa objął 9 września – w dniu 66. urodzin – ponownie swój urząd w nowej siedzibie arcybiskupstwa.

■ **Kościół przekazany katolikom.** Premier Ukrainy podpisał rozporządzenie o przekazaniu katolikom łacińskim należącego niegdyś do nich kościoła św. Mikołaja w centrum Kijowa. Poinformowała o tym Wszechukraińska Rada Kościołów i Organizacji Religijnych, wyrażając jednocześnie nadzieję, że uda się osiągnąć porozumienie władz kościelnych i Narodowego Domu Muzyki Organowej i Kameralnej, który dotychczas mieścił się w kościele, w sprawie dalszego wykorzystywania tego obiektu do celów koncertowych. Kilka dni temu świątynia została uszkodzona wskutek pożaru.

fot. PAP/EPA/Michael Reynolds

20 LAT PO ZAMACHACH

– Dla mnie najważniejsza lekcja z 11 września jest taka, że kiedy jesteśmy bezbronni, próbujemy uchronić wszystko to, co czyni nas ludźmi. W bitwie o duszę Ameryki jedność jest naszą największą siłą – powiedział prezydent USA Joe Biden w specjalnym przesłaniu wideo w 20. rocznicę zamachów na World Trade Center w Nowym Jorku. Biden wziął w udział w ceremonii pod pomnikiem upamiętniającym zamachy wspólnie z byłymi prezydentami – Obamą i Clintonem. W Shanksville w Pensylwanii prezydent pojawił się pod pomnikiem poświęconym ofiarom lotu United Airlines 93, którego pasażerowie zginęli, próbując odbić samolot z rąk saudyjskich terrorystów usiłujących przeprowadzić atak na Kapitol. Następnie wspólnie z wiceprezydent Kamalą Harris złożył wieniec pod miejscem zamachu na Pentagon. W zamachach z 11 września zginęło 2977 osób z ponad 90 krajów.

PAPIEŻ POZDRAWIA AFGAŃCZYKÓW

fot. PAP/EPA/Vatican Media Handout

Papież Franciszek spotkał się ze stuosobową grupą bezdomnych. Do spotkania doszło po projekcji filmu dokumentalnego „Franciszek" w Auli Pawła VI. Reżyserem filmu jest Jewgienij Afinejewski, amerykańsko-izraelski reżyser rosyjskiego pochodzenia. Wśród obecnych było około 20 osób przybyłych w ostatnich tygodniach z Afganistanu, do których papież skierował słowa serdeczności i pocieszenia. Organizatorzy rozdali wszystkim paczki z żywnością.

OBOWIĄZUJĄCY SZARIAT

Nowy rząd Afganistanu musi stosować się do szariatu, czyli prawa muzułmańskiego, a także szanować zgodne z nim zobowiązania międzynarodowe i zapewnić trwały pokój, rozwój i dobrobyt kraju – ogłosił najwyższy przywódca talibów, mułła Hajbatullah Ahundzadeh. – W przyszłości wszystkie kwestie dotyczące rządów i życia w Afganistanie będą regulowane przez zasady Świętego Szariatu – zapewnił w oświadczeniu Ahundzadeh. Pogratulował też Afgańczykom wyzwolenia się od zagranicznych władz i wezwał nowy rząd do zapewnienia trwałego pokoju, rozwoju i dobrobytu w kraju.

fot. PAP/EPA/STRINGER

fot. PAP/EPA/Noemi Bruzak

HONORY DLA PREZYDENTA

Krzyżem Wielkim Orderu Zasługi z Łańcuchem i Złotopromienną Gwiazdą został odznaczony w Budapeszcie prezydent Andrzej Duda. – Po to pracujemy dziś z prezydentem Węgier, abyśmy byli mocni relacją między naszymi narodami i obecnością w wielkich sojuszach – mówił prezydent Polski. Podczas uroczystości laudację na cześć Andrzeja Dudy wygłosił prezydent Węgier Janos Ader. Wskazywał, że Duda umacnia przyjaźń polsko-węgierską, rozszerza polityczne pole działania Grupy Wyszehradzkiej, a także zainicjował projekt Trójmorza.

fot. PAP/EPA/Cristobal Herrera-Ulashkevich

MATCE BOŻEJ MIŁOSIERDZIA

Kubańczycy mieszkający w Kanadzie 8 września pielgrzymowali do Narodowego Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Miami na Florydzie. Znajduje się tam otoczona kultem figura Matki Bożej Miłosierdzia, przywieziona potajemnie z Kuby 8 września 1961 r.

FRANCISZEK DO KARMELITÓW BOSYCH

Papież Franciszek spotkał się w Watykanie z karmelitami bosymi zgromadzonymi w Rzymie na kapitule generalnej. Wskazał, aby pamiętali o swoim kontemplacyjnym charyzmacie i wystrzegali się duchowej światowości. – Światowość jest gorsza dla Kościoła niż to, co było za papieży, którzy mieli konkubiny – powiedział Franciszek, cytując słowa francuskiego teologa, o. Henriego de Lubaca SJ. Zaznaczył, aby nie słuchać „proroków zagłady", którzy głoszą, że życie konsekrowane w Kościele się wypala. Podkreślił, że jest ono integralną częścią Kościoła, elementem jego ewangelicznej autentyczności. – Musimy unikać pokusy zamartwiania się o przetrwanie naszych zgromadzeń, a po prostu żyć w pełni, czerpać z łaski teraźniejszości, jaką daje nam Duch Święty, mimo ryzyka, które się z tym wiąże – powiedział papież.

fot. PAP/EPA/Vatican Media Handout

W SKRÓCIE

■ **Odbudowują, co zniszczyli.** Młodzi katolicy z Chile rozpoczęli odbudowę kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Santiago. Świątynia spłonęła podczas zamieszek, do jakich doszło w czasie antyrządowych manifestacji w stolicy w październiku 2020 r. W czasie protestów ich uczestnicy dopuścili się licznych aktów wandalizmu wobec mienia publicznego i prywatnego, w tym kilku obiektów sakralnych.

■ **W rycie przedsoborowym.** Arcybiskup Paryża Michel Aupetit ogłosił szczegóły wprowadzenia w życie w stołecznej archidiecezji przepisów z *motu proprio* papieża Franciszka „Traditionis custodes", dotyczących odprawiania Mszy św. według przedsoborowego Mszału z 1962 r. Hierarcha wyznaczył pięć kościołów w różnych dzielnicach stolicy Francji, w których ta forma liturgii rzymskiej może być sprawowana przez duchownych, którym to zadanie powierzył.

■ **Zwrócili, co zrabowali.** Etiopia odzyskała cenne przedmioty zwrócone z Wielkiej Brytanii. Są wśród nich: historyczna Biblia, krzyże, ikona, puchar, korona oraz puklerz. Przedmioty te zostały zrabowane przez brytyjską ekspedycję w Etiopii podczas bitwy pod Magdalą w 1868 r. i wywiezione do Anglii.

■ **Nowy biskup w Chinach.** W katedrze św. Józefa w chińskim mieście Wuhan 8 września odbyły się święcenia nowego biskupa miasta. Ks. Francis Cui Qingqi był administratorem diecezji od 2012 r., a jednocześnie od 2016 r. wicesekretarzem Rady Biskupów Chińskich – tamtejszej konferencji episkopatu, kontrolowanej przez władze w Pekinie. Biuro Prasowe Stolicy Apostolskiej potwierdziło, że do nominacji 57-letniego ks. Cui doszło w ramach chińsko-watykańskiego porozumienia.

■ **Tatuaże są szkodliwe.** Naklejane, tymczasowe tatuaże, których używają nawet dzieci, mogą osłabiać możliwości ochronne skóry. Naukowcy z Uniwersytetu w Granadzie zaobserwowali, że powodują one pogorszenie nawodnienia naskórka, zmiany temperatury i większą wrażliwość na wolne rodniki.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

W Niemczech nadchodzi nowe

Druga połowa września to gorący okres u naszych zachodnich sąsiadów zarówno na scenie politycznej, jak i kościelnej. 26 września Niemcy pójdą do urn, aby po 16 latach rządów Angeli Merkel wybrać nowego kanclerza. Tym razem kogoś innego, bo Merkel zrezygnowała z ponownego kandydowania.

Z kolei w dniach 20–23 września odbędzie się jesienne zebranie niemieckiego Episkopatu w Fuldzie, a zaraz po nim na przełomie września i października (30.09 – 2.10) będzie miała miejsce sesja plenarna Zgromadzenia Synodalnego we Frankfurcie. I to, co w obu przypadkach wydawało się być już przesądzone, w ostatnich tygodniach zmieniło kierunek o 180 stopni.

Najpierw wybory. Wydawało się rzeczą naturalną, że następcą Merkel na urzędzie kanclerza będzie kandydat CDU/CSU, na którego zarząd federalny partii wybrał Armina Lascheta, premiera Nadrenii Północnej-Westfalii. I mimo że chadecy stracili sporo poparcia u wyborców podczas pandemii, byli raczej pewni, że to ich kandydat poprowadzi rząd federalny. Problem jednak leżał od początku w tym, że dużo większą popularnością cieszył się Markus Söder, premier Bawarii i przewodniczący CSU. Obecnie, gdyby był kandydatem, miałby 38% poparcia wyborców. Ale nim nie jest. A Armin Laschet, katolik o poglądach identycznych jak Merkel, chyba najbardziej zraził do siebie wyborców swoim niestosowanym zachowaniem podczas wizyty na terenach dotkniętych powodziami. Podczas przemówienia prezydenta Niemiec w mieście zalanym przez powódź Laschet śmiał się i żartował – co też media określiły medialną katastrofą. Później Laschet przeprosił za swoje zachowanie, ale to już nic nie dało. Jego popularność drastycznie spadała, podczas gdy poparcie wyborców zaczął zdobywać Olaf Scholz (SPD – socjaldemokraci).

Obecnie, według sondaży, Laschet ma już tylko 9% poparcia, a Scholz – 30%. Przekłada się to na poparcie partii:

> **Wiele spraw, które wydawały się przesądzone, zmieniło ostatnio kierunek o 180 stopni.**

CDU/CSU – 19%, a SPD – 25%. Fatalny błąd CDU/CSU w wyborze kandydata – kiedy już na samym początku wielu wskazywało, że powinien nim być Söder, a nie Laschet – może doprowadzić do tego, że ponownie partie wymienią się władzą. Przed Angelą Merkel kanclerzem był Gerhard Schröder z SPD (1998–2005). Wcześniej Helmut Kohl z CDU (1982–1998), a przed nim Helmut Schmidt z SPD (1974–1982). Póki co, na tydzień przed wyborami, wszystko wskazuje na to, że CDU straci władzę na rzecz SPD.

Co do areny kościelnej, to pewność promotorów tzw. Drogi Synodalnej została mocno zachwiana przez wystąpienie grupy skupionej wokół biskupa Ratyzbony, Rudolfa Voderholzera, która na początku września zaproponowała nową stronę internetową dotyczącą procesu synodalnego, na której publikowane są alternatywne teksty do tekstów roboczych zatwierdzanych przez Forum Drogi Synodalnej. Odnosząc się do tej inicjatywy, bp Voderholzer napisał: „Na tej stronie znajdziecie m.in. teksty alternatywne, komentarze i oświadczenia Watykanu (…). Opieramy się na argumentach i na «zdrowej nauce». Jak tylko mogliśmy, przedstawione tu argumenty zostały wniesione w proces Drogi Synodalnej. Jednak ze względu na panującą tam większość nie były i nie są one jak dotąd brane pod uwagę”. Jednym z pierwszych tekstów umieszczonych na nowej stronie jest 45-stronicowy dokument pt. „Władza i odpowiedzialność”. Jest on alternatywą do tekstu zatwierdzonego przez Forum pt. „Władza i podział władzy”, odnoszącego się do sposobu sprawowania władzy w Kościele.

We wstępie do „Władzy i odpowiedzialności” bp Voderholzer napisał: „Jesteśmy przekonani, że tylko Droga Synodalna, która jest podejmowana wraz z całym Kościołem i przez cały Kościół, może być solidna i osiągnąć swój cel. Cały Kościół to nie tylko Kościół światowy, ale także Kościół pierwotny i Kościół świętych, którzy już doszli do celu. Jego fundamentem jest Bóg-człowiek Jezus Chrystus, który jest prawdziwie obecny w Eucharystii i na której buduje Kościół”. Taki obrót spraw tuż przed sesją plenarną Zgromadzenia Synodalnego we Frankfurcie jest niemałym zaskoczeniem dla promotorów tego procesu, którego zakończenie planowane jest na początek 2022 r.

REKLAMA

Dariusz Kowalczyk SJ

Wyszyński, Gurgacz, odwaga

Za nami od dawna oczekiwana beatyfikacja prymasa Stefana Wyszyńskiego. Szkoda, że nie odbyła się na placu Piłsudskiego, tylko w Świątyni Opatrzności, gdzie wiernych było mniej (bo więcej być nie mogło) niż kibiców na meczach siatkówki, nie mówiąc już o meczu z Anglikami na Stadionie Narodowym.

2 dni po beatyfikacji odbył się pogrzeb Władysława Gurgacza. Pogrzeb po 72 latach, bo dopiero niedawno odnaleziono szczątki tego kapłana, jezuity, kapelana żołnierzy podziemia niepodległościowego, rozstrzelanego na dziedzińcu więzienia przy ul. Montelupich w Krakowie w 1949 r. Dwie różne postaci o nieporównywalnym znaczeniu w dziejach Polski i Kościoła, ale obydwaj szukali woli Bożej w konfrontacji z totalitarnym, komunistycznym systemem, narzuconym Polsce przez Związek Radziecki. Wybory, których dokonywali, wymagały ewangelicznej odwagi. Obydwaj czerpali ową odwagę z całkowitego powierzenia się Maryi.

Kard. Wyszyński w 1954 r. tak pisał: „Największym brakiem apostoła jest lęk. Bo on budzi nieufność do potęgi Mistrza, ściska serce i kruszy gardło. Apostoł już nie wyznaje. Czy jest jeszcze apostołem? Uczniowie, którzy opuścili Mistrza, już Go nie wyznawali. Dodali odwagi oprawcom. Każdy, kto milknie wobec nieprzyjaciół sprawy, rozzuchwala ich. Lęk apostoła jest pierwszym sprzymierzeńcem nieprzyjaciół sprawy. Zmusić do milczenia przez lęk – to pierwsze zadanie strategii bezbożniczej. Terror, stosowany przez wszystkie dyktatury, obliczony jest na lękliwość apostołów. Milczenie tylko wtedy ma swoją apostolską wymowę, gdy nie odwracam oblicza swego od bijących. Tak czynił milczący Chrystus. Ale w tym znaku okazał swoje męstwo, Chrystus nie dał się sterroryzować ludziom”. Jakże to ważne słowa w naszych spsiałych czasach, kiedy odwagą nazywa się celebrycki, stadny rechot, demoralizację i bluźnierstwo. Współczesnym apostołom potrzeba odwagi, by głosić integralną Ewangelię i nie cofać się przed idącymi przez świat jak walec ideologiami.

Ewangeliczna odwaga oznacza przede wszystkim mówienie prawdy w obliczu tych, którzy właśnie za słowa prawdy chcą cię spotwarzyć, uwięzić, zabić.

Ludzie, których stać na czyny pełne odwagi, najczęściej nie uważają samych siebie za odważnych. Mówią raczej o swoich słabościach. Bo prawdziwa odwaga nie jest brawurą ani zarozumiałym opieraniem się na swoich siłach. Męstwo rodzi się raczej z odpowiedzialności, a także z zaufania i wiary w Dobro. Za szczególnie odważnego nie uważał się zapewne ks. Władysław Gurgacz. Nie przyłączył się do Żołnierzy Wyklętych, by przeżyć romantyczno-partyzancką przygodę. Głównym motywem jego postępowania nie była też walka z komunizmem, choć zapewne można go określić jako antykomunistę. Gurgacz był przede wszystkim człowiekiem modlitwy, mistykiem, kapłanem, który rozeznał, że jego powołaniem jest duchowe, kapłańskie towarzyszenie „chłopakom w lesie”. Dlatego – gdy oczekiwał w celi na wykonanie wyroku śmierci – mógł napisać do swego prowincjała, o. Wojciecha Krupy: „Przepraszam, że stałem się mimo woli przyczyną przykrości dla Ojca Prowincjała. Działałem w dobrej wierze i teraz, gdy stoję przed bramą wieczności, odczuwam wielki spokój. Niedługo wypowiem swoje ostatnie «Ite missa est» [‘Idźcie, ofiara spełniona’]”.

Ewangeliczna odwaga oznacza przede wszystkim mówienie prawdy w obliczu tych, którzy właśnie za słowa prawdy chcą cię spotwarzyć, uwięzić, zabić. Ale oznacza także miłość nieprzyjaciół. Taka miłość nie ma nic wspólnego ze zgniłymi kompromisami lub uleganiem wrogom w imię „pokoju”. Z ewangeliczną miłością idzie w parze jasne i mocne „non possumtus”. Prymas Wyszyński na przełomie 1953 i 1954 r. pisał: „Mam głębokie poczucie wyrządzonej mi przez Rząd krzywdy (…). Pomimo to nie czuję uczuć nieprzyjaznych do nikogo z tych ludzi. Nie umiałbym zrobić im najmniejszej nawet przykrości. (…) Do nikogo nie mam w sercu niechęci, nienawiści czy ducha odwetu”. A ks. Gurgacz w swoich „Refleksjach rekolekcyjnych” zapisał: „Spoglądam wstecz na ubiegłe 6 lat wojny. Nigdy jeszcze nie doznałem tylu przykrości ze strony bliźnich, co w te lata, i nigdy też bardziej ich nie kochałem. Zdaje mi się, że nie potrafiłbym nikogo nienawidzić”. Za wstawiennictwem błogosławionego prymasa Stefana Wyszyńskiego prośmy za kapłanów i wszystkich wiernych, by pośród doświadczanych słabości umieli być odważni… Na zewnątrz, a także wewnątrz Kościoła.

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

Czym kierować się w wychowaniu dzieci – intuicją czy metodami polecanymi przez specjalistów? Co jest w nim najważniejsze? O blaskach i trudach rodzicielstwa opowiadają osoby znane i zaangażowane w życie Kościoła.

Kluczem jest miłość

Agnieszka M. Domańska

Przykład rodziców

fot. Jan Walewski

Angelika Korszyńska-Górny

Wokalistka i kompozytorka, występuje solowo oraz z zespołem 2Tm2,3, prywatnie żona dziennikarza Grzegorza Górnego i mama piątki dzieci.

Macierzyństwo i rodzicielstwo to wielka odpowiedzialność. Jednak nikt z nas nie studiował, jak być dobrą matką czy ojcem. Zazwyczaj uczymy się tego poprzez podpatrywanie naszych rodziców. Warto przejmować od nich najlepsze doświadczenia, a zarazem odrzucać te, które się nie sprawdziły. Dzięki Bogu miałam rodziców, którzy się kochali. Sama też doświadczyłam od nich miłości. Oni swe życie opierali na wierze. Tata uczył nas modlić się, czytał nam Pismo Święte, mówił, żebyśmy nigdy nie kładły się wieczorem spać, dopóki nie wybaczymy sobie nawzajem. Mama była z kolei bardzo wymagająca, uczyła nas wielu rzeczy, m.in. śpiewać, grać na pianinie, szyć; zaznajamiała nas z tajemnicami kuchni. Nie znosiła byle jakości. Dzięki niej uczyłyśmy się czystości, uczciwości i staranności we wszystkim, do czego się zabierałyśmy. To wszystko przydało się mi, kiedy założyłam rodzinę i sama zostałam matką.

Kiedy po raz pierwszy odwiedziłam mojego przyszłego męża i zobaczyłam na jego stole Pismo Święte, od razu pomyślałam sobie, że byłby dobrym ojcem dla moich dzieci. I rzeczywiście, stara się – a ja razem z nim – przekazywać wiarę naszym dzieciom. Myślę, że wiara jest czymś najcenniejszym, co możemy im ofiarować. To fundament, na którym mogą budować swoje życie.

Często widziałam moich rodziców, jak się przytulali. Czułyśmy się wtedy z siostrami szczęśliwe i bezpieczne. Mam nadzieję, że nasze dzieci też widzą, że bardzo się z mężem kochamy. Staramy się często je przytulać. Chcemy, aby one także czuły się przez nas kochane.

Oczywiście dostrzegamy wiele niebezpieczeństw, na które narażone są nasze dzieci. Nie da się uniknąć wszystkich problemów. Dlatego staramy się dużo i szczerze rozmawiać z dziećmi oraz wspierać je w kłopotach. Chcemy, by miały w nas oparcie. Nie zawsze wszystko, co planujemy, się udaje. Niekiedy ponosimy porażki. I całe szczęście, bo to przypomina nam, że my, rodzice, nie jesteśmy właścicielami naszych dzieci, ale że należą one do Stwórcy, który ma dla nich swój plan.

Wydobywanie piękna

fot. Maciej Jagiełło

Dariusz „Maleo" Malejonek

Kompozytor i wokalista, założyciel i lider Maleo Reggae Rockers, grupy Houk, członek legendarnego Izraela, współzałożyciel zespołu 2Tm2,3, twórca projektu Panny Wyklęte.

Na co dzień tworzę muzykę i sztukę, dlatego nasuwa mi się skojarzenie, że dzieci to najpiękniejsze dzieła sztuki stworzone przez Boga. Każde z nich przynosi na ten świat dobro, otrzymuje unikalne dary. Dlatego rodzice powinni najpierw starać się, by to piękno stworzenia wydobywać na światło dzienne, a nie niszczyć i zagłuszać. Kluczem jest wolność, odpowiedzialność i miłość. I chyba to jest w rodzicielstwie najpiękniejsze – jesteś nie tylko świadkiem, lecz także czynnym uczestnikiem dojrzewania dzieci i wydobywania z nich najcenniejszych rzeczy, które Pan Bóg stworzył w nich.

Z mojego doświadczenia wynika, że bycie rodzicem to proces nieustannego dorastania i wzajemnej nauki: tak jak dzieci uczyły się dorosłości, ja uczyłem się być ojcem. Każde dziecko, które w naszej rodzinie przychodziło na świat, otwierało dla mnie kolejny etap w dojrzewaniu do rodzicielstwa. Jako muzyk często w weekendy bywałem nieobecny i wtedy pałeczkę przejmowała Ela. Niejednokrotnie właśnie na niej spoczywały trudne decyzje. Wiem na pewno, że to ona właśnie stanowiła serce naszej rodziny i bez niej byłbym jak dziecko we mgle.

Z moją żoną Elżbietą mamy dwie zamężne już córki: Kasię i Olę, syna Bartka i syna Leona, który czeka na nas w niebie. Zawsze jako ojciec starałem się być świadkiem wiary w domu – dbaliśmy codziennie o wspólną modlitwę, szczególnie wtedy, gdy dzieci były małe, w niedziele modliliśmy się razem jutrznią. Starałem się poświęcać im jak najwięcej czasu, słuchać i nie podchodzić z pozycji spiżowego posągu. Kiedy zdarzały się błędy, bo nie sposób ich uniknąć, a dzieci czuły się zranione czy potraktowane niesprawiedliwie, starałem się po prostu przyznawać i prosić o wybaczenie. Wychowanie w moim przypadku to metoda prób i błędów, ale z Panem Bogiem jako tym, który cały czas po-

maga. Starałem się, aby moje życie nie było dla nich zgorszeniem, ale by dzieci mogły zobaczyć, że staram się to życie, byt, finanse podporządkować Bogu.

Także kiedy nasze dzieci występowały w Arce Noego, staraliśmy się, by nie skupiały się jedynie na scenie i przeżyciach gwiazdorskich. Trasy koncertowe miały być takimi jednymi wielkimi rekolekcjami, przeżyciem duchowym i nauką służenia innym talentami. Dzisiaj jestem wdzięczny Panu Bogu za to, że moje dorosłe już dzieci angażują się w życie Kościoła i mają relację z Panem Bogiem, ale zdaję sobie sprawę, że to jest niezasłużony dar i łaska. Wielu rodziców, którzy włożyli co najmniej tyle samo serca i wysiłku w wychowanie dzieci i przekazywanie im wiary, dziś przeżywa ogromny ból z powodu decyzji ich dzieci, które oddaliły się od Pana Boga i Kościoła.

Wybór wartości

fot. arch. Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka

Magdalena Guziak-Nowak

Dyrektor ds. edukacji i sekretarz zarządu Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka, wraz z mężem Marcinem wychowują cztery córki.

Wartości uniwersalne – prawda, dobro i piękno – mogą być bliskie niezależnie od wiary i przekonań religijnych. Ważne jest by, dzieci nauczyły się funkcjonować w tej triadzie, by wychowywać do cnót i wolności. Według definicji cnota jest dyspozycją do czynienia dobra i właśnie o to chodzi, by dzieci potrafiły wybierać wartości, by odpowiedzialnie podejmowały decyzje, kierując się nie tylko dobrem swoim, lecz także dobrem innych. Aby dążyły do szczęścia pełnego i prawdziwego, a nie jego namiastki.

Warto podjąć trud budowania środowiska, które da naszym dzieciom spójny obraz rzeczywistości zamiast poczucia wyobcowania czy osamotnienia z powodu wyznawanych wartości. W jaki sposób? Wybierając konkretne zajęcia dodatkowe, zapisując dzieci do harcerstwa, Skautów Europy czy grupy parafialnej.

Bardzo ważny jest osobisty przykład, który dajemy dzieciom jako rodzice. Ktoś powiedział, że możemy być dla napotkanego człowieka ostatnim Pismem Świętym, które odczyta. A co jeśli rodzice są ostatnim Pismem Świętym dla własnych dzieci? Szczególnie tych starszych, które się usamodzielniają i wychodzą z domu.

Kiedy doświadczam trudności w macierzyństwie, rodzicielstwie, lubię porozmawiać z rodzicami, którzy mają szerszą perspektywę, wychowują dzieci kilka lat starsze od naszych. Oni mogą powiedzieć: „Wiesz, nie zawsze tak będzie", nie zawsze po twoim maluchu trzeba będzie sprzątać zabawki, a nastolatek nie zawsze będzie się buntował. Bardzo cenne są też rozmowy z rodzicami dorosłych dzieci, które wybrały wiarę. To daje nadzieję, że także my z mężem będziemy potrafili przekazać wiarę naszym dzieciom. Wierzymy, że dając im przykład i do niczego nie zmuszając, naturalnie podążą w kierunku wiary, a w ich życiu przyjdzie moment, że będą chodzić do Kościoła nie tylko dlatego, że mama i tata mają taki sposób życia, ale dlatego, że same wybiorą Pana Jezusa jako swojego Pana i Zbawiciela.

Czas spędzany razem

fot. Wikipedia

Sławomir Szmal

Piłkarz ręczny, wieloletni bramkarz w reprezentacji Polski, obecnie m.in. dyrektor sportowy w Szkole Mistrzostwa Sportowego w Kielcach, wraz z żoną Anetą wychowuje syna Filipa.

Trudno znaleźć idealną receptę na wychowanie dzieci. Razem z żoną staramy się organizować dzień tak, by spędzać w rodzinie jak najwięcej czasu – dbamy o wspólne posiłki czy spacery, kiedy to możliwe, co bywa trudne ze względu na naszą pracę. Myślę, że bardzo ważne jest to, by rodzice zatroszczyli się o dobry kontakt z dziećmi. Warto znaleźć wspólny język i odkryć przestrzeń, w której można razem z zaangażowaniem działać. To wymaga czasu i wysiłku, bo przecież nasze dzieci mogą mieć zupełnie inne zainteresowania niż my, co innego może przynosić im radość i satysfakcję. Trzeba jednak szukać „złotego środka" – przestrzeni, gdzie nikt nie czuje się do niczego przymuszony.

Kolejna ważna sprawa to dyscyplina, ale w sensie pozytywnym. Dyscyplina nie może być środkiem opresji, a rodzice nie mogą być dyktatorami w domu. Razem z żoną i synem staramy się wspólnie wyznaczać cele i, co jest chyba najważniejsze, konsekwentnie dążymy do ich realizacji, a to się bardzo liczy w budowaniu relacji.

Przygotowanie dzieci na to, by były gotowe zmierzyć się z różnymi propozycjami, które daje świat, także tymi negatywnymi czy wręcz szkodliwymi, nie jest łatwe. Najważniejszy jest czas, który rodzice mogą poświęcić dzieciom, ale trzeba też znaleźć taką formę rozwoju i rozrywki dla naszych dzieci, która im samym sprawia radość, a jednocześnie my jako rodzice będziemy ją akceptować. Osobiście całe życie byłem związany ze sportem i bardzo dużo czasu poświęcałem piłce ręcznej. Z kolei nasz syn nie chciał uprawiać tego sportu. Dostrzegliśmy z żoną, że to zupełnie nie jego bajka, ale cały czas szukaliśmy innej ścieżki. Okazało się, że odnalazł się we wspinaczce. Czuje się w tym dobrze, a my poznaliśmy środowisko i wiemy, że ludziom, z którymi nasz syn spędza czas, możemy zaufać. Dziecko, które w nic się nie angażuje, nie ma żadnego hobby, samo zaczyna szukać dla siebie środowiska i może wpaść w takie, które jest zagrożeniem. To chyba jedna z najgorszych sytuacji jaką możemy sobie wyobrazić, a przecież z każdym rokiem różnych zagrożeń przybywa.

Nawet kiedy zdarzają się trudności czy problemy, w rodzinie możemy o nich porozmawiać, wspólnie szukać rozwiązania. Świadomość, że moje dziecko będzie potrafiło przyjść i podzielić się problemem, z którym się mierzy, jest dla mnie w ojcostwie jedną z najcenniejszych spraw.

fot. Paweł Kula

Plan na wychowanie

Z **Januszem Wardakiem**, doradcą rodzinnym i wychowawczym, rozmawia Radosław Molenda

Trwa XI Tydzień Wychowania. To prawdziwa sztuka, której nie uczą w szkołach – dobrze wychowywać. Zna Pan – jako ojciec dziesięciorga dzieci – tajemnicę, jak to robić?

Istotnie, łatwiej dziś osiągnąć sukces zawodowy czy finansowy niż wychowawczy, jednak żadnych tajemnic w tym względzie nie znam. Samo mówienie o skutecznym wychowywaniu jest ryzykowne, ponieważ wskazywałoby na istnienie przepisu gwarantującego sukces. Tymczasem gotowego przepisu nie ma, ponieważ musimy liczyć się z wolnością naszych dzieci. Możemy starać się przekazać im pewne wartości, ale – nawet jeśli dobrze nam to idzie – zawsze jest pytanie: czy z drugiej strony jest zainteresowanie tymi wartościami? Można jednak mówić o mniej lub bardziej sprawdzonych sposobach wychowywania, dobrych praktykach wychowawczych, które w większości przypadków działają. I tymi warto się dzielić, jeśli mamy taką okazję.

Sukces wychowawczy – to w ogóle trafne określenie?

W pewnym stopniu tak. Jednak o tym, czy go osiągamy, czy nie, wiemy dopiero po latach, kiedy nasze dzieci dorosną i rozpoczną samodzielne życie. Sukces jest, mówiąc najogólniej, gdy człowiek jako dorosły jest szczęśliwy i inni są z nim szczęśliwi. Pogódźmy się z tym, kiedy przez bardzo długi czas naszego działania wychowawczego nie widzimy założonych efektów. Możemy zobaczyć jedynie jakieś oznaki, że to idzie w dobrą stronę. Nie jest tak, że jest to proces nieprzewidywalny, ale z pewnością nie możemy ogłaszać przedwcześnie ani naszego sukcesu wychowawczego, ani też porażki.

Do ojcostwa musimy dorastać, nauczyć się być ojcem. To niełatwy proces, ale nie jest zadaniem dla wybranych.

Czyli traktujmy wychowywanie jako proces, który dzieje się za naszą sprawą? Bez nieustannego analizowania aktualnej sytuacji?

Trzeba, na ile potrafimy, robić swoje. Warto mieć z góry ustalony plan wychowania zakładający dalekosiężne cele, jaki ma być w przyszłości ten młody człowiek, i ten plan realizować, nie zrażając się, kiedy nie wszystko idzie po naszej myśli. Nastawianie się na szybki sukces powoduje, że oczekujemy od naszych dzieci teraz, już, konkretnych rzeczy i zachowań: żeby były wdzięczne, dobrze się uczyły itp. Tyle że takie bezpośrednie przekładanie naszych oczekiwań na to, co robią dzieci, powoduje, że wywieramy na nie presję. I to nie jest skuteczne.

Od czego zacząć, gdy chcemy dobrze wychować dziecko?

Od siebie samych, naszego małżeństwa, aby hierarchia wartości była właściwa w rodzinie, a przede wszystkim w głowach rodziców. Dobre wychowanie rozpoczyna się od dbałości o nasze małżeństwo. Dość często rodzice tę hierarchię przestawiają, na pierwszym miejscu stawiając dziecko.

Warto pamiętać, że po pierwsze – posiadanie dzieci wynika w normalnej, rodzinnej sytuacji z tego, że jesteśmy małżeństwem. Dzieci są konsekwencją naszego związku. Po drugie – naszym sukcesem jest to, że dzieci w pewnym momencie wychodzą z domu, usamodzielniają się, że są do tego przygotowane.

Celem małżeństwa jest nie tylko to, by ono przetrwało, ale by było szczęśliwe. To oznacza, że winniśmy większą energię wkładać w budowanie naszego małżeństwa. I jestem przekonany, że jeśli małżeństwo jest szczęśliwe, w łatwiejszy sposób małżonkowie dzielą się tym szczęściem z dziećmi. Jeśli jako małżonkowie są nieszczęśliwi, niespełnieni, bardzo trudno będzie im dobrze funkcjonować jako rodzicom.

Krótko mówiąc, zacząłbym od tego, by zadbać o własne małżeństwo, żeby dla męża w małżeństwie na pierwszym miejscu była żona, a dla żony – mąż.

Czyli dawanie świadectwa tak, by dzieci dorastały, patrząc na dobre wzorce.

To, co dzieci budują w swoim dorosłym życiu, opierają w dużym stopniu o wzór rodziców. Jeśli widzą mamę i tatę, którzy się kochają, są szczęśliwymi ludźmi, sami chcą iść tym torem, ponieważ także pragną być w życiu szczęśliwi. Świadectwo szczęścia rodziców ma na dzieci bardzo duży wpływ.

Dzieci rosną, idą do szkoły, a do ich świata wkraczają inni, z zewnątrz. Jak wychowywać, kiedy dziecko otrzymuje komunikaty o świecie i jego wartościach sprzeczne z tymi, które widzą w domu?

Generalnie wychowanie możemy podzielić na czas, kiedy są dziećmi i kiedy stają się młodzieżą. To są dwa zupełnie inne okresy. Działanie rodziców też się zmienia. W okresie dorastania często wzorce zewnętrzne, które na dzieci oddziałują, są silniejsze niż postępowanie rodziców. Trzeba natomiast pamiętać, że jest to już czas zbierania pierwszych owoców naszej wcześniejszej pracy wychowawczej: tego, co zrobiliśmy i czego nie zrobiliśmy. Tym bardziej warto nie przegapić tego pierwszego okresu wychowywania, kiedy można budować bazę, na której potem dzieci mogą się oprzeć, budując swoje życie.

Czego mamy nie przegapić?

Bliskiego kontaktu z dzieckiem. Dobrej komunikacji, dobrej atmosfery w domu, tego, co nazywamy kulturą rodzinną. A także budowania autorytetu u dzieci. Niewiele naszych błędów w wychowywaniu jest później nie do naprawienia, generalnie jednak im więcej włożymy starań w ich dzieciństwie, tym potem jest łatwiej.

Powiedzmy więcej o planie na wychowanie. Czym on jest?

To druga, po dbaniu o nasze małżeństwo, najważniejsza rzecz. Taki plan, wizję, jak chcemy wychowywać nasze dziecko, trzeba mieć, wypracować wspólnie i konsekwentnie ten plan realizować. Nie chodzi oczywiście o to, by dziecku wybrać przyszły zawód itp. Chodzi o pewne cechy, które chcielibyśmy w dziecku ukształtować, np. żeby było pracowite, przyjazne, radosne, pobożne, uczynne itp. I staramy się tak działać, by te cechy w dziecku rozwijać. Jeśli mamy – mama i tata – taki uzgodniony wspólnie plan i oboje w sposób spójny i konsekwentny działamy na rzecz jego wykonania, jest bardzo duża szansa na sukces.

Co jeszcze robić, a czego unikać, by skutecznie przekazać naszym dzieciom nasz świat wartości?

James Stenson w książce „Ojciec strażnik rodziny" mówi, że w wychowaniu i przekazywaniu świata wartości potrzebne są trzy kroki: przykład osobisty rodziców, słowo, czyli wytłumaczenie dziecku rzeczy, które mu przekazujemy, i – o czym często zapominamy – dawanie dziecku okazji do praktykowania. Dla przykładu: jeśli chcemy, by nasze dziecko było pracowite, nie wystarczy nasz przykład i wytłumaczenie, że pracowitość jest dobra, ale dajmy dziecku doświadczyć pracy, zmierzyć się z nią. Nie róbmy wszystkiego za nie. I tak samo jest np. z modlitwą czy wypracowywaniem w dziecku uczciwości. Swoją drogą – za dużą wiarę pokładamy w tłumaczeniu, że niby jeśli coś dziecku dokładnie i częstokroć wyjaśnimy, to ono zmieni swoje postępowanie lub będzie czegoś unikać. To nie do końca tak działa. Między tym, co wiemy, i tym, co robimy, bywa rozbieżność. Tak więc nie głośmy dzieciom kazań.

Dobre wychowanie rozpoczyna się od dbałości o nasze małżeństwo. Często rodzice przestawiają tę hierarchię.

Czy możemy oczekiwać od szkoły współpracy w wychowywaniu dzieci?

Tak – że będzie nas w przekazywaniu naszego świata wartości wspierać. To jest zapisane w polskim prawie. Z drugiej strony trzeba być realistą. Jeśli szkoła nie spełnia swoich zadań, warto reagować, ale nie walczyć do upadłego. Czasem lepiej jest przenieść dziecko do innej szkoły, pamiętając, że prawdopodobnie nie ma szkoły idealnie przystającej do wszystkich naszych oczekiwań. Poza tym są też inni rodzice, którzy mogą mieć inne oczekiwania. Tak czy inaczej, ważne jest, by nie być biernym wobec tego, jaki świat wartości prezentowany jest naszym dzieciom w szkołach.

Czy wychowywanie kiedyś się kończy?

I tak, i nie. Kiedy dziecko podejmuje już całkiem samodzielne życie, zasadniczy etap wychowania się kończy. Zmienia się charakter naszych relacji na partnerski. Jednak nasze pośrednie oddziaływanie na nasze dzieci nie kończy się nigdy, nawet po naszej śmierci. Dzieci przez całe życie sięgają do wzorców, jakie w nas widziały, doświadczeń wyniesionych z domu. Czy jako dorośli nie zastanawiamy się czasem, co by w naszej sytuacji zrobili tata czy mama? Wiele zależy od tego, jakie mamy z dzieckiem relacje: czy pozostajemy dla niego autorytetem, czy wie, że może do nas zawsze przyjść, poradzić się itd.

Hasło XI Tygodnia Wychowania, „W blasku ojcostwa", nawiązuje do postaci św. Józefa i przywołuje List apostolski „Patris corde", w którym papież Franciszek przypomina: „Nikt nie rodzi się ojcem, ale staje się ojcem". Czego potrzeba, by mężczyzna stał się ojcem, nie tylko biologicznym?

Niewątpliwie do ojcostwa musimy dorastać, nauczyć się być ojcem. To niełatwy proces. Także samo ojcostwo ewoluuje z wiekiem dzieci. Wspomniany James Stenson twierdzi, że dobrym ojcem może stać się każdy rozsądny mężczyzna. Nie jest to więc zadanie dla wybranych. Myślę, że dwie rzeczy są najważniejsze: po pierwsze – świadomość naszego, jako ojców, wpływu na nasze dzieci i ich wychowanie. Tak więc jestem ważny, mam do spełnienia ważną funkcję i wiele ode mnie zależy. Po drugie – by za tą świadomością poszły czyny. Czyli nie odpuszczać, być konsekwentnym, zaangażowanym ojcem. Jeśli tak będzie, każdy mężczyzna znajdzie środki, by stać się dobrym ojcem.

Czego Pana, jako ojca, uczy św. Józef?

Właśnie stawania się ojcem. Wiemy z Ewangelii, że mówił nie za dużo, za to działał bardzo konkretnie. Miał głęboką świadomość, kim jest, oraz zadanie Bóg mu powierzył. Dla mnie to przypomnienie i inspiracja, by iść tym tropem: podejmować taką samą – jak św. Józef – refleksję nad sobą, że jestem ważny i niezastąpiony dla moich bliskich, że to moje życiowe zadanie. I zgodnie z tą refleksją, bez nadmiernej zwłoki, działać.

Janusz Wardak wraz z żoną Anną są małżeństwem od 26 lat, rodzicami dziesięciorga dzieci w wieku od 5 do 25 lat, jednymi z liderów Akademii Familijnej w Polsce. Prowadzą doradztwo rodzinne i wychowawcze. Są autorami licznych wykładów i prelekcji, a także kilku artykułów prasowych, poświęconych wychowaniu dzieci, miłości małżeńskiej i życiu rodzinnemu. Prowadzą także wykłady i warsztaty nt. małżeństwa i rodziny w ramach inicjatywy „Akademia Wardakowie.pl".

W SKRÓCIE

■ **„«Chodź i zobacz» (J 1, 46).** Komunikować, spotykając się z osobami takimi, jakie są, i tam, gdzie są" – to temat papieskiego orędzia na 55. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. W Polsce jest on obchodzony w trzecią niedzielę września.

■ **Pralnia zamiast wykluczenia.** Na terenie parafii NMP Częstochowskiej w Sosnowcu-Porąbce otwarto Pralnię Społeczną Caritas – miejsce aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, bezdomnością, długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych.

■ **Wyszyński dla niesłyszących.** Na stronie https://youtu.be/Kmr9Mny-6e94?list=UUmd7fgID98sRK4Ug2JRiBHA obejrzeć można film „Non possumus", w którym wystąpili niesłyszący i słabosłyszący aktorzy. Komunikują się Polskim Językiem Migowym, dzięki czemu głuchy odbiorca jest odbiorcą pierwszorzędnym.

■ **Oblężenie.** W głównej części Oblężenia Jasnej Góry 18 września wysłuchać będzie można nauk i świadectw: Jacka Pulikowskiego, Przemysława Janiszewskiego, ks. Adama Rybickiego, Piotra Zworskiego, bp. Adama Ważnego, Grzegorza Czerwickiego, Jacka Weigla i abp. Grzegorza Rysia.

■ **Ingres nowego biskupa legnickiego** Andrzeja Siemieniewskiego do katedry legnickiej Świętych Apostołów Piotra i Pawła odbędzie się 20 września o godz. 11.30 w 680. rocznicę poświęcenia tego kościoła.

■ **Z firmą na Jasną Górę.** „Przyjdźcie do mnie wszyscy" to hasło przewodnie III Pielgrzymki Przedsiębiorców, która odbędzie się 3 października na Jasnej Górze. W programie m.in. wystąpienia gości specjalnych, świadectwa przedsiębiorców i Msza św. w Kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej.

■ **Nowe święto narodowe.** O ustanowienie 27 grudnia nowego święta państwowego związanego z powstaniem wielkopolskim zabiegają wielkopolskie instytucje i stowarzyszenia zajmujące się edukacją i upowszechnianiem historii. Złożyły apel na ręce prezydenta Andrzeja Dudy, który zapewnił, że projekt ustawy niezwłocznie trafi do marszałek Sejmu.

■ **Zbiórki nie dla wszystkich.** Serwis Patronite.pl zablokował możliwość zbierania pieniędzy na medialne przedsięwzięcie Jana Pospieszalskiego i Jana Pawlickiego. Powodem jest negatywna ocena treści prezentowanych przez Pospieszalskiego na temat pandemii Covid-19. – To czasowa blokada, do końca tygodnia wszystko będzie działać – zapewnia Jan Pawlicki.

fot. www.archwwa.pl

ZMARŁ BISKUP DUŚ

Po długiej chorobie zmarł bp Marian Duś, w latach 1986–2013 biskup pomocniczy archidiecezji warszawskiej. Dewizą jego biskupiego posługiwania były słowa: „W krzyżu zbawienie". Miał 83 lata, na kapłana wyświęcił go w 1968 r. bł. Stefan Wyszyński, sakrę biskupią przyjął w 1986 r. z rąk prymasa Józefa Glempa. W Konferencji Episkopatu Polski pełnił m.in. funkcję członka Komisji ds. Budownictwa Kościołów, Komisji ds. Duszpasterstwa Ogólnego, Komisji ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego, Komisji ds. Duchowieństwa i Komisji ds. Misyjnych oraz krajowego duszpasterza policji i krajowego duszpasterza kobiet.

NA TRUDNE CZASY

fot. Biuro Komunikacji i Promocji UKSW

Tematem międzynarodowej konferencji naukowej, która odbyła się 11 września na UKSW, była troska kard. Stefana Wyszyńskiego o wolność religijną w Europie Środkowo-Wschodniej. Ks. dr hab. Waldemar Cisło, dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW, zauważył, że walka o wolność religijną była tak samo ważna w czasach kard. Stefana Wyszyńskiego, jak dziś jest ważna w wielu regionach świata.

Ks. prof. Ryszard Czekalski podkreślił, że nowy błogosławiony mógłby być patronem biskupów, wolności religijnej oraz jedności narodowej. Bp Antoni Pacyfik Dydycz mówił o prześladowaniu Kościoła na Litwie i Białorusi w czasach prymasa Wyszyńskiego. Mowa była także o pomocy, jaką prześladowanemu Kościołowi na Słowacji udzielał Kościół w Polsce pod przewodnictwem kard. Wyszyńskiego; o roli „Listu biskupów polskich do biskupów niemieckich" z 1965 r. w procesie pojednania obu narodów; o inwigilacji Prymasa przez Służby Bezpieczeństwa PRL. W czasie konferencji głos zabrało siedemnastu prelegentów z kraju i z zagranicy.

POLSKI ŁAZIK

Drużyna „Impuls Team" z Politechniki Świętokrzyskiej zwyciężyła w siódmej edycji międzynarodowych zawodów łazików marsjańskich European Rover Challenge. Konstruktorzy z Kielc wygrali w rywalizacji stacjonarnej. Pierwsze miejsce w formule zdalnej zajęli studenci „DJS Antariksh" z Indii. European Rover Challenge (ERC) to prestiżowe zawody robotów marsjańskich, skonstruowanych przez zespoły studenckie. W 2019 r. kielecki zespół wygrał prestiżowe międzynarodowe zawody łazików marsjańskich URC w USA, a 2 lata z rzędu (w 2018 r. i w 2019 r.) stawał na najwyższym podium europejskiej edycji zawodów łazików marsjański – ERC. W ubiegłym roku zespół z Kielc musiał wycofać się z zawodów, ponieważ z powodu pandemii kilka osób z drużyny przebywało na kwarantannie.

fot. PAP/Piotr Polak

fot. PAP/Radek Pietruszka

STRAJK MEDYKÓW

Podczas strajku medyków, który odbył się 11 września w Warszawie, policja znalazła materiały pirotechniczne i stos opon w pobliżu trasy przemarszu. Protestujący dotarli pod Kancelarię Premiera, gdzie powstało „białe miasteczko 2.0”, protestujący codziennie przedstawiać będą jeden z postulatów.

DZIEJOWY ORSZAK

fot. facebook/orszakdziejow

Pod hasłem „Wolni jak orły” ulicami stolicy w przeddzień beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego przeszedł „Orszak Dziejów”, w którym uczestnicy wcielili się w rolę królów, świętych i bohaterów narodowych. Nowy błogosławiony był jego głównym bohaterem. – Wydarzenie tworzą rodzice, którzy chcą swoje dzieci uczyć historii i chcą ją przekazać w radosny sposób, dać im szansę na bezpośredni kontakt z postacią historyczną – powiedziała Anna Murawska, organizator i reżyser inicjatywy.

NA WSCHODZIE BEZ ZMIAN

Parlamentarzyści nie uchylili rozporządzenia prezydenta Andrzeja Dudy w sprawie wprowadzonego 3 września stanu wyjątkowego w pasie granicznym z Białorusią, o co wnioskował Klub Parlamentarny Lewicy.

Jak donosi Straż Graniczna, po białoruskiej stronie granicy nadal koczuje ponad 20 osób. Strona białoruska regularnie, kilka razy dziennie, dostarcza posiłki grupie cudzoziemców. Rzecznik Straży Granicznej ppor. Anna Michalska informowała, że tylko jednego dnia straż zatrzymała ponad 30 osób, które nielegalnie przekroczyły granicę polsko-białoruską. Od początku sierpnia było to już ponad 960 osób.

fot. polsatnews.pl

W SKRÓCIE

■ **Weto dla Lex TVN.** Senat odrzucił nowelizację ustawy o radiofonii i telewizji. Lex TVN wraca do Sejmu. Otoczenie Andrzeja Dudy sugeruje, że – w razie przyjęcia nowelizacji na biurko prezydenta – głowa państwa zawetuje ustawę.

■ **Cztery powody odbudowy.** – Są cztery powody, dla których należy zrealizować odbudowę Pałacu Saskiego. Pierwszy powód to kwestia polskiej suwerenności, drugi to kwestia polskiej tożsamości, trzeci to kwestie architektoniczno-urbanistyczne i czwarty to powód obywatelski – powiedział minister kultury Piotr Gliński podczas Forum Ekonomicznego w Karpaczu. Zapowiedział, że w ciągu najbliższych 2 miesięcy powstanie spółka, która zajmie się odbudową.

■ **Kredki na Wschód.** Do końca września trwa czwarta ogólnopolska akcja charytatywna „Kredkobranie” – zbiórka przyborów szkolnych oraz materiałów plastycznych zainicjowana przez krakowską Fundację Ignatianum oraz Stowarzyszenie „Korzenie”. Jej celem jest pomoc najmłodszemu pokoleniu Polaków mieszkających na Kresach. Więcej: www.kredkobranie.pl.

REKLAMA

Jacek Karnowski

Piłka i ideologia

Mecz Polska – Anglia, rozegrany w Warszawie w ramach eliminacji do mistrzostw świata w piłce nożnej, zasługuje na uwagę nie tylko ze względu na bardzo dobry dla biało-czerwonych remisowy wynik. Ciekawe są także konteksty pozasportowe, społeczne i polityczne. Jak w soczewce mogliśmy bowiem zobaczyć imperialną postawę w nowym, „postępowym" i „tolerancyjnym" przebraniu.

Dla Anglików nie był to mecz szczególnie ważny. Awans na mundial mają praktycznie w kieszeni, wygrywają, co chcą i jak chcą. W całych eliminacjach stracili dotąd zaledwie dwie bramki, obie w meczach z Polakami, oraz jeden punkt, właśnie w Warszawie. Można nawet powiedzieć, że na boisku trochę się nudzą. I być może właśnie dla zabicia nudy, a także z potrzeby prowadzenia świętej krucjaty w nowym przebraniu pouczają tubylców z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Na pierwszy ogień poszli Węgrzy, których wyspiarze pokonali w Budapeszcie aż 4:0. Brytyjska opinia publiczna nie kryła oburzenia z powodu rasistowskich incydentów, takich jak buczenie na czarnoskórych piłkarzy czy obrzucenie zdobywcy gola papierowymi kubeczkami. Boiskowy wynik uznano nie tylko za rozstrzygnięcie sportowe, lecz także za werdykt moralny: oto piewcy postępu boleśnie utarli nosa węgierskim „faszystom", dowodząc wyższości demokracji lewicowo-liberalnej nad demokracją, którą buduje premier Orbán.

W Warszawie nie poszło tak łatwo. Po pierwsze Polacy nie przegrali, a po drugie nikt nie buczał i nie rzucał papierowymi kubeczkami. To jednak za mało, by zrezygnować z zabiegów reedukacyjnych. Miejscowi – czyli nasi – nie klęknęli bowiem przed meczem w hołdzie ofiarom rasizmu. Zwrócono jednak uwagę, że Robert Lewandowski pokazał na napis „Respect", który nosi na koszulce. To już coś, jakiś znak dobrej woli ze strony obytego na Zachodzie kapitana drużyny. Niestety, za mało. Już po meczu Anglicy poskarżyli się sędziemu, że reprezentant Polski Kamil Glik obraził zawodnika drużyny przeciwnej, Kyle'a Walkera, na tle rasistowskim. Sam Glik opisuje to jednak inaczej: „Wszystko zaczęło się od rzutu wolnego dla nas. Była tam walka o pozycję, przepychanka. Chciałem podać Walkerowi rękę, ale on jej nie przyjął. To była słowna przepychanka, nic więcej się nie wydarzyło". Kamery też nic nie wyłapały, ale żyjemy w czasach, w których każdy incydent z przedstawicielem realnej lub wyobrażonej mniejszości zawsze jest naszą winą. Glik pewnie się wybroni, ma bowiem nieposzlakowaną opinię i murem stanęli za nim koledzy oraz działacze PZPN, ale inni mogą mieć mniej szczęścia.

> **W optyce zachodniej Europa Środkowo-Wschodnia właściwie nie istnieje.**

To nie koniec ciężkich przeżyć Anglików w Warszawie. Przywołajmy choćby ten oto autentyczny fragment relacji z meczu Polska – Anglia, zamieszczony na stronie brytyjskiego dziennika „The Guardian": „Operator kamery w dalszym ciągu kieruje obiektyw na dzieci wśród kibiców. Nie wiem, czy celowo wyszukują najbardziej aryjsko wyglądających młodych, czy wszystkie dzieci w Warszawie okazują się blondynami". Gdyby operator chciał pokazać ludzi o innym kolorze skóry, pewnie miałby spore problemy. Ale cóż, w nowym, wspaniałym świecie powinien się starać, w przeciwnym razie może podpaść. Czujność rewolucyjna obowiązuje wszystkich. Co prawda w internecie pokazano zdjęcia reprezentacji Anglii, która – jedząc śniadanie w hotelu – automatycznie podzieliła się na grupę „białą" i „kolorową", ale nie powinniśmy tym się martwić. Skoro kadrowicze klękają, to znaczy, że idą w dobrą stronę, a przynajmniej wiedzą, co mówić przed kamerami.

W relacjach angielskiej prasy z Warszawy uderzało coś jeszcze: całkowita obojętność wobec kraju-gospodarza. Dla nas Anglia to tysiące skojarzeń, historia z dziedzictwem braterstwa broni. Sądzimy, że coś z tego na wyspach zostało, że z czymś się kojarzymy. Nic z tego. W optyce zachodniej Europa Środkowo-Wschodnia właściwie nie istnieje. Jest krainą położoną gdzieś bardzo daleko, i bardzo egzotyczną. Mecz z Polską toczy się więc w swoistej próżni, jest wycieczką w podejrzane, dzikie miejsce. I nawet jeśli realia na miejscu nie potwierdzają tych wstępnych założeń, to trzeba znaleźć albo wykreować coś, co sprawi, że świat będzie na swoim miejscu.

Piłka nożna to ważny element współczesności. Niestety, zgodnie z logiką neomarksistowskiej rewolucji i ona staje się obszarem kolonizowanym przez ideologów. W świecie lewicy nie ma miejsca dla neutralnych nisz. Ale wciąż warto patrzeć i wyciągać wnioski, nie tylko sportowe.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Życie dla każdego

„Wnosimy, aby Pan Prezydent wycofał złożony w Parlamencie projekt ustawy przywracający, wbrew porządkowi konstytucyjnemu i orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego, możliwość przeprowadzenia legalnej aborcji na dziecku ze wskazań eugenicznych" – apelują członkowie Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka w liście otwartym skierowanym do Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Jak podkreślają, są świadomi presji wywieranej na prezydenta ze strony środowisk proaborcyjnych. Zwracają jednak uwagę, że prawo do życia nie jest sprawą „wyboru sumienia", ale prawem uniwersalnym.

„Fatima" trafia na ekrany kin

W październiku na ekrany polskich kin trafi film „Fatima" – inspirowana prawdziwymi wydarzeniami, poruszająca opowieść o objawieniach fatimskich, które dały siłę milionom chrześcijan.

Obraz jest produkcją amerykańsko-portugalską, stworzoną z rozmachem na wzór dzieł hollywoodzkich. Stoi za nim niezależne studio filmowe Picturehouse. Główne role dzieci fatimskich zagrali Hiszpanie pochodzący z Portugalii.

Muzykę do „Fatimy" stworzył włoski kompozytor Paolo Buonvino. Specjalnie skomponowany do filmu utwór śpiewa Andrea Bocelli. Tygodnik „Idziemy" produkcję tę objął swoim patronatem.

„Fatima"; premiera: 1 października; reżyseria: Marco Pontecorvo; produkcja: USA, Portugalia; aktorzy: Harvey Keitel, Goran Visnjic, Joaquim de Almeida, Sonia Braga.

fot. www.poznan.ak.org.pl

Forum w Poznaniu

Refleksja nad Eucharystią jako tajemnicą posłania wiernych do świata, w którym należy dawać świadectwo życia chrześcijańskiego, towarzyszyła uczestnikom XIII Ogólnopolskiego Forum Duszpasterskiego w Poznaniu, przebiegającego pod hasłem „Posłani w pokoju Chrystusa".

Po Mszy św. w kościele św. Rocha, koncelebrowanej pod przewodnictwem metropolity poznańskiego abp. Stanisława Gądeckiego, uczestnicy zebrali się w auli Centrum Wykładowo-Konferencyjnego Politechniki Poznańskiej. Za pośrednictwem łączy internetowych w forum brał udział kard. Willem Jacobus Eijk, arcybiskup Utrechtu. – W archidiecezji utrechckiej na 700 tys. wiernych mamy tylko 50 aktywnych księży diecezjalnych, plus niewielką liczbę kapłanów zakonnych. Dlatego nie ma możliwości, by w każdym kościele co niedziela odprawiać Eucharystię. Kiedy brakuje księdza, świeccy pracownicy duszpasterscy lub parafialni sprawują nabożeństwo Słowa i Komunii – zauważył.

Założenia Programu Duszpasterskiego Kościoła w Polsce na lata 2021–2022 przedstawił ks. dr Roman Chromy, sekretarz Komisji Duszpasterstwa KEP. Za papieżem Franciszkiem wskazał kierunki misji współczesnego chrześcijanina w świecie. – Misja nie jest sprawą naszej myśli czy pragnienia, ale otwartości na Bożego Ducha i autentycznego świadectwa o Jezusie Chrystusie w świecie – podkreślił.

Ks. dr Wojciech Sadłoń SAC, dyrektor Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego, w referacie pt. „Kierunki zmian świętowania niedzieli w Polsce" odwołał się do tradycyjnego przeżywania świąt. – Msza św. spajała całą wioskę, podobnie jak pieśni, pielgrzymki i modlitwy jednoczyły całą wspólnotę – mówił. – Dziś ludzie szukają dobrobytu, samorealizacji, przejawiają troskę o zdrowie fizyczne i psychiczne. Religia postrzegana jest natomiast przez pryzmat nakazów i zakazów i budzi dystans. Zakaz handlu w niedzielę nie przełożył się na zwiększenie udziału wiernych w niedzielnych Mszach św.

Ks. prof. Arkadiusz Wuwer z Uniwersytetu Śląskiego przekonywał, że „Kościół będzie w stanie ewangelizować innych tylko wtedy, jeśli sam będzie ewangelizowany i odnawiany".

O ewangelizacji poprzez kulturę i media opowiedział ks. prof. Witold Kawecki, kierownik Katedry Komunikacji Kulturowej i Artystycznej w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa UKSW. – Ewangelia nie utożsamia się z żadną kulturą, ale jest zdolna przenikać każdą z nich i ją ubogacać – stwierdził.

Forum towarzyszyła wystawa prezentująca sylwetkę kard. Stefana Wyszyńskiego. Wzięli w nim udział przedstawiciele parafialnych rad duszpasterskich i ekonomicznych, członkowie ruchów i stowarzyszeń katolickich, katechiści i nadzwyczajni szafarze komunii świętej oraz członkowie Akcji Katolickiej z kilku diecezji.

REKLAMA

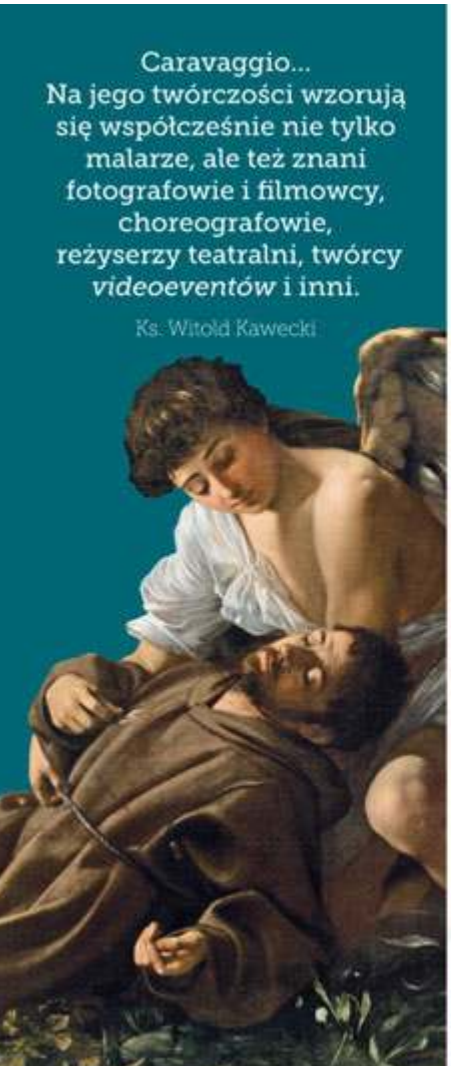

Giovanni Careri
Caravaggio. Stwarzanie widza
oprawa twarda z obwolutą, 275 x 325 mm, 384 strony

Ten album ma dwie ogromne zalety: z jednej strony pokazuje w oszałamiającej jakości i w dużych rozmiarach ponad **300 reprodukcji dzieł malarskich Caravaggia**, powiększonych detali jego obrazów oraz prac innych artystów, z drugiej strony jest obszerną analizą twórczości geniusza.

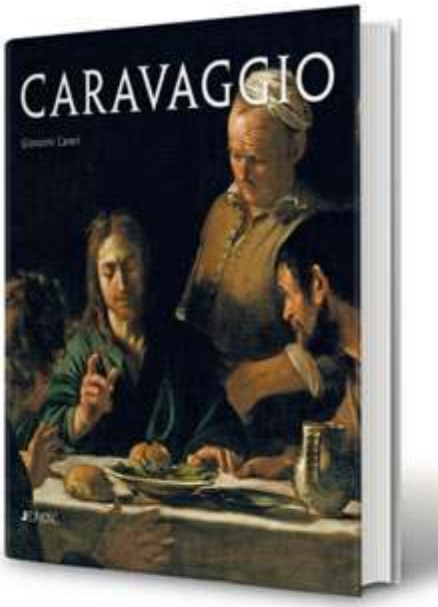

Ks. Witold Kawecki
Tajemnice Caravaggia
oprawa twarda z obwolutą, 178 x 239 mm, 440 stron

Opowieść o blisko **100 dziełach Caravaggia**, ich kolorystyce, świetle, metaforyce, fakturze, warstwie znaczeniowej, psychologicznej i narracyjnej. Historie niezwykłych obrazów Caravaggia, związanych z wewnętrzną głębią i przeżyciami artysty. Malarstwo skoncentrowane na prawdzie, pozwalające widzowi lepiej zrozumieć siebie.

Nasza księgarnia internetowa: www.jednosc.com.pl
Wydawnictwo Jedność | ul. Jana Pawła II 4, 25-025 Kielce | tel. 41 349 50 00
JEDNOŚĆ

Media katolickie funkcjonują na całym świecie. Oprócz tych watykańskich – radia, powstałego w 1931 r. oraz dziennika „L'Osservatore Romano" – to setki krajowych i lokalnych stacji telewizyjnych, rozgłośni radiowych i gazet.

Media, które łączą

Piotr Kościński

Większość czasopism przypomina nasz tygodnik „Idziemy" i inne pisma katolickie w Polsce. Są to tygodniki, dwutygodniki i miesięczniki, które łączy jedno: publikują informacje o wydarzeniach związanych z Kościołem zarówno powszechnym, jak i lokalnym, a także zamieszczają teksty publicystyczne autorów wyrażających poglądy oparte na katolickiej nauce społecznej. Ale są i nowe pomysły oraz inicjatywy, także na dużą skalę.

Informacja i formacja

Media katolickie istnieją od dawna. W Polsce powstawały jeszcze pod zaborami, a czasopisma katolickie rozwinęły się szczególnie za czasów II Rzeczpospolitej. Na przełomie lat 20. i 30. XX wieku łączny ich nakład sięgał nawet 1 mln egzemplarzy. „Rycerz Niepokalanej" wydawany był w nakładzie kilkuset tys. egzemplarzy, „Przewodnik Katolicki" i „Posłaniec Serca Jezusowego" po 150 tys.

Podobnie było w innych krajach. We Włoszech w 1785 r. powstało pismo „Giornale ecclesiastico", a w 1850 r. – istniejące do dziś „Civiltà Cattolica", założone przez jezuitów i blisko związane ze Stolicą Apostolską. W zdominowanej przez anglikanów Wielkiej Brytanii pierwsze pisma katolickie, np. „Catholic Monthly Intelligencer", założono w 1813 r.

W specjalnym przesłaniu do uczestników wirtualnej Konferencji Mediów Katolickich, zorganizowanej w 2020 r. przez włoskie Stowarzyszenie Prasy Katolickiej, papież Franciszek mówił: „Potrzebujemy mediów zdolnych budować mosty, burzyć mury, widzialne i niewidzialne, które uniemożliwiają szczery dialog i prawdziwą komunikację między jednostkami i wspólnotami. Potrzebujemy mediów, które mogą pomóc ludziom, zwłaszcza młodym, odróżnić dobro od zła, wypracować zdrowy osąd oparty na jasnym i bezstronnym przedstawieniu faktów oraz zrozumieć znaczenie pracy na rzecz sprawiedliwości, zgody społecznej i szacunku dla naszego wspólnego domu. (…) Tam, gdzie nasz świat zbyt chętnie mówi przymiotnikami, niech chrześcijańscy dziennikarze raczej wybierają rzeczowniki, które są sprzymierzeńcami prawdy i promują godność człowieka".

Dziś w świecie jest ich bardzo wiele. I dlaczego właściwie są potrzebne? Jak pisał prof. Peter Czajka z University of Notre Dame w piśmie „The Conversation", „dziennikarze katoliccy nie tylko informują o samym Kościele, ale mają na celu przedstawienie katolickiej perspektywy" wydarzeń. Zaś Greg Erlandson, szef Catholic News Service, stwierdził w artykule dla australijskiego „Catholic Weekly": „aktywne media katolickie – drukowane, cyfrowe, radio, telewizja – są potrzebne bardziej niż kiedykolwiek. Dlaczego? Ponieważ jest to nadal najbardziej rozpowszechniony środek nieustannej edukacji w wierze". I wskazał, jakie zadania dla tych mediów określił nieżyjący już kard. John Foley, były przewodniczący Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu: „Informować. Formować. Inspirować".

Na starym i nowym kontynencie

Niewiele jest dzienników katolickich. Spośród nich bez wątpienia wyróżnia się francuski „Le Croix", sprzedający się w ponad 100 tys. egzemplarzy w kraju określanym w przeszłości mianem „najstarszej córki Kościoła", dzisiaj mocno zlaicyzowanym.

„La Croix" założony został w 1883 r. przez zgromadzenie braci augustianów Wniebowzięcia NMP. Od momentu powstania jest własnością grupy Bayard Presse. W 2018 r. był to szósty ogólnopolski dziennik we Francji pod względem rozpowszechniania płatnego.

W 100-lecie powstania, w 1983 r., pismo zyskało nowy, znacznie bardziej atrakcyjny układ. A grupa Bayard zainwestowała i stworzyła wydanie interne-

towe. Przez lata „Le Croix" był pismem popołudniowym (tj. sprzedawanym po południu – w Polsce ostatnie gazety popołudniowe zlikwidowano na początku lat 90.), ale przekształcono je w poranne. To zaś pozwoliło w 1999 r. zwiększyć sprzedaż do ponad 100 tys. egzemplarzy.

Maksymą gazety jest „wierność doktrynie, wolność redagowania", co ma nawiązywać do słów słynnej postaci francuskiego Kościoła w XIX wieku – ks. Emmanuela d'Alzona: „Musimy zawsze pracować dla Rzymu, czasem bez Rzymu, ale nigdy przeciwko niemu". „Le

Croix” deklaruje przywiązanie do dialogu i chęć budowania mostów między Kościołem a społeczeństwem.

Fenomen „Le Croix” polega na tym, że spora grupa francuskich katolików uznaje kupowanie gazety katolickiej za swój obowiązek. Pismo ma też bardzo sprawnego wydawcę. Założona w 1870 r. Bayard Presse ma około 2 tys. pracowników, publikuje 200 czasopism mających 5 mln prenumeratorów, rocznie sprzedaje 8 mln książek.

W świecie mediów katolickich dominują jednak tygodniki. Tak jest na przykład w USA. Jednym z największych – 140 tys. sprzedanego nakładu – jest „Florida Catholic”. Ciekawe, że pismo powstało w czasie, gdy w Europie trwała wojna – 1 grudnia 1939 r. W ciągu 80 lat pismo rozrosło się, obejmując sześć z siedmiu diecezji Florydy.

Warto przy tym zauważyć, że „Florida Catholic” funkcjonuje w szczególnej sytuacji – szacuje się, że zaledwie 21% mieszkańców tego stanu to katolicy, a 46% – protestanci. W stanie tym żyje również sporo Latynosów, a przybywają też nowi; wśród nich katolicy stanowią 37%. Posługują się przede wszystkim językiem hiszpańskim, stąd też hiszpańskojęzyczna wersja „Florida Catholic”, dostępna online.

Również Kościół w Stanach Zjednoczonych działa nieco inaczej niż na całym świecie. Na Florydzie żyje 1,8 mln katolików – a mają do dyspozycji 5 uczelni katolickich (34 tys. studentów!), 37 szkół średnich oraz 160 podstawowych. Są też katolickie szpitale i przychodnie. Tygodnik „Florida Catholic” odgrywa więc nieco inną rolę niż analogiczne pisma w innych krajach.

Nowe pomysły

W zmieniającym się świecie trwają też intensywne działania nad tworzeniem mediów katolickich w innej formule – w tym zwłaszcza internetowej. W 2013 r. powstał portal Aleteia (ze starogreckiego *alètheia* – prawda), obecnie w 8 językach: angielskim, arabskim, francuskim, hiszpańskim, polskim, portugalskim, słoweńskim i włoskim. Portal odwiedza miesięcznie 13–15 mln użytkowników. Polska edycja, działająca od 2016 r., to około 700 tys. unikalnych użytkowników i blisko 2 mln odsłon każdego miesiąca.

Jak można przeczytać na stronie internetowej Aletei, portal proponuje swoim użytkownikom „chrześcijańską wizję rzeczywistości – zarówno świeckiej, jak i religijnej, wolną od wszelkich wpływów ideologicznych. (…) Odbiorcami Aletei są zarówno zaangażowani katolicy, jak i ludzie znajdujący się już poza Kościołem, a obok treści związanych z wiarą na portalu pojawiają się także materiały z dziedziny szeroko rozumianego lifestylu”. Projekt wspierany jest przez Fundację na rzecz Ewangelizacji przez Media, której przewodniczy książę Michael von Liechtenstein.

Innym, bardzo szczególnym przykładem jest telewizja EWTN (Eternal Word Television Network – Sieć Telewizyjna Wiekuistego Słowa). – Założona została przez matkę Angelikę, klaryskę klauzurową z USA. Najpierw prowadziła ewangelizację poprzez książki i minibooki, programy radiowe, potem za pośrednictwem świeckiej telewizji, a wreszcie postanowiła założyć własną telewizję – i tak właśnie powstała EWTN. Na początku jej siedziba mieściła się w garażu, a obecnie dociera do ponad 220 mln gospodarstw domowych na całym świecie. Udało się jej to dzięki ścisłej współpracy z łaską Bożą, pełnej zaangażowania usilnej pracy, wsparciu zakonu i darowizn widzów. Co trzeba podkreślić, w telewizji – w dobie rozłamu Kościoła w Stanach – nagłaśniała mocno nauczanie papieża Jana Pawła II, który nazywał ją „swoją przyjaciółką” – mówi Piotr Pietrus, dyrektor zarządzający i redaktor naczelny EWTN Polska. – Od początku XXI wieku EWTN zaczęła funkcjonować także w Europie – w Belgii, Holandii, Hiszpanii, Szwecji, Włoszech i Ukrainie, a w kilku krajach lokalne telewizje współpracują z EWTN. W Polsce działamy od października 2019 r. Mamy dwa kanały, które można oglądać na stronie internetowej ewtn.pl i na YouTube, w tym adoracyjny – z Niepokalanowa. Produkujemy własne programy i dokumenty, dzięki czemu polscy błogosławieni i święci stają się znani za granicą. W ostatnich miesiącach powstały dwa: pierwszy o św. o. Maksymilianie Kolbem, a kolejny o kard. Stefanie Wyszyńskim – dodaje.

Zdaniem o. Andrew Kaufy, koordynatora komunikacji społecznej AMECEA, Stowarzyszenia Członków Konferencji Biskupów Wschodniej Afryki, media katolickie na całym świecie borykają się z dwoma, głównymi problemami. – Przede wszystkim cierpią na brak stabilności finansowej, co opisałem w mojej książce „Słoń w domu” – powiedział tygodnikowi „Idziemy”. – Choć większość z tych projektów jest ceniona ze względu na ich rolę w rozwoju lokalnych społeczności, a także jako pokarm duchowy, rozwijają się przede wszystkim dzięki darczyńcom, a w przypadku Afryki także wtedy, gdy są finansowane przez misjonarzy z zagranicy. Brakuje dobrego planowania stabilności finansowej projektów i umiejętności zarządzania nimi – dodaje.

Inną kwestią jest trudność w tworzeniu atrakcyjnych treści mediów katolickich. – Przeprowadzone zostało badanie wśród słuchaczy stacji radiowych w Kenii – podkreśla o. Kaufa. – Wynika z niego wyraźnie, że większość personelu w katolickich mediach nie ma tak wysokich kwalifikacji, jak w sektorze prywatnym. Po prostu nie ma środków na płacenie konkurencyjnych wynagrodzeń. Tymczasem jakość przekazu mediów jest kluczowa. W Afryce Kościół musi więc znaleźć sposób na zaradzenie tym problemom, inaczej media katolickie stracą możliwość wywierania realnego wpływu na społeczeństwa – podkreśla.

I z pewnością nie jest to tylko problem Afryki.

Już Błogosławieni

Wojciech Świątkiewicz

Kościół w Polsce ma nowych błogosławionych. Dekret beatyfikacyjny papieża Franciszka dotyczący kard. Stefana Wyszyńskiego i matki Elżbiety Róży Czackiej odczytał w języku łacińskim legat papieski kard. Marcello Semeraro, prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych.

Uroczystość odbyła się 12 września w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie z udziałem 5 kardynałów (oprócz głównego celebransa obecni byli: kard. Kazimierz Nycz, kard. Konrad Krajewski, kard. Stanisław Dziwisz i kard. Dominik Duka OP z Czech), ok. 130 biskupów z Polski i zagranicy (m.in. z Francji, Włoch, Rosji, Niemiec, Ukrainy, Węgier, Litwy i Mołdawii) oraz 600 księży, z których wielu wyświęcił na kapłanów nowy błogosławiony.

Do świątyni Opatrzności Bożej przybyło kilka tysięcy wiernych, część z nich śledziła uroczystość przed kościołem, a miliony Polaków przed telewizorami. Obecni byli przedstawiciele władz państwowych: prezydent Andrzej Duda, premier Mateusz Morawiecki, marszałek Sejmu Elżbieta Witek i marszałek Senatu Tomasz Grodzki, parlamentarzyści, generalicja. W kościele reprezentowana była rodzina prymasa Wyszyńskiego. Przybyli członkowie Polskiej Rady Ekumenicznej z jej prezesem bp. Jerzym Samcem, zwierzchnikiem Kościoła ewangelicko-augsburskiego. Na uroczystości obecni byli również parafianie z Ochotnicy Dolnej w diecezji tarnowskiej, którzy przywieźli kamień węgielny pod budowę pierwszego w Polsce kościoła bł. Stefana Wyszyńskiego.

Z Ikoną Matki Bożej

W centralnej części ołtarza umieszczona została ikona Matki Bożej Częstochowskiej, która obecnie peregrynuje po Polsce. Z tym wizerunkiem prymas Wyszyński związany był w sposób szczególny.

Msza św. beatyfikacyjna rozpoczęła się śpiewem pradawnej pieśni „Gaude Mater Polonia". Po akcie pokuty rozpoczął się obrzęd beatyfikacji. Kard. Kazimierz Nycz wypowiedział oficjalną prośbę o włączenie w poczet błogosławionych prymasa Wyszyńskiego i matki Czackiej, przedstawiając także ich życiorysy. – Drogi świętości obydwojga kandydatów wielokrotnie się ze sobą spotykały, a ich życie było wzajemną inspiracją. Stąd tak uzasadniona jest ich wspólna beatyfikacja – podkreślał metropolita warszawski.

Papieski dekret

Formułę beatyfikacyjną wygłosił kard. Marcello Semeraro, a przetłumaczył ją bp Michał Janocha. „My, papież Franciszek, spełniając pragnienia Naszego Brata Kazimierza Nycza, Kardynała Świętego Kościoła Rzymskiego, Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego, jak również wielu innych Braci w biskupstwie oraz licznych wiernych świeckich, za radą Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, naszą Apostolską władzą zezwalamy, aby Czcigodny Sługa Boży Stefan Wyszyński, Arcybiskup Gnieźnieński i Warszawski, Prymas Polski, Kardynał Świętego Kościoła Rzymskiego, Pasterz według Serca Chrystusowego, który poświęcił swoje życie jedynemu Bogu i był niestrudzonym obrońcą oraz heroldem godności każdego człowieka, a także Czcigodna Służebnica Boża Elżbieta Czacka (w świecie: Róża), Fundatorka Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, która pozbawiona używania światła oczu, oczami wiary rozpoznała Chrystusa – światłość świata i z miłującą wiernością świadczyła o Nim wobec kroczących w ciemności ciała oraz ducha, byli odtąd nazywani Błogosławionymi oraz aby co roku ich wspomnienia mogły być obchodzone w miejscach i w sposób określony przez prawo, mianowicie: dla pierwszego dnia dwudziestego ósmego maja oraz dla

Wspomnienie liturgiczne kard. Wyszyńskiego obchodzone będzie 28 maja, w rocznicę dnia jego narodzin dla nieba, a matki Czackiej – 19 maja, w rocznicę jej pogrzebu, któremu przewodniczył błogosławiony prymas.

fot. PAP/Andrzej Lange

drugiej dnia dziewiętnastego maja. W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen. Dano w Rzymie, na Lateranie, dnia piętnastego sierpnia, w Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Roku Pańskiego 2021, w dziewiątym roku Naszego Pontyfikatu".

Uczestnicy uroczystości odpowiedzieli śpiewem modlitwy „Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu". W tym czasie zostały odsłonięte wizerunki nowych błogosławionych, a wierni zareagowali oklaskami.

Wizerunek bł. Stefana Wyszyńskiego ukazali członkowie założonego przez niego w 1952 r. Ruchu Apostolskiego „Rodzina Rodzin": Hanna Kordyasz i Piotr Kordyasz, a wizerunek bł. Elżbiety Czackiej odsłoniły: s. Aleksandra Maczuga i s. Klara Zosik, nauczycielki i wychowawczynie z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach. Beatyfikacyjny wizerunek prymasa Wyszyńskiego powstał na podstawie fotografii z Archiwum Instytutu Prymasowskiego, a wizerunek matki Elżbiety Czackiej – na podstawie fotografii z Archiwum Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża.

Procesja z relikwiami

Po odsłonięciu wizerunków wyruszyła procesja z relikwiami nowych błogosławionych, otoczonymi przez osoby niosące kwiaty i świece. W prezbiterium cześć im oddał główny celebrans kard. Semeraro.

Relikwiarz bł. Stefana Wyszyńskiego, w który wkomponowany jest oryginalny rękopis aktu osobistego oddania się kard. Wyszyńskiego Matce Bożej w macierzyńską niewolę miłości, wniosły: s. Nulla Lucyna Garlińska, uzdrowiona za wstawiennictwem nowego błogosławionego, oraz Krystyna Szajer i Dorota Pawlas, przedstawicielki Instytutu Prymasa Wyszyńskiego. Reprezentowały one dwa pokolenia instytutu założonego przez kard. Wyszyńskiego: najstarsze i najmłodsze. Wykonany w drewnie lipowym relikwiarz bł. Elżbiety Czackiej przedstawia wyrzeźbione dłonie matki Elżbiety Czackiej, które opuszkami palców czytają napisany wypukłym pismem Braille'a fragment Psalmu 126. Niosły go: uzdrowiona za wstawiennictwem błogosławionej Karolina Gawrych, niewidoma Teresa Dederko oraz matka Judyta Olechowska FSK, przełożona generalna Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża.

Podczas wniesienia relikwii odśpiewane zostały hymny beatyfikacyjne: „Soli Deo – Jedynemu Bogu" autorstwa ks. prałata Wiesława Kądzieli do słów bp. Józefa Zawitkowskiego oraz „Błogosławiona Matko Niewidomych" do tekstu s. Damiany Laske FSK z muzyką Piotra Pałki.

Następnie kard. Nycz w imieniu Kościoła warszawskiego, Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Krzyża oraz całego Kościoła w Polsce podziękował papieżowi za ogłoszenie nowych błogosławionych, a uczestnicy liturgii zaśpiewali „Chwała na wysokości Bogu".

Dalsza część Mszy św. ze względu na duchowość maryjną nowych błogosławionych była celebrowana według formularza mszalnego nie z niedzieli, ale ze święta Najświętszego Imienia Maryi, które przypada 12 września.

Czego nas uczą?

W kazaniu, którego tłumaczenie odczyta bp Piotr Jarecki, kard. Semeraro wskazał, że nowi polscy błogosławieni przekazali świadectwo życia wiernego Ewangelii. – Polska jest Narodem Maryjnym, Polska ofiarowała i ofiaruje Kościołowi na przestrzeni różnych epok wybitne postacie świętych, Bożych mężczyzn oraz kobiet – podkreślał legat papieski. Watykański hierarcha przywołał fakty z życia nowych błogosławionych. O prymasie Wyszyńskim powiedział, „że ideologii, która odczłowieczała i oddalała człowieka od pełni życia przeciwstawiał prawdę zawartą w Ewangelii Chrystusa, wiernie przeżywaną i realizowaną". Przypomniał też często powtarzane przez kard. Wyszyńskiego wskazanie: „Kto nienawidzi, ten już przegrał". Dodał, że Prymas znosił wszelkie upokorzenia i cierpienia, których punktem kulminacyjnym były 3 lata spędzone w więzieniu. O matce Czackiej legat papieski powiedział, że charakteryzowała ją niezachwiana wiara w Boga i w Jego Opatrzność. Poprzez swoją nadzwyczajną pracowitość i zaangażowanie wskazuje nam, że nie istnieją przeszkody dla tych, którzy pragną kochać Pana Boga i jak On miłować.

Po homilii wyruszyła procesja z darami do ołtarza. Duchowe córki matki Czackiej przyniosły ornat wykonany przez ich niewidomą wychowankę, przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP przynieśli kielich i świecę, a wychowankowie z Lasek – laptop, który trafi do placówki sióstr w Rwandzie. Obraz Matki Bożej Częstochowskiej dla kaplicy w Zambii przekazały przedstawicielki Instytutu Prymasowskiego, a przedstawiciele Kościoła greckokatolickiego – ikonę przedstawiającą prymasa Wyszyńskiego.

Po komunii świętej uczestnikom uroczystości podziękował kard. Kazimierz Nycz. Uroczystość beatyfikacyjna zakończyła się błogosławieństwem legata papieskiego i odśpiewaniem „Boże, coś Polskę".

PAPIEŻ FRANCISZEK O BEATYFIKACJI

„Dziś, niedaleko stąd, w Warszawie dokonuje się ogłaszanie błogosławionymi dwojga świadków Ewangelii: kard. Stefana Wyszyńskiego i Elżbiety Czackiej, założycielki Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża. Dwie postaci, które z bliska poznały krzyż: Prymas Polski, aresztowany i internowany, zawsze był mężnym pasterzem według Serca Chrystusowego, heroldem wolności i godności człowieka; siostra Elżbieta, która w młodości straciła wzrok, poświęciła całe swoje życie pomocy niewidomym. Przykład nowych Błogosławionych niech nas pobudza do przemieniania ciemności w światłość mocą miłości" – papież Franciszek na zakończenie Mszy św. w Budapeszcie, kończącej Światowy Kongres Eucharystyczny.

XXVI TARGI WYDAWCÓW KATOLICKICH

NAGRODA FENIKS 2021

23-26 września 2021
Zamek Królewski w Warszawie
Plac Zamkowy 4

ORGANIZATOR
STOWARZYSZENIE WYDAWCÓW KATOLICKICH

WSPÓŁORGANIZATOR
ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE

Informacje i zgłoszenia
swk@swk.pl
www.swk.pl

Stowarzyszenie Wydawców Katolickich oraz idziemy
zapraszają do ARKAD KUBICKIEGO na Targi Wydawców Katolickich
idziemy Kto czyta - nie błądzi!
JEDNORAZOWY bilet wstępu

Marek Jurek

Marsz Prawdy

W ubiegłym roku Narodowy Marsz Życia i Rodziny uniemożliwiła pandemia. Jego termin – zaplanowany wiosną, w trakcie obchodów Narodowego Dnia Życia – wypadł w szczycie covidowej kwarantanny. Tym bardziej dziś czas, by Marsz już się odbył, by stał się publiczną manifestacją wierności i nadziei narodu, który chce żyć, który chce duchowe i fizyczne życie przekazywać kolejnym pokoleniom, który chroni prawo do życia każdego, szczególnie tych, którym najbardziej się go odmawia.

Pół roku temu przeciw tym prawom brutalnie wystąpili organizatorzy aborcyjnych zbiegowisk i najść na kościoły. Chcieli zakrzyczeć racje życia i zmusić do milczenia jego obrońców. Teraz pora pokazać, że Polski do milczenia zmusić się nie da, że Polacy nie wyrzekają się ani nadziei, ani dorobku prawnego, na którym odbudowaliśmy Rzeczpospolitą. Ukoronowaniem tego ustrojowego dorobku było Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego 28 maja 1997 r., jasno stwierdzające, że warunkiem praworządnej demokracji jest powszechność praw, prawo każdego dziecka, by się urodzić. Za parę miesięcy będziemy obchodzić 25. rocznicę tamtego pomnikowego aktu, którego sentencję w ubiegłym roku Trybunał jedynie powtórzył.

Czas powiedzieć, że całe to dziedzictwo przejmujemy i pamiętamy. Tak jak pamiętamy nauczanie pierwszej pielgrzymki św. Jana Pawła II do wolnej Ojczyzny (1991 r.), jego najważniejszą naukę o Dekalogu jako prawie podstawowym sprawiedliwego państwa. Marsz, nad którym patronat objęła Konferencja Episkopatu Polski, odbędzie się tydzień po beatyfikacji błogosławionego prymasa Wyszyńskiego. Będzie świadectwem żywotności jego dziedzictwa, tego, że kard. Wyszyński nie jest – jak piszą niektórzy – świętym ubiegłego wieku, ale patronem nadziei, drugiego tysiąclecia historii Ojczyzny, a my poważnie traktujemy Millenijne Śluby Narodu.

Musimy też stawić czoło zaostrzającym się zagranicznym atakom na Polskę, na nasze prawodawstwo chroniące życie, rodzinę i wychowanie. Ciągle niewypowiedziana pozostaje genderowa konwencja stambulska. Zawsze, gdy Polska musiała przeciwstawić się presji zagranicy, najpewniejszą ostoją naszej suwerenności i wolności były przekonania Polaków, stałość, konsekwencja i aktywność polskiej opinii publicznej. Tak jest i dzisiaj.

Narodowy Marsz Życia i Rodziny pokaże wszystkim, że zasady, których bronimy, pochodzą z serca i sumienia narodu, że cywilizacja życia to bezpieczna przyszłość naszych dzieci i wnuków. W tym Marszu nie powinno więc zabraknąć nikogo z nas, żadnej z naszych rodzin. Niech raz jeszcze przemówi ta Polska, która przekazała nam wiarę, godność i wolność.

Narodowy Marsz Życia i Rodziny rozpocznie się w najbliższą niedzielę, 19 września, o 11.30 na placu Zamkowym w Warszawie. Zakończy się przed kościołem Świętego Krzyża na Krakowskim Przedmieściu. Organizatorami Marszu są: Chrześcijański Kongres Społeczny oraz Centrum Życia i Rodziny.

Mocny wstrząs

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

„Gra” to film z końca ubiegłego tysiąclecia. Głównym bohaterem jest Nicholas Van Orton, grany przez Michaela Douglasa. Biznesmen, który życie podporządkował pogoni za bogactwem, kosztem rodziny. Systematycznie odmawia zaproszeniom na uroczystości i spotkania. Nawet życzenia urodzinowe przyjmuje za pośrednictwem nagrania i to bardzo niechętnie. Jedyną osobą, z jaką Nicholas decyduje się zobaczyć, jest jego młodszy brat Conrad. Ten jest jego całkowitym przeciwieństwem: młody, wyluzowany, cieszy się życiem i w pełni je wykorzystuje.

Co może ucieszyć człowieka, który ma niemal wszystko? Przed takim pytaniem stanął Conrad. Co podarować bratu? Ferrari? Nie, przecież dla milionera kupno takiego samochodu jest kwestią kaprysu. Złotego rolexa? Też nie, bo to zbyt oklepane. Co zatem otrzymuje Nicholas? Zaproszenie do elitarnego klubu CRS organizującego tajemnicze „gry”. Nagrodą ma być uczynienie egzystencji ciekawszą. Pan Van Orton bez entuzjazmu wybiera się „obejrzeć” prezent urodzinowy. Na miejscu znajduje przeciętnie wyglądające biuro. To, co z całą pewnością mogłoby wzbudzić podejrzenia, to seria dziwnych pytań i testów fizycznych poprzedzających przyjęcie do elitarnego klubu. Gra zaczyna się, gdy w domu klienta pojawia się tajemniczy klaun z jeszcze bardziej tajemniczą zawartością – kluczem z logiem stowarzyszenia CRS. Dalej robi się coraz ciekawiej.

Thriller ukazuje postać Nicholasa Van Ortona, pochmurnego bankiera, do którego nie sposób zwracać się inaczej niż „pan”, i jego drogę przez mękę, która ma na celu zakłócić spokój poukładanego życia. Film przedstawia „wykształciucha”, któremu dane jest przeżyć „zbawienny koszmar”. Składa się on z odrzucenia przez społeczeństwo, bezsilności, naruszenia prywatności, tymczasowej biedy oraz… dramatycznego zakończenia. Gdy wychodzi na jaw, że wszystkie niebezpieczeństwa to tylko ustawiona gra, młodszy brat mówi do starszego, który z ulgą rzuca się mu w objęcia: „Wybacz bracie, ale bardzo źle było z tobą, musieliśmy coś zrobić”.

Nierzadko w naszym otoczeniu spotykamy ludzi podobnych do bohatera filmu. Mają wszystko: zdrowie, dobrych ludzi w otoczeniu, pieniądze i świetne wykształcenie, a mimo to wciąż sobie wymyślają problemy i się skarżą. Być może trzeba zaaplikować im jakiś rodzaj „wstrząsu” jak w thrillerze. Czasami sam Pan Bóg w swej dobroci tak czyni, zsyłając na nich mocniejsze doświadczenia.

Ku pełnej dojrzałości

Magdalena Wołochowicz

Kilka kolejnych tygodni chciałabym poświęcić wyjątkowemu Psalmowi 18. Aż kilka tygodni na jeden psalm? Owszem, choć nie jest aż tak długi, to jednak bardzo treściwy.

Czemu akurat ten psalm? Zachwytem nad nim zaraziła mnie moja kochana Mama, śp. Mariola Wołochowicz.

Jako młoda dziewczyna dostała od kogoś piękną zakładkę właśnie z początkiem Psalmu 18. Od tamtego czasu te słowa Dawida, autora, stały się dla niej bardzo wyjątkowe. Z upływem lat wzrastało jej zrozumienie tego psalmu i zauważyła, że można go odnieść do etapów dojrzałości człowieka i tego, jak Pan Bóg nas trenuje, abyśmy nieustannie się rozwijali – wzrastali duchowo.

Wstępem do całego tekstu jest opis tego, jaki jest Bóg i za co Dawid Go tak bardzo kocha: „Miłuję Cię, Panie, Mocy moja, Panie, ostojo moja i twierdzo, mój wybawicielu, Boże mój, skało moja, na którą się chronię, tarczo moja, mocy zbawienia mego i moja obrono!” (Ps 18, 2b–3). Jedno zdanie, a tak wiele treści!

Bóg jest naszą mocą – daje nam siły na każdy dzień do wszelkich zadań i wyzwań.

Bóg jest naszą ostoją – daje nam stabilność.

Bóg jest naszą twierdzą – bezpiecznym miejscem schronienia.

Bóg jest naszym wybawicielem – nie tylko zbawia nas od wszystkich grzechów, lecz także ratuje w codziennych trudnościach.

Bóg jest naszą skałą – mocnym niewzruszonym fundamentem, na który możemy się schronić.

Bóg jest naszą tarczą – osłania nas przed wrogimi atakami.

Bóg jest mocą naszego zbawienia – Jego zbawienie nie jest jakieś marne czy zawodne, ale silne, konkretne, pewne.

Bóg jest naszą obroną – chroni nas i broni przed wszelkimi wrogami.

Jeden Bóg, a tyle Jego aspektów! A wszystkie dostępne dla nas! Psalmista powtarza nieustannie „moja”. Zatrzymaj się i weź to do siebie. Przeczytaj te słowa i uświadom sobie, że jeżeli kochasz Boga, to są one prawdą w Twoim przypadku, bez względu na okoliczności, w jakich obecnie się znajdujesz: „Miłuję Cię, Panie, Mocy moja, Panie, ostojo moja i twierdzo, mój wybawicielu, Boże mój, skało moja, na którą się chronię, tarczo moja, mocy zbawienia mego i moja obrono!”. To nie są jakieś tam poetyckie słowa, ale Boża prawda do Twojego życia.

Bóg jest naszą obroną – chroni nas i broni przed wszelkimi wrogami.

Za tydzień zacznę omawiać kolejne etapy wzrostu chrześcijanina. Teraz chciałabym tylko zacytować słowa św. Pawła z Nowego Testamentu, które potwierdzają tę koncepcję – mamy się rozwijać, mamy wzrastać duchowo: „Gdy byłem dzieckiem, mówiłem jak dziecko, czułem jak dziecko, myślałem jak dziecko. Kiedy zaś stałem się mężem, wyzbyłem się tego, co dziecięce” (1 Kor 13, 11).

Zapraszam Cię w ciekawą podróż przez Psalm 18. Do zobaczenia niebawem.

Jedność Kościoła

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Papież Franciszek wydał ostatnio dokument ograniczający środowisko osób modlących się w rycie przedsoborowym. Brzmi bardzo restrykcyjnie. W rewanżu przeczytałam mocne, polemiczne i krytyczne wypowiedzi wyrażające nadzieję, że biskupi diecezjalni nie będą zbyt gorliwie w swoich diecezjach wypełniać nakazów papieskich. Zrobiło się gorąco.

Pragnieniem Chrystusa jest Kościół niepodzielony. Słyszymy to podczas Ostatniej Wieczerzy: „aby byli jedno”. Jedność Kościoła dokonuje się dzięki ofierze Chrystusa i wokół Chrystusa. Osobami na co dzień odpowiedzialnymi za utrzymanie jedności, nauczania i dyscypliny na ziemi są w diecezjach biskupi, a w całym Kościele – papież.

Magisterium Kościoła, dogmaty i katechizm ułatwiają zachowanie jedności. Jednak chrześcijanie, współpracownicy Pana, w tym biskupi i papieże, różnią się między sobą osobowością, doświadczeniem życiowym, sposobem interpretacji nauki, sposobem przemawiania. W zamyśle Bożym są to różnice uzupełniające się, niczym różne instrumenty grające w jednej orkiestrze. Ubogacają one Kościół, ale mogą być też użyte do sporów. Podziały nadmiernie się wzmacniają, kiedy przykładamy za dużo uwagi do tego, co ludzkie w Kościele. Tymczasem trzeba częściej patrzeć na osoby Boskie: na Jezusa, kroczącego po falach, na to, jak działa Duch Święty w swoim ludzie.

Podziały w historii Kościoła zaczynały się zawsze od wybitnych, przekonujących ludzi. Pociągali oni za sobą, za swoimi poglądami grupę zwolenników. Powstawały spory niekiedy twórcze, a niekiedy powodujące podziały albo nawet schizmy.

Nie ma papieży i biskupów bez wad. Każdemu świętemu można po ludzku coś zarzucić. Warto jednak nie dać się wkręcić w zbyt emocjonalną polemikę. Dyrygentem wielkiej orkiestry zwanej Kościołem katolickim jest Duch Święty, a jego pierwszymi reprezentantami – papieże. Chrystus powiedział: „Ty jesteś Piotr, Opoka”. Krytykować opokę to powiedzieć inaczej niż Jezus: „Ty nie jesteś opoka”.

Jedność Kościoła rzymskiego została zachowana dzięki ludziom, którzy nie dają się podpuszczać złemu. Ludziom, którzy złączeni duchowo z Jezusem będą akcentować dobro drugiego bardziej niż jego wady.

Każdy ma swoje racje. A zły duch, podsycając ludzkie spory, dostarcza racji najbardziej błyskotliwych, mocnych, ale krótkowzrocznych. Ostatnio *motu proprio* papieża Franciszka ma jednoznaczny przekaz dotyczący środowisk liturgii przedsoborowej. Liczenie na to, że biskupi diecezjalni zlekceważą decyzje papieża, wydaje się należeć do pomysłów niebudujących jedności.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Problemy Koryntian

Dramatyczny podział we wspólnotach, deprecjacja religijności jako takiej i usprawiedliwianie niektórych praktyk nowoczesną „wiedzą”, tolerowanie seksualnej niemoralności w imię wolności przynoszonej przez Ewangelię – to tylko niektóre problemy, które dotykały Koryntian za czasów św. Pawła. Czy nie brzmią one znajomo? Odpowiedzi, których Apostoł Narodów udziela wspólnocie korynckiej są źródłem wielkiej teologii w wielu kwestiach, ale też „w żadnym innym liście nie zostało poruszonych tak wiele rozmaitych zagadnień o aktualnym znaczeniu dla dzisiejszego Kościoła”, jak przekonuje George T. Montague SM.

Lektura „Komentarza” pomaga spojrzeć na własną codzienność i otaczającą nas rzeczywistość przez pryzmat słów św. Pawła. Przydatnym udogodnieniem dla czytelnika są zamieszczone po każdym fragmencie biblijnym odnośniki do innych tekstów z Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła Katolickiego i Lekcjonarza rzymskiego. Natomiast sama egzegeza, którą przeprowadza autor, wzbogacona jest o refleksję, podpowiadającą czytelnikowi, w jaki sposób teoretyczne rozważania zastosować w praktyce./**amd**

George T. Montague SM
„Pierwszy List do Koryntian. Katolicki Komentarz do Pisma Świętego”
tłumaczenie: Eliza Litak
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2021

Innego świata nie będzie

Kiedy zaczynamy rozumieć słowa ks. Twardowskiego: „Spieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą”, jest już zazwyczaj za późno. 15-letnia bohaterka książki „Epidemia” (Espe), autorstwa naszej redakcyjnej koleżanki, dotkliwie uświadamia sobie, że nie jest jednak za duża na przytulanie i że w ogóle nie chce być duża. Ale musi – na świecie nie ma już bowiem prawie żadnych dorosłych, a ona nagle staje się głową rodziny.

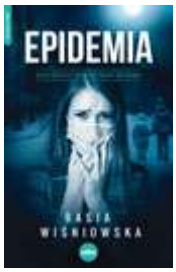

W obliczu katastrofy „wtrącający się w życie” dorośli okazują się potrzebni, szkoła jawi się jako ostoja, a zdobywanie wiedzy jednak może się na coś przydać. Okazuje się też, że w młodych tkwi siła, jakiej się nawet po sobie nie spodziewali. To w ich rękach spoczywa teraz odbudowanie świata – bo innego nie ma. Gdy tylko Zuza wybudzi ich z marazmu, zaczną od podstaw. Dopiero teraz – gdy zabraknie rodziców – okaże się, że proste czynności życiowe, na które dotąd nie zwracało się uwagi, nie robią się same…

Jak to dobrze móc odłożyć książkę i – niczym po koszmarze nocnym – powiedzieć: „To tylko sen”. Zarysowane przez autorkę wizje powinny jednak służyć jako przestroga, póki nie jest za późno, a postawy młodych bohaterów dać do myślenia, jak wychowywać młode pokolenie na ludzi zaradnych, pomocnych i szczęśliwych mimo przeciwności./**mo**

Basia Wiśniowska,
„Epidemia”,
Wydawnictwo Espe,
Kraków 2021

Fronton świątyni

fot. Patryk Lubryczyński

Ołtarz główny

fot. Patryk Lubryczyński

Wiara, wspólnota, muzyka

Patryk Lubryczyński

Anińska parafia Matki Bożej Królowej Polski w Warszawie doczekała się imponujących organów piszczałkowych, które od 2 lat wspomagają uczestników nabożeństw w modlitwie.

Pomysł zamontowania instrumentu narodził się latem 2014 r. Organista Waldemar Pawlik z synem Dominikiem przedstawili go ks. proboszczowi Markowi Doszce. Na zebranie zwołane w sprawie budowy instrumentu przyszło ponad 60 osób. Owocem było powstanie Komitetu Budowy Organów. Parafianie wykazali się ofiarnością, wspierając dzieło finansowo i modlitewnie. – Komitet zapalił ludzi odpowiedzialnością za Dom Boży – opowiada Waldemar Pawlik. Wspomina, że silne wrażenie wywarło na nim świadectwo parafianki pani Mirosławy, która utrzymywała się z niewielkiej renty. – Powiedziała mi: „Mój tatuś budował ten kościół, a ja nie mogłam w żaden sposób przyczynić się do tego dzieła, ponieważ byłam małą dziewczynką. Teraz bardzo cieszę się, że składam ofiarę”.

Instrument ukończono w 2019 r., od tego czasu liturgię upiększają 31-głosowe organy piszczałkowe Dielna Bies Opus 22, owoc pracy organmistrzów ze Słowacji. W emporze organów wkomponowana została gołębica – symbol Ducha Świętego. Górna część piszczałek jest przycięta, przedstawia korzenie i drzewa, nawiązuje w ten sposób do krajobrazu otulonego sosnami Anina.

Wraz z pojawieniem się instrumentu w świątyni pod koniec października 2019 r. zainaugurowano Międzynarodowy Festiwal Organowe Brzmienia. Do dziś odbyły się dwie edycje festiwalu, na którym występowali muzycy z Polski i świata, m.in.: organista o. Bernard Sawicki OSB, tenor z Australii Blake Parham, organista z czeskiej Pragi Václav Uhlíř. Anińskie Towarzystwo Artystyczne, współorganizator festiwalu, chciałoby, aby kolejna edycja odbyła się jesienią tego roku.

fot. Patryk Lubryczyński

Ksiądz proboszcz Marek Doszko

Innym ważnym tegorocznym wydarzeniem było nabożeństwo ze śpiewem pieśni maryjnych w łączności z pielgrzymami na Jasnej Górze w uroczystość Wniebowzięcia NMP. – Widziałem łzy w oczach ludzi, którzy mocno przeżyli modlitwę pieśniami maryjnymi. Niejednokrotnie dziękowali osobom posługującym w parafii, że tak mogą oddać chwałę Matce Najświętszej. Ponadto stałym zwyczajem stały się krótkie recitale organowe mojego syna Dominika po każdej niedzielnej Eucharystii – opisuje Waldemar Pawlik.

W 2017 r. z okazji 75-lecia parafii powstała kaplica adoracji Najświętszego Sakramentu. Każdy z parafian ma możliwość całodziennej adoracji Jezusa Eucharystycznego od poniedziałku do soboty. Wierni chętnie uczestniczą w licznych nowennach do św. Judy Tadeusza, Matki Bożej Nieustającej Pomocy, bł. ks. Jerzego Popiełuszki.

Kapelan „Solidarności” służył w parafii jako wikariusz w latach 1975–1978. Zachowały się kartoteki kolędowe, w których ks. Jerzy zapisywał spostrzeżenia o parafianach. Na jednej z nich widnieją słowa napisane przez błogosławionego: „to dobra, katolicka rodzina”. Obok kościoła 13 czerwca 2010 r. odsłonięto kamień z tablicą pamiątkową, na której wygrawerowano cytat bł. ks. Popiełuszki: „Zbierz się, ogarnij, dźwignij. Zacznij od nowa. Jesteś człowiekiem. Aż człowiekiem”, z dedykacją od parafian: „swemu wikaremu w roku stulecia – aninianie”. W kościelnej kaplicy Matki Bożej znajdują się obraz i relikwie ks. Jerzego.

– Moi parafianie to przeważnie osoby starsze, będące na emeryturach. Dostrzegam szerszy problem społeczny: brak więzi w rodzinach pomiędzy rodzicami i dziećmi, rozwody oraz życie w konkubinatach – opowiada ks. proboszcz. W sierpniu z inicjatywy parafialnej Wspólnoty Odnowy w Duchu Świętym „Veni Creator” chorzy zostali zaproszeni na Mszę św. o uzdrowienie duszy i ciała za wstawiennictwem św. Szarbela. Kilkoro uczestników dzieliło się świadectwem przywrócenia zdrowia dzięki wstawiennictwu zakonnika z Libanu. Podczas Eucharystii księża udzielali sakramentu Namaszczenia Chorych. Na zakończenie osoby chore uczestniczyły w poczęstunku i integracji.

W tym roku ks. Marek Doszko świętował 40-lecie kapłaństwa, w tym 13 lat probostwa w Aninie. – Jestem wdzięczny Panu Bogu, że dał mi radość życia kapłańskiego – podsumowuje.

Parafia Matki Bożej Królowej Polski,
ul. Rzeźbiarska 46,
04-620 Warszawa,
tel.: (22) 613 07 20,
kancelaria parafialna czynna jest
od pon.–pt., rano od 8.30 do 9.00,
po południu od 16.00 do 17.30.

W SKRÓCIE

■ **Eucharystia z udziałem lekarzy.** Bp Romuald Kamiński 22 września o godz. 18 odprawi Mszę św. w katedrze warszawsko-praskiej z udziałem przedstawicieli lekarzy ze Stowarzyszenia Lekarzy Katolickich.

■ **Udzielenie posługi akolity.** W konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej (ul. Grochowska 365) 25 września o godz. 11 bp Jacek Grzybowski udzieli posługi akolity mężczyznom przygotowującym się do diakonatu stałego.

■ **Eucharystia z konferencją.** Bp Grzybowski 25 września o godz. 15 będzie przewodniczył Mszy św. w domu zakonnym Ojców Szensztackich w Otwocku-Świdrze oraz wygłosi konferencję.

■ **600. rocznica lokacji Wołomina.** Społeczny Komitet Obchodów 600. rocznicy lokacji Wołomina zaprasza na uroczystości upamiętniające ofiary systemu komunistycznego w latach 1939–1989, które odbędą się 17 września na terenie par. Matki Bożej Częstochowskiej w Wołominie (ul. Kościelna 54). W programie obchodów m.in.: godz. 18 – Msza św. odprawiona przez bp. Jacka Grzybowskiego w intencji oficerów WP i funkcjonariuszy Policji Państwowej zamordowanych w ZSRR w latach 1939–1941; godz. 19 – uroczyste odsłonięcie tablicy na wołomińskim pomniku katyńskim z kolejnymi nazwiskami ofiar: oficerów Wojska Polskiego i funkcjonariuszy Policji Państwowej.

■ **Pielgrzymka ze św. Józefem.** Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży archidiecezji warszawskiej organizuje V Pielgrzymkę Rowerową ze św. Józefem. Pątnicy wyruszą 25 września o godz. 10 z kościoła akademickiego św. Józefa przy ul. Wóycickiego 1/3 na warszawskich Bielanach. W Warszawie po drodze zatrzymają się w: kościele seminaryjnym oraz kościele sióstr Wizytek na Starym Mieście, par. św. Józefa Oblubieńca (ul. gen. Sosnkowskiego), par. św. Józefa Oblubieńca (ul. Deotymy), par. św. Józefa Oblubieńca i NMP (ul. Anny Walentynowicz). Ponadto w Pruszkowie odwiedzą par. św. Józefa Oblubieńca NMP (ul. Helenowska). Zakończenie w par. św. Józefa Opiekuna Pracy w Józefosławiu. Zapisy u ks. Artura Kaczyńskiego; e-mail: artur_kaczynski@o2.pl. Udział jest bezpłatny.

■ **Babilon w Biblii.** W archikatedrze warszawskiej 22 września rozpoczną się spotkania biblijne w cyklu „Biblia na Starówce" – edycja 2021/2022. Spotkania poprowadzi ks. Maciej Jaszczołt, biblista, przewodnik po Ziemi Świętej, wikariusz archikatedry. Przed spotkaniem, o godz. 19, Msza św. z biblijnym przesłaniem. Inauguracyjny wykład nosi tytuł „Świat starożytnej Mezopotamii – wprowadzenie".

https://www.facebook.com/chorbialapodlaska

SREBRNA PISZCZAŁKA PRZYZNANA

W archikatedrze warszawskiej 12 września odbył się koncert Piotra Rachonia w ramach XXVIII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej „Organy Archikatedry". Z racji beatyfikacji wydarzenie muzyczne było dedykowane Prymasowi Tysiąclecia. Podczas uroczystości abp Stanisław Gądecki przyznał specjalną nagrodę – „Srebrną Piszczałkę", którą w bieżącym roku otrzymał dr Piotr Karwowski, założyciel i dyrygent Chóru Parafii Chrystusa Miłosiernego w Białej Podlaskiej. „Srebrna Piszczałka" przyznawana jest od 2000 r. za wybitne osiągnięcia i wkład w rozwój muzyki sakralnej w Polsce.

PIELGRZYMI W CHOSZCZÓWCE

fot. Iwona Czarcińska

Tysiąc osób zgromadziło się w Choszczówce na terenie Ośrodka Jasnogórskiej Matki Kościoła, by tutaj 12 września przeżywać uroczystości beatyfikacyjne prymasa Wyszyńskiego. Przybyli uczniowie z czterech szkół, którym patronuje Prymas Tysiąclecia: z Białegostoku, Biłgoraju, Czerwiennego, Siedlina. Do Choszczówki przyjechali również mieszkańcy z okolicznych parafii oraz z odległych rejonów Polski, w tym z Bachledówki, dwaj misjonarze przybyli z Argentyny i Mołdawii. Relację z Mszy św. w świątyni Opatrzności Bożej oglądano za pośrednictwem telebimu, potem celebrowana była Msza św. Koncert dał zespół góralski. Dla wszystkich przygotowany był ciepły posiłek. Paniom z Instytutu Prymasowskiego w organizacji miejsca pomagali harcerze ZHR i Skauci Europy.

MONETY NA BEATYFIKACJĘ

W Choszczówce 8 września odbyła się prezentacja monet przygotowanych przez NBP w związku z beatyfikacją prymasa Wyszyńskiego. Rewers monety złotej przedstawia popiersie Prymasa oraz napis: „Serce narodu jest w sercu Boga", rewers monety srebrnej – popiersie Prymasa wspartego na pastorale oraz odręczny napis: „Per Mariam – Soli Deo". Na awersach obydwu monet widnieje herb kard. Wyszyńskiego. W prezentacji uczestniczyła dyrektor Departamentu Emisyjno-Skarbcowego NBP Barbara Jaroszek. NBP przygotował 12 tys. sztuk monety srebrnej i 1,5 tys. sztuk monety złotej. Trafiły one do obiegu 26 sierpnia br.

fot. arch. Instytut Prymasowski

fot. ks. Paweł Klys

POŻEGNANIE ARTYSTKI

Rodzina, przyjaciele, uczniowie, władze miasta oraz duchowni 10 września pożegnali w łódzkiej bazylice archikatedralnej św. Stanisława Kostki śp. prof. Teresę Żylis-Gara, światowej sławy polską śpiewaczkę operową, mieszkankę Łodzi. Prochy zmarłej artystki spoczęły w alei zasłużonych na cmentarzu komunalnym na łódzkich Dołach. – Śp. Teresa Żylis-Gara, począwszy od Wilna, gdzie śpiewała na chórze kościelnym, niosła w sobie przez całe życie pieśń nieba: „Alleluja" – mówił o zmarłej o. Łągwa SJ. /**xpk**

fot. ks. Paweł Klys

ZA NOWYCH BŁOGOSŁAWIONYCH

Mieszkańcy Łodzi 12 września uczestniczyli w archidiecezjalnym dziękczynieniu za beatyfikację kard. Stefana Wyszyńskiego i matki Elżbiety Czackiej. Liturgii celebrowanej na stadionie żużlowym Orła Łódź przewodniczył łodzianin – kard. Konrad Krajewski, a homilię wygłosił abp Grzegorz Ryś. – Wiarę nowych błogosławionych widać po tym, jak biorą swój krzyż, w jaki sposób go podnoszą – mówił abp Ryś./**xpk**

WERNISAŻ O PRYMASIE

fot. PAP/Albert Zawada

W Muzeum Archidiecezji Warszawskiej odbyło się uroczyste otwarcie wystawy pt. „Zwycięzca. Prymas dla Kościoła i Ojczyzny". Gościem honorowym wernisażu był kard. Kazimierz Nycz. – Ta wystawa jest po to, by poznać kard. Wyszyńskiego, którego Kościół wynosi na ołtarze, i przybliżyć tę postać ludziom – powiedział podczas uroczystości metropolita warszawski. W wydarzeniu wzięli również udział m.in: prof. Jan Żaryn, dyrektor Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej, i dr Piotr Kopszak, dyrektor MAW. Więcej o wystawie w kolejnym numerze „Idziemy".

W SKRÓCIE

■ **Noc świadectw.** W kościele św. Michała Archanioła na warszawskim Mokotowie (ul. Puławska 95) odbędzie się 25 września w godz. 19.30–24.00 XI Noc Świadectw. W tym roku zostanie złożonych 10 świadectw przez ludzi różnych stanów.
Jak co roku, w nawie bocznej będą dyżurować księża gotowi wysłuchać spowiedzi. W równoległej nawie ustawią się zespoły posługujące modlitwą wstawienniczą. W kaplicy Matki Bożej Częstochowskiej przez cały czas będzie trwała Adoracja Najświętszego Sakramentu. Więcej informacji na: https://www.facebook.com/NocSwiadectw.

■ **Verba Sacra Biblia 3.0.** W bazylice archikatedralnej w Poznaniu 19 września o godz. 16.30 odbędzie się premiera Verba Sacra w ramach cyklu Biblia Trzeciego Tysiąclecia. Fragmenty Księgi Psalmów usłyszymy w mistrzowskiej interpretacji wybitnego aktora Krzysztofa Gosztyły. Komentarz: o. prof. dr hab. Adam Ryszard Sikora OFM. Oprawa muzyczna: Zbigniew Małkowicz z Zespołem Muzyki Sakralnej Lumen. Wstęp wolny. Planowana jest transmisja na kanale YouTube: https://www.youtube.com/verbasacraonline.
W pozostałych miesiącach wystąpią: Barbara Bursztynowicz – Księga Przysłów, Wiesław Komasa – Księga Koheleta i Pieśń nad Pieśniami, Halina Łabonarska – Księga Mądrości. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy".

REKLAMA

Żegnamy kapłana

Ksiądz prałat Stanisław Marczuk zmarł 12 września w Szpitalu w Otwocku w wieku 91 lat, w 68. roku kapłaństwa. Jako proboszcz pracował w par. św. Wawrzyńca w Gliniance oraz św. Jana Chrzciciela i św. Wojciecha BM w Poświętnem. Urodził się 6 stycznia 1930 r. w Kisielewie. Jego rodzinną parafią była par. Podwyższenia Krzyża Świętego w Platerowie (diec. drohiczyńska). Święcenia kapłańskie przyjął 8 sierpnia 1954 r. z rąk bp. Wacława Majewskiego. Jako wikariusz pracował w par.: św. Bartłomieja Apostoła w Domaniewicach w diecezji łowickiej, św. Wincentego à Paulo w Otwocku, Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie.

W październiku 1963 r. został administratorem par. MB Królowej Polski w Otwocku-Kresach. W lipcu 1966 r. – proboszczem par. św. Wawrzyńca w Gliniance. Po 19 latach pracy duszpasterskiej objął par. św. Jana Chrzciciela i św. Wojciecha BM w Poświętnem. Po przejściu na emeryturę w 2005 r. pomagał w parafii jako rezydent. W 2014 r. ze względu na stan zdrowia zamieszkał w Domu Księży Emerytów Otwocku. W strukturach dawnej archidiecezji warszawskiej pełnił funkcję wicedziekana (1967–1975), a następnie dziekana (1975–1985) Dekanatu Karczewskiego.

fot. https://dw-p.pl/7653

Abp Józef Glemp w 1981 r. przyznał mu przywilej noszenia rokiety i mantoletu, bp Kazimierz Romaniuk w 1992 r. powołał go na kanonika honorowego w skład Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie.

Pogrzeb loretanki

fot. https://dw-p.pl/7653

Matka Aniceta Teresa Borowska, przełożona generalna Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Loretańskiej, zmarła 10 września po ciężkiej chorobie, przeżywszy 71 lat życia, z czego 53 lata w powołaniu zakonnym. Urodziła się 14 września 1949 r. w miejscowości Kurcewo na ziemi szczecińskiej.

Do zgromadzenia wstąpiła 5 sierpnia 1968 r. Przez dłuższy okres była zaangażowana w apostolstwo w drukarni i wydawnictwie Sióstr Loretanek, gdzie pracowała jako linotypistka oraz zecerka. Od 1982 r. przez 6 lat pełniła funkcję przełożonej domu w Mińsku Mazowieckim, katechizując jednocześnie młodzież w par. Narodzenia NMP.

Od 2005 r. była przez dwie 3-letnie kadencje przełożoną domu w Warszawie-Rembertowie. Z końcem grudnia 2012 r. rozpoczęła pracę w Centrali Radia Maryja w Chicago w USA. W marcu 2017 r. została wybrana przełożoną generalną zgromadzenia loretanek. 15 sierpnia 2021 r. w Loretto przeżywała jubileusz 50-lecia swoich ślubów zakonnych.

Mszę św. żałobną zaplanowano na 14 września w katedrze warszawsko-praskiej, a uroczystości pogrzebowe – na 15 września w sanktuarium Matki Bożej w Loretto, z Mszą św. pogrzebową pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego i przeniesieniem ciała na miejscowy cmentarz zakonny.

O. Efrem z Kcyni

Biskup Michał Janocha 9 września w kościele kapucynów przy ul. Miodowej przewodniczył Mszy św., po której została poświęcona pamiątkowa tablica, informująca o pobycie o. Efrema w klasztorze w Warszawie. Odsłonięcia tablicy dokonali o. Piotr Owczarz, gwardian klasztoru kapucynów w Warszawie, i Marek Szaruga, burmistrz Kcyni. Uczestnicy uroczystości zeszli na modlitwę do krypty w podziemiach kościoła, gdzie spoczywa ciało o. Efrema.

W Muzeum Archidiecezji Warszawskiej odbyło się jubileuszowe sympozjum poświęcone temu wybitnemu artyście i kapucynowi. Wzięło w nim udział kilkadziesiąt osób reprezentujących różne środowiska. Zarówno występujący referenci, jak i słuchacze byli przekonani, że postać tak wybitnego artysty zasługuje na większą popularyzację. Jest on bowiem mistrzem dzieł artystycznych, dzięki którym odsyła swoich widzów do tajemnicy życia Bożego. Wielość dzieł oraz różnorodność technik wskazują na jego wszechstronność oraz mistrzowskie opanowanie sztuki. Był tytanem pracy i mimo słabego zdrowia pozostawił po sobie olbrzymie dziedzictwo, zachwycające swą jakością krytyków sztuki. Jego dziedzictwo należy do europejskiego skarbca kultury.

fot. https://kapucyni.pl/zanurzony-w-pieknie-o-efrem-z-kcyni/

fot. https://kapucyni.pl/zanurzony-w-pieknie-o-efrem-z-kcyni/

Polski kapucyn zasłynął wieloma dziełami artystycznymi wykonanymi w różnych technikach i stylach. Tworzył obrazy, portrety, rzeźby, płaskorzeźby, polichromie, freski, witraże, akwarele, rysunki ołówkiem oraz projekty znaczków. Jego dzieła są przechowywane w muzeach i oglądane w kościołach w Belgii, Włoszech, Hiszpanii oraz Polsce. Przed wojną w 1934 r. na prośbę kard. Hlonda wykonał polichromie ilustrujące żywot św. Wojciecha w katedrze gnieźnieńskiej. Stworzył też ilustracje do ksiąg liturgicznych i rysunki do „Iliady" Homera. Zmarł w Warszawie w klasztorze kapucynów 3 grudnia 1970 r./**KAI**

fot. https://dw-p.pl/7652

fot. https://dw-p.pl/7652

NOWE KIERUNKI

Hymnem do Ducha Świętego i wspólną modlitwą rozpoczęła się sesja podsumowująca kończący się Synod Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej. Spotkanie odbyło się 11 września na terenie WSD DW-P w Tarchominie. Uczestniczyli w nim księża odpowiedzialni za prace i przedstawiciele młodzieży z poszczególnych rejonów.

Zebranych przywitał ks. Michał Dziedzic, Diecezjalny Duszpasterz Młodzieży, następnie głos zabrał bp Romuald Kamiński, podkreślając, że waga synodu wynika z faktu, iż w tym dziele będą odnajdywane drogi wielu młodych ludzi. Zwrócił również uwagę, że zakończenie prac synodalnych zbiegło się z beatyfikacją kard. Stefana Wyszyńskiego i matki Elżbiety Czackiej, co też powinno nadać kierunek dalszemu działaniu.

Pierwsza część spotkania poświęcona była podsumowaniu ankiety internetowej skierowanej do młodych, która skupiała się m.in. na kwestii przygotowania do bierzmowania, Diecezjalnego Duszpasterstwa Młodzieży czy relacji między duszpasterzami a młodzieżą. Następnie Małgorzata Bechler i Michał Czerwiński podzielili się doświadczeniem z cyklu warsztatów „Od projektu do efektu", przeprowadzonych w trakcie synodu. Warsztaty miały pobudzić kreatywność i nauczyć młodzież, jak w praktyce realizować działania w środowisku parafialnym. Łącznie wzięło w nich udział około 50 osób z całej diecezji, a niektórzy z uczestników podzielili się doświadczeniami wyniesionymi ze szkolenia także podczas ostatniej sesji synodu.

Jak zaznaczył ks. Maciej Radzikowski, dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii DW-P, trwają prace nad dokumentem podsumowującym prace synodalne. Zostaną w nim określone m.in. zasady przygotowania kandydatów do bierzmowania w diecezji, stworzenia rejonowych struktur duszpasterstwa młodzieży, a także kwestia powołania Młodzieżowej Rady Duszpasterskiej DW-P.

Podczas drugiej części uczestnicy mogli zapoznać się z propozycją warsztatów skierowanych nie tylko do młodych, ale i do księży, które pomogłyby w rozwoju duszpasterstwa młodzieży. O zaangażowaniu w pracę z dziećmi i młodzieżą opowiedzieli Agnieszka i Marcin Skonieczni, którzy od ponad 12 lat prowadzą scholę „W kierunku Nieba" przy parafii św. Jana Chrzciciela i św. Wojciecha w Poświętnem. W dyskusji, na którą poświęcona była ostatnia część spotkania, uczestnicy dzielili się doświadczeniami, a także wątpliwościami i sugestiami co do realizacji nowych pomysłów w duszpasterstwie młodzieży.

– Synod zaistniał, by odpowiedzieć, i to jak najrychlej, na to, jak owocnie głosić Pana Jezusa i pójść z Ewangelią do młodego pokolenia. To nas zmobilizowało do zorganizowania synodu w gronie ludzi, którzy mają doświadczenie wiary i poczucie, że odnaleźli Pana Jezusa, którzy mogą coś podpowiedzieć nam, duszpasterzom. Teraz te dobre pomysły kodyfikujemy, żeby wystąpić z propozycją do duszpasterzy, do rodziców, samej młodzieży i wszystkich zainteresowanych, którym ta sprawa jest droga. Młodzi potrzebują wychowania, formacji, umocnienia, pokazania przez ludzi doświadczonych, jak powinno być zagospodarowane życie, co w nim ważne, a co nie. To wszystko jest treścią naszych spotkań. Sama młodzież zwracała dziś uwagę na to, że warto wykonać mały, ale konkretny krok we właściwym kierunku, który wszyscy będą rozumieć i akceptować – wyjaśnił ks. bp Romuald Kamiński w rozmowie dla tygodnika „Idziemy"./**Agnieszka M. Domańska**

Znaczki na beatyfikację

fot. www.poczta-polska.pl

Z udziałem metropolity warszawskiego kard. Kazimierza Nycza 10 września w siedzibie Poczty Polskiej w Warszawie odbyła się prezentacja dwóch znaczków upamiętniających beatyfikację kard. Stefana Wyszyńskiego oraz matki Elżbiety Róży Czackiej. – Bardzo cieszę się, że podwójna beatyfikacja znajduje swoje odbicie i upamiętnienie w znaczkach Poczty Polskiej – powiedział kard. Nycz. Na znaczku „Beatyfikacja Kardynała Stefana Wyszyńskiego" Agnieszka Sobczyńska, autorka projektu, przedstawiła postać Prymasa Tysiąclecia na tle tłumu wiernych, podczas odprawiania Mszy św. na Jasnej Górze. Natomiast znaczek „Beatyfikacja Matki Elżbiety Róży Czackiej", według projektu Bożydara Grozdewa, ukazuje założycielkę Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach oraz Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża. Na przywieszce – pokrytej wzorem z róż, chrześcijańskim symbolem miłości i cierpienia – znajduje się napis wykonany pismem Braille'a: „Matka Czacka"./**opr. plu**

fot. www.poczta-polska.pl

fot. Patryk Lubryczyński

W służbie Kościołowi

Z ks. prof. **Krzysztofem Pawliną**, rektorem Akademii Katolickiej w Warszawie, rozmawia Patryk Lubryczyński

Co jest podstawową misją Akademii Katolickiej w Warszawie?

Najważniejszym zadaniem Akademii jest przygotowanie ludzi do posługi w Kościele. W nauczaniu szczególny nacisk kładziemy na wymiar praktyczny. Oczywiście nie wyklucza to wymiaru naukowego i możliwości uzyskania stopni naukowych. Moim marzeniem jest, aby Akademia Katolicka była uczelnią, w której ludzie dowiadują się o Bogu, a Stwórca jest w niej uwielbiony. Zdaję sobie sprawę, że do tego same wykłady nie wystarczą. Dlatego w połowie dnia odbywa się Msza św. dla pracowników naukowych i studentów. Idziemy do kaplicy, aby uczyć się od najlepszego z profesorów, którym jest Jezus Chrystus. Z fascynacji Eucharystią rodzą się pytania o Boga: Kim jest? Jaki jest? Dlaczego należy postępować w określony sposób? Nasza wiara często jest emocjonalna, ale w dyskusji z otaczającym światem, poza miłością, która przebija z naszych oczu i słów, często brakuje nam racjonalnych argumentów. Uczelnia stara się dostarczyć rozumowe uzasadnienie wiary.

Na czym polega fenomen „Duchowości dla Warszawy", której kolejna edycja startuje już 8 października?

Jednym z dążeń Akademii Katolickiej jest służba mieszkańcom stolicy. „Duchowość dla Warszawy" to nazwa cyklu otwartych wykładów organizowanych przez naszą Uczelnię we współpracy z Biblioteką Rolniczą. Odbywają się one kilka razy w roku w siedzibie Biblioteki przy ul. Krakowskie Przedmieście 66. Na wykładach omawiamy problemy, które szczególnie interesują ludzi. Zadajemy pytania i dyskutujemy. Nową edycję rozpoczniemy wykładem pt. „Czy jest lekarstwo na lęk?". Żyjemy w niepewnych czasach – w sensie społeczno-politycznym – a zagrożenie Covid-19 dodatkowo wzmaga lęk o egzystencję. Czy musimy ciągle tak żyć? A może jest na to jakieś lekarstwo? To temat bardzo aktualny i bliski każdemu.

Akademia Katolicka proponuje nową formułę zajęć w Szkole Duchowości Chrześcijańskiej. Jakich zmian mogą spodziewać się studiujący?

Szkołę Duchowości Chrześcijańskiej tworzymy dla ludzi, którzy mają problem z duchowością i z własną wiarą. To dobra propozycja dla tych, którzy mają poczucie znużenia chrześcijaństwem. Chodzą do Kościoła, modlą się, a jednocześnie czują, że w życiu duchowym od dłuższego czasu nie czynią postępów. Podczas zajęć studiujący otrzymają odpowiedzi na pytania, jak wyjść z pewnych patologicznych schematów myślenia o wierze. W jakim kierunku zmierzać, aby na nowo rozwijać się duchowo i odczuwać głęboki sens życia w Chrystusie. Nieraz rozpalamy się w Duchu Świętym, a po krótkim czasie gaśniemy. Szkoła Duchowości Chrześcijańskiej jest po to, żeby nauczyć się podtrzymywać Boży ogień w sobie. Zapraszamy więc księży, siostry zakonne, a także ludzi świeckich, którzy prowadzą intensywne życie duchowe.

W tym roku po raz pierwszy ruszy kierunek edukacja muzyczna z muzyką kościelną. Co jest wyjątkowego w tej propozycji?

Od Ministerstwa Edukacji i Nauki uzyskaliśmy pozwolenie na utworzenie kierunku, który będzie łączył dwie profesje. Z jednej strony przygotuje do zawodu organisty, z drugiej zaś umożliwi zdobycie uprawnień do nauczania muzyki w szkole podstawowej i przedszkolu. Edukacja muzyczna z muzyką kościelną to przenikanie się światów wiary i kultury. Może być szansą dla wielu parafii na zatrzymanie organistów, których z powodów finansowych zatrudnia się często na pół etatu. Uczelnia oferuje narzędzie, które sprawi, że muzycy kościelni będą mogli szukać dodatkowego zatrudnienia w środowisku szkolnym, co niewątpliwie zwiększy ich stabilność materialną.

Nie zabraknie też studium wiedzy dla katechetów. Jakie umiejętności nabędzie absolwent studium „Sztuka widzenia – widzenie sztuki"?

My, księża oraz katecheci, w przekazie katechetycznym i homiletycznym często używamy skomplikowanych sformułowań teologicznych, które są zaczerpnięte wprost z Katechizmu Kościoła Katolickiego albo z Magisterium Kościoła. Niestety taka narracja dla wielu młodych ludzi jest nudna i niezrozumiała. Skoro ona nie porusza, to rodzi się pytanie, czy Bóg nie porusza? Nie! Trzeba więc szukać języka, który dotyka serca. Dlatego też przygotowaliśmy projekt, który ma poszerzyć sposób opowiadania o Bogu poprzez piękno, czyli przez sztukę. Będzie to cykl ośmiu spotkań prowadzonych przez historyków sztuki i edukatorów muzealnych, z przewagą godzin warsztatowych nad wykładowymi. Mam nadzieję, że wskaże to katechetom nowy sposób mówienia o Bogu i pozwoli im nabyć praktycznych umiejętności prowadzenia uczniów do Stwórcy.

Uczelnia oferuje jedyne w Polsce studia teologii w systemie blended-learning? Dla kogo przeznaczona jest ta forma nauki?

Studia blended-learning skierowane są do osób, które nie mogą przyjeżdżać regularnie na uczelnię w ramach tradycyjnego systemu studiowania. Studenci pojawiają się więc w Akademii Katolickiej trzy razy w roku na zjazdach, które trwają cały tydzień. Po zakończeniu każdego zjazdu otrzymują do przepracowania materiały i zadania, a następnie wracają po 2 miesiącach na egzaminy. Teologia w systemie blended-learning skupia studentów z całej Polski, a także 26 osób z zagranicy.

Kontakt dla kandydatów na studia w roku akademickim 2021/2022:
Akademia Katolicka w Warszawie, ul. Dewajtis 3, 01-815 Warszawa,
tel/fax.: (22) 8699890, email: sekretariat@akademiakatolicka.pl.
Więcej informacji: https://akademiakatolicka.pl/rekrutacja/.

fot. Arkadiusz Podstawka/MNWr

Michael Willmann, „Męczeństwo św. Mateusza", 1700 r., kościół Wszystkich Świętych w Warszawie, obraz olejny na płótnie, 306 x 386

Męczeństwo św. Mateusza

dr Dorota Lekka

Obraz Michaela Willmanna pt. „Męczeństwo św. Mateusza" oglądać można w kościele Wszystkich Świętych w Warszawie.

Dzieło ukazuje męczeńską śmierć św. Mateusza, który został przebity włócznią w czasie odprawiania Mszy św. Scena usytuowana została we wnętrzu świątyni w prezbiterium przed ołtarzem z wizerunkiem Ukrzyżowanego Chrystusa i koryncki kolumnami. Na ołtarzu z zieloną zasłoną płonie świeca a zza krucyfiksu padają promienie światła rozświetlające postać św. Mateusza. Jest on ukazany bokiem, w postawie klęczącej z ramionami wzniesionymi do góry w geście modlitewnego uniesienia. Wzrok ma skierowany w stronę ukrzyżowanego Chrystusa. Ubrany jest w długą kremową szatę, przepasaną fioletową tkaniną.

Za nim znajduje się grupa pięciu żołnierzy w zbrojach i czerwonych płaszczach, z włóczniami skierowanymi w stronę świętego. Jeden z żołnierzy ukazany jest tyłem z włócznią, tuż przy plecach św. Mateusza, na głowie ma hełm z białymi i czerwonymi piórami. Tuż obok Apostoła, pomiędzy nim a żołnierzami, usytuowany jest mężczyzna, który z otwartymi ustami i przerażeniem wpatruje się w oprawców.

W lewym dolnym rogu, u stóp ołtarza, przy podwyższeniu, namalowanych zostało pięć postaci, z rozpaczą na twarzach, skierowanych ku rozgrywającej się scenie. Jedna z nich, kobieta znajdująca się najbliżej widza, przytrzymuje prawą ręką dziecko.

Kompozycja spowita jest mrokiem rozświetlanym światłem padającym z ołtarza, co tworzy kontrasty światłocieniowe i wydobywa dramaturgię sceny.

Michael Willmann ukazuje scenę, która rozgrywa się w świątyni, nawiązując do legendy i pasji opisujących działalność apostolską św. Mateusza. Najwierniej oddaje ją opis Pseudo Abdiasza, z którego korzysta śląski artysta. Autor „Historii apostolskich" przedstawia działalność Mateusza w Etiopii, gdzie miał ponieść śmierć męczeńską. Ujawnił on oszustwa dwóch magów i nawrócił króla Etiopii Eglippusa oraz królową Eufenissę. Ich córka Ifigenia została po chrzcie dziewicą poświęconą Chrystusowi. Po śmierci króla na tronie zasiadł jego brat Hirtak, który chciał ożenić się z Infigenią i na próżno liczył na pomoc i wparcie Apostoła. Rozgoryczony postawą świętego władca rozkazał swoim żołnierzom go zabić. Pseudo Abdiasz pisze: „Mateusz zatrzymał się w kościele, przy ołtarzu, na którym sprawował ofiarę ciała Chrystusa, uradował się również męczeństwem. I tak niedługo potem, gdy jeszcze się modlił z rękami wzniesionymi do góry, trabant wysłany przez Hirtaka jednym ciosem miecza dokładnie z tyłu zranił Apostoła i uczynił go męczennikiem Chrystusa".

Obraz powstał w 1700 r. Jego fundatorem był opat Ludwig Bauch, co potwierdza monogram na obrazie z napisem „L.A.L.", czyli „Ludovicus Abbas Lubensis". Dzieło znajdowało się pierwotnie w ołtarzu bocznym jednej z naw kościoła w Lubiążu. W 1943 r. w wyniku wojennych zawirowań obraz został przewieziony do Lubomierza, następnie na przełomie 1944 r. i 1945 r. do Szklarskiej Poręby Średniej, w 1945 r. do pałacu Paulinum w Jeleniej Górze, a w 1952 r., już bez ram, został przetransportowany do Warszawy i umiejscowiony w kościele Wszystkich Świętych, gdzie znajduje się w ołtarzu w pierwszym przęśle lewej nawy.

W Kościele katolickim wspomnienie św. Mateusza obchodzone jest 21 września.

Chopin i jego Europa

Krzysztof Teodorowicz

fot. D. Golik/NF

Philippe Herreweghe dyryguje „Symfonią psalmów" Igora Strawińskiego

Przez całą drugą połowę sierpnia melomani mogli cieszyć się koncertami festiwalu „Chopin i jego Europa", który odbył się w Warszawie po raz siedemnasty. To jedno z najważniejszych cyklicznych wydarzeń w życiu muzycznym stolicy, a jego program był, jak zawsze, bardzo bogaty i różnorodny.

Chopin zajmuje w nim ważne miejsce, ale nie dominuje – stanowi raczej kontekst dla twórczości różnych epok i krajów. Tym razem granice czasowe wyznaczały z jednej strony madrygały Gesualda da Venosa, z drugiej – muzyka naszych czasów, m.in. Mieczysława Wajnberga. Jeden z nurtów festiwalu tworzą recitale fortepianowe – usłyszeliśmy m.in. występy Angeli Hewitt, Yulianny Avdieevej, Benjamina Grosvenora, mistrzów fortepianu historycznego: Alexandra Melnikova i Josa van Immerseela, i młodych laureatów konkursów: Erica Lu i Kate Liu.

Wydarzeniem o szczególnym dla nas znaczeniu było koncertowe wykonanie opery „Verbum nobile" Stanisława Moniuszki przez zespół Europa Galante pod dyrekcją Fabia Biondiego. To było jej „ponowne odkrycie", a zarazem kontynuacja cyklu Moniuszkowskiego z udziałem instrumentów historycznych, realizowanego od kilku lat przez tych artystów. Zaprezentowali oni również jednoaktówkę „Betly" Gaetana Donizettiego. Drugi nurt – to koncerty kameralne, na których pojawili się: Alena Baeva i Vadim Kholodenko, Bomsori Kim i Rafał Blechacz, Isabelle Faust i Jehan-Guilhen Queyras, a także Belcea Quartet. Dwukrotnie wystąpił znakomity czeski zespół Collegium 1704 Vaclava Luksa z Mozartem (opera „Dyrektor teatru" w wersji koncertowej), Zelenką i muzyką polską – utworami Mielczewskiego i Pękiela. Doskonale wypadły dwa koncerty Oh! Orkiestry Historycznej, która zaprezentowała dzieła klasyczne i wczesnoromantyczne.

Nie zabrakło też pieśni. Bardzo lubiany tenor Christoph Prégardien wystąpił tym razem z synem Julianem, również znakomitym tenorem, wykonując pieśni dwugłosowe, oryginalne lub w opracowaniach. Odkryciem było wykonanie dwóch cykli pieśni Mieczysława Wajnbega, twórcy słynnej opery „Pasażerka", oraz wyboru pieśni jednego z największych pianistów-chopinistów, Raula Koczalskiego. Zaprezentowali je Natalia Rubiś, Krystian Adam i Paweł Konik.

Do koncertów, które najdłużej pozostaną w mojej pamięci, należą trzy występy Philippe'a Herreweghego i jego zespołów: Collegium Vocale z Gandawy i Orchestre des Champs-Élysées. Pod jego batutą śpiewacy zachwycili wyrafinowaną interpretacją madrygałów Gesualda da Venosa, Nelson Goerner wspaniale wykonał oba Koncerty Chopina, zaś na koncercie finałowym, w przededniu rocznicy wybuchu II wojny światowej, zabrzmiały dzieła sakralne, m.in. „Requiem" Gabriela Fauré'go i „Symfonia psalmów" Igora Strawińskiego.

Cały festiwal reprezentował niezwykle wysoki poziom wykonawczy i przyniósł wiele głębokich przeżyć, a wypełnione sale świadczyły, jak bardzo potrzebujemy powrotu do życia koncertowego takiego, jakie było przed pandemią.

Zmarł legendarny lektor

W wieku 77 lat, 6 września, zmarł Tomasz Knapik, wybitny lektor radiowy, filmowy i telewizyjny. „Był Głosem w naszych domach, naukowcem i wykładowcą Politechniki Warszawskiej. (…) Odszedł we śnie, nad ranem" – napisał na FB syn zmarłego.

fot. wikipedia

Tomasz Knapik urodził się 16 września 1943 r. w Warszawie. Z wykształcenia był dr. inż. nauk elektrotechnicznych. Pierwsze kroki jako lektor stawiał jeszcze przed maturą w Rozgłośni Harcerskiej. Następnie był zatrudniony w Polskim Radiu i w Telewizji Polskiej. Gdy pracował w TVP, czytał filmy zagraniczne na żywo. Na przełomie lat 80. i 90. rozpoczął współpracę z Polską Kroniką Filmową, która trwała do końca jej istnienia. Legendarny lektor podkładał swój głos w wielu znanych filmach, m.in. w: „Doktorze Żywago", „Dwunastu gniewnych ludziach" i serii „Gwiezdnych Wojen"./**PAP/dg**

Żegnaj, Belmondo

W wieku 88 lat, 6 września, zmarł Jean-Paul Belmondo. Filmem, który przyniósł mu sławę i stanowił przełom w jego karierze, był „Do utraty tchu" w reżyserii Jeana-Luca Godarda. Belmondo wystąpił także w kolejnym słynnym obrazie Nowej Fali pt. „Szalony Piotruś", nakręconym przez tego samego reżysera.

Znakami rozpoznawczymi aktora były uwodzicielski uśmiech i sprawność fizyczna. Prezydent Emmanuel Macron powiedział, że wraz ze śmiercią Belmonda Francja straciła „narodowy skarb (...), wspaniałego bohatera, znajomą postać i (...) magika słów". W 2019 r. Macron przyznał aktorowi order Legii Honorowej. Belmondo w swojej karierze został nagrodzony m.in. Złotym Lwem na Festiwalu w Wenecji i Honorową Złotą Palmą w Cannes za całokształt filmowej kariery, nakręcił ponad 80 filmów./**PAP/dg**

fot. Disney Poland

Cudowne pierścienie w walce

Mirosław Winiarczyk

Na ekrany kin trafił film oparty na mitologii chińskiej. Ciekawe, że twórcy amerykańskiego obrazu pt. „Shang-Chi i legenda dziesięciu pierścieni", wyprodukowanego przez wytwórnie Disneya i Marvela na podstawie popularnego komiksu, z wielkim pietyzmem podeszli do ekranizacji chińskiej baśni.

fot. Disney Poland

W filmie grają chińscy aktorzy, a zdjęcia, sceneria, kostiumy i wystrój wnętrz robią wielkie wrażenie. Amerykanom bardzo zależało na starannym zrealizowaniu obrazu, zapewne nie tylko z powodu chęci podbicia olbrzymiego rynku chińskiego. Chodziło także o okazanie wielkiego szacunku dla tradycji kultury chińskiej oraz współczesnych osiągnięć ekonomicznych i gospodarczych Państwa Środka. Hollywood traktuje filmowców chińskich jako równorzędnych partnerów, nie tylko zresztą w przypadku tego filmu. O takim stosunku Amerykanów do polskiego kina i kultury możemy tylko pomarzyć.

Akcja filmu rozpoczyna się w San Francisco. Młody Chińczyk Shang ze swoją rezolutną przyjaciółką Kate wiedzie przeciętne życie. Oboje uczą się i pracują na samochodowym parkingu. Nagle pozornie skromny młodzieniec zmuszony jest do ujawnienia swojego ukrywanego talentu. Podczas podróży autobusem brawurowo i spektakularnie pokonuje bandę zbirów. Od tego momentu rozpoczynają się olśniewające sceny walk, pojedynków i pościgów, przepełnione widowiskową choreografią, opartą na tradycji wschodnich sztuk walk. Film ewoluuje w kierunku baśniowym. Shang ujawnia przyjaciółce swoją prawdziwą tożsamość i tajemnice rodzinne.

W dalszej części ścigany bohater, podczas nieustannych potyczek i ucieczek, musi stawić czoła kolejnym wyzwaniom. Stara się rozwikłać zagadkę postępowania odnalezionej młodszej siostry i szalonego ojca, który – nie mogąc pogodzić się ze śmiercią żony – prowadzi irracjonalne działania, posługując się mitycznymi dziesięcioma pierścieniami i oddziałem wiernych żołnierzy. Potem film nieco traci tempo, aby na końcu zadziwić wizyjnymi scenami walk z demonem zła, symbolicznym wielkim smokiem.

Ciekawe, że w filmie mamy do czynienia z afirmacją wartości rodzinnych w stylu hollywoodzkim. Wartości te przeniesione zostały na rynek chiński, jakby wytwórnie Disneya i Marvela swoje potężne potencjały produkcyjne i techniczne zaprzęgły do pewnego rodzaju syntezy wrażliwości amerykańskiej i chińskiej. Film można śmiało polecić jako ciekawą rodzinną rozrywkę i przykład ekspansji Hollywoodu na rynki azjatyckie.

„Shang-Chi i legenda dziesięciu pierścieni" („Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings"); USA, 2021; reżyseria: Destin Daniel Cretton; aktorzy: Simu Lin, Tony Leung, Awkwafina, Michelle Yeoh i inni; dystrybucja: Disney Poland.

Twórcy czasu wojny

„Wyróżniali się w niebezpiecznych warunkach wojny twórczością literacką, aktywnością konspiracyjną, środowiskową działalnością kulturalną, ale ginęli tak samo jak wszyscy Polacy zagrożeni eksterminacją, obozami śmierci, nieludzką pracą niewolniczą. Tych młodych, dwudziestoletnich ludzi, często różnych postaw i poglądów spoiły wtedy wojenna sytuacja, konieczność walki i obrony – nie tylko, jak w wypadku pisarzy, walki słowem, lecz i czynem – połączyły konspiracja i zryw zbrojny, jak to się w ostateczności stało w Powstaniu Warszawskim" – pisze filolog dr Marek Klecel we wrześniowym numerze „Biuletynu IPN", poświęconym pisarzom polskim.

Publicysta przywołuje sylwetki tych najbardziej znanych, jak Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Andrzej Trzebiński, Wacław Bojarski, Zdzisław Stroiński, Onufry Kopczyński, Krystyna Krahelska, Jerzy Kamil Weintraub-Krzyżanowski. O twórcach, którzy po II wojnie światowej mieszkali na emigracji we Włoszech, pisze literaturoznawca Krzysztof Dybciak, a historyk prof. Grzegorz Łukomski przywołuje postać Sergiusza Piaseckiego, pisarza i wielkiego antykomunisty. O zmaganiu Stefana Kisielewskiego z władzami PRL i cenzurą pisze historyk dr Cecylia Kuta, a historyk dr Paweł Chojnacki stara się przekazać, jak na Warszawę patrzył z perspektywy Londynu pisarz Zygmunt Nowakowski. W innych tekstach autorzy koncentrują się na AK-owskiej przeszłości Tadeusza Różewicza (Mariusz Solecki) i podążają śladami „Smętka" Melchiora Wańkowicza (Gracjan Giżejewski).

W miesięczniku, który ukazuje się w kolejną rocznicę wybuchu II wojny światowej, czytelnik znajdzie także materiały jej dotyczące. O niemieckiej zbrodni we wsiach Sikory-Tomkowięta i Wnory-Wandy w powiecie wysokomazowieckim oraz upamiętnieniu ofiar pisze historyk Paweł Niziołek, a o nieosądzonych zbrodniarzach i katach Polaków – historyk dr Joanna Lubecka. Dobra lektura, nie tylko na wrzesień./**wś**

KONKURS

Jak wyglądały stworzenie świata, upadek pierwszego anioła i pierwszego człowieka, powstanie piekła i działanie szatana? To wszystko dane było ujrzeć św. Hildegardzie z Bingen w trakcie objawień, których wizje utrwaliła w księdze „Scivias". Jak będzie wyglądało nadejście Antychrysta, jego podstępne działania, prześladowania wiernych, wreszcie – powtórne przyjście Chrystusa, powstanie zmarłych do życia, sąd i przemiana świata, zdradza książka „Dramat końca czasów" św. Hildegardy z Bingen (AA). Wstęp do niej daje wyobrażenie o czasach, w jakich żyła Hildegarda, i warunkach, które doprowadziły ją do zajęcia się przyrodoznawstwem i leczeniem chorób oraz filozofią i komponowaniem.

Wśród czytelników, którzy 20 września między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Który papież ogłosił św. Hildegardę doktorem Kościoła?** – rozlosujemy 4 egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 37: Stać na straży budzącego się życia kard. Stefan Wyszyński przyrzekał z oczyma utkwionymi w żłóbek betlejemski. Zwycięzcom gratulujemy!

Międzynarodowy Kongres

Msza św. na placu Bohaterów w Budapeszcie pod przewodnictwem papieża Franciszka zakończyła 52. Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny.

W Eucharystii z papieżem wzięło udział ponad 200 tys. wiernych z całego świata, koncelebrowało ją kilkudziesięciu biskupów i setki księży. – Budapeszt, położony w centrum Węgier i Europy, jest miastem mostów i my odczuwamy powołanie do bycia mostami między Wschodem a Zachodem, między różnymi światami kulturowymi i religijnymi oraz między różnymi narodami – przypomniał kard. Péter Erdő, metropolita ostrzyhomsko-budapeszteński, witając Franciszka na początku nabożeństwa. Podkreślił ekumeniczny wymiar Mszy św. i w tym kontekście wskazał na obecność w trakcie Eucharystii patriarchy konstantynopolskiego Bartłomieja. Zwrócił uwagę, że obecnie jego kraj i państwa ościenne przemierza Krzyż Misyjny, a relikwie świętych i błogosławionych z tego regionu rozbudziły świadomość, że również dzisiaj można żyć świętością, idąc śladami wielkich męczenników i wyznawców ostatniego wieku. W tym kontekście prymas Węgier przywołał postać kard. Stefana Wyszyńskiego, którego beatyfikacja odbywała się w tym samym czasie w Warszawie.

fot. PAP/EPA/Noemi Bruzak

W homilii Ojciec Święty nawiązał do Ewangelii XXIV niedzieli zwykłej i zawartego w niej pytania Pana Jezusa: „za kogo Mnie uważacie?” (Mk 8, 29). Zauważył, że uczniom brakowało wówczas decydującego przejścia od podziwu dla Jezusa do naśladowania Go. Zaznaczył, że to pytanie Pan Jezus kieruje również dzisiaj do każdego z nas i domaga się ono odpowiedzi osobistej, płynącej z życia. Z tej odpowiedzi rodzi się odnowa bycia uczniem, która odbywa się w trzech etapach.

Pierwszym z nich jest głoszenie Jezusa, ukrzyżowanego sługi. Drugi etap to rozeznawanie z Jezusem. Trzeci to pójście za Jezusem, aby to On był w centrum naszego życia, a nie gonitwa za sukcesem. Papież zachęcił do adoracji Najświętszego Sakramentu. „Pozwólmy, aby Jezus, Chleb żywy, uzdrowił to, co w nas zamknięte i otworzył nas na dzielenie się z innymi, by uzdrowił nas z naszej surowości i naszego zamknięcia się w sobie; uwolnijmy się z paraliżującego zniewolenia obroną naszego wizerunku i dajmy się zainspirować do pójścia za Nim tam, gdzie On chce nas poprowadzić” – wezwał papież.

Ojciec Święty zachęcał wiernych, aby spotkanie z Jezusem w Eucharystii ich przemieniało. „Nie zadowalajmy się byle czym; nie gódźmy się na wiarę, która żyje obrzędami i powtórzeniami, otwórzmy się na gorszącą nowość Boga ukrzyżowanego i zmartwychwstałego, Chleba łamanego, aby dać życie światu. Będziemy pełni radości; i będziemy przynosili radość” – stwierdził papież.

Uroczystą Eucharystię zakończyła modlitwa „Anioł Pański”. Ojciec Święty, przypominając, że Eucharystia oznacza dziękczynienie, podziękował wszystkim za organizację i przebieg Kongresu. Podziękował całemu narodowi węgierskiemu za gościnę. Nawiązał do słów hymnu towarzyszącemu kongresowi: „Przez tysiąc lat krzyż był filarem twego zbawienia, niech także teraz znak Chrystusa będzie dla ciebie obietnicą lepszej przyszłości. (…) Tego wam życzę, aby krzyż był waszym mostem między przeszłością a przyszłością! Poczucie religijne jest siłą życiową tego narodu, tak bardzo przywiązanego do swoich korzeni. Ale krzyż, umieszczony w ziemi, nie tylko zaprasza nas, byśmy się dobrze zakorzenili, lecz także wznosi i wyciąga swe ramiona do wszystkich: zachęca nas, abyśmy zachowali mocne korzenie, nie okopując się jednak w swych pozycjach; abyśmy czerpali ze źródeł, otwierając się na spragnionych naszych czasów. Moim życzeniem jest, abyście byli właśnie tacy: ugruntowani i otwarci, zakorzenieni i pełni szacunku”.

fot. PAP/EPA/Luca Zennaro

Przed Mszą św. papież spotkał się z prezydentem Węgier Jánosem Áderem i premierem Viktorem Orbánem. Zobaczył się również z biskupami oraz odbył spotkanie ekumeniczne ze wspólnotami żydowskimi.

W Kongresie uczestniczyła 200-osobowa grupa Polaków. Narodowa Msza św. po polsku została odprawiona 8 września przez abp. Stanisława Gądeckiego, metropolitę poznańskiego, przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, w kościele św. Antoniego Padewskiego w Budapeszcie (na zdjęciu). Obecni na niej byli zarówno Polacy, którzy przyjechali na Kongres, przedstawiciele węgierskiej Polonii, jak i sami Węgrzy. Podczas kazania abp Gądecki poruszył temat uczestnictwa wiernych świeckich w polityce. Jak podkreślił, Kościół docenia demokrację, ale nie można jej przeceniać, czyniąc z niej namiastkę moralności. Zaznaczył, że wierny świecki, który się do tego nadaje, może i powinien uczestniczyć w działalności politycznej, ale polityk katolicki nie może przyczyniać się do realizacji programu, który podważa podstawowe zasady wiary i moralności.

Kolejny, 53. Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny, odbędzie się w 2024 r. w Quito w Ekwadorze./**wś/KAI**

Miasto – rewitalizacja

tekst i zdjęcia ks. Paweł Kłys

Mszą św. w łódzkiej bazylice archikatedralnej, celebrowaną przez abp. Grzegorza Rysia, rozpoczął się VI Kongres Nowej Ewangelizacji, który od 9 do 11 września odbywał się w Łodzi pod hasłem „Miasto Rewitalizacja".

– Pierwsze słowo tego kongresu pochodzi od Jezusa, który mówi: otwórzcie się na łaskę, którą w sobie macie, łaskę miłości do ludzi, po miłość do nieprzyjaciół włącznie – apelował metropolita łódzki.

Formacja kapłanów

Pierwszy dzień kongresu adresowany był do duchownych diecezjalnych i zakonnych, a głównym mówcą spotkania był abp Jorge Carlos Patrón Wong, sekretarz Kongregacji ds. Duchowieństwa. Wspomniał początek swojej posługi w Watykanie, do której wezwał go Ojciec Święty Franciszek. Duchowny zauważył, że – mówiąc o formacji kapłańskiej – należy zwrócić uwagę na lata, które są przed seminarium. – Nasza formacja zaczęła się od chrztu. Potem następuje krótki czas formacji seminaryjnej, a następnie rozpoczyna się najdłuższy okres formacji prezbitera, który ma miejsce wraz z przyjęciem święceń kapłańskich. Te dwa poprzednie etapy: przedseminaryjny i seminaryjny, są przygotowaniem do formacji prezbitera. Formacja kapłańska jest doświadczeniem bycia w sposób trwały uczniem, by upodobnić się do Chrystusa. Nigdy nie możemy zapomnieć o tym, że jesteśmy uczniami Chrystusa. Co to znaczy być uczniem Jezusa Chrystusa? To znaczy przyjąć Jego styl życia. Tak jak Jezus Chrystus służył, tak i my jesteśmy powołani, by służyć innym. Jest to powołanie, by to, co czynił Jezus Chrystus pomnożyć, powtórzyć swoim życiem – zaznaczył prelegent.

Chrystus bez granic

Drugi dzień Kongresu był blokiem wykładów, połączonym z rozmową panelową i warsztatami. Wśród prelegentów znaleźli się kard. Luis Martines Sista (Barcelona), prof. dr hab. Bogusław Jasiński, prof. Kaja Kaźmierska (Uniwersytet Łódzki), ks. Tomáš Halik (Czechy), abp Jorge Carlos Patrón Wong, ks. dr Grzegorz Strzelczyk, prof. Władysław Stróżewski, prof. Jarosław Gajewski, prof. dr hab. Bogusław Jasiński, aktor Adam Woronowicz, muzyk Joachim Mencel oraz abp Grzegorz Ryś.

Ks. Tomáš Halik zauważył, że Jezus relatywizuje dążenia autorytetów religijnych, które starają się zamknąć Boga miłości w granicach religijności zakazów i nakazów, relatywizuje granicę między my i oni. Jednak jedyną absolutną rzeczywistością dla Niego jest miłość. Ponadto powiedział, że Jezus zachęca każdego z nas do cierpliwego głoszenia Dobrej Nowiny.

Ks. Grzegorz Strzelczyk w konferencji „Teologia przepowiadania online" mówił o wnoszeniu Ewangelii do nowej kultury. – Ważne, jak będziemy się zachowywać w relacjach, które są zapośredniczone za pomocą nowych mediów internetowych. Wiemy doskonale, że świadectwo słowa bez świadectwa życia potrafi być nieskuteczne, niewiarygodne – tłumaczył ks. Strzelczyk.

Uczestnicy kongresu mogli również wziąć udział w warsztatach tematycznych: „Wszyscy jesteśmy winni – nasza rola ludzi wiary wobec skazanych", „Przemienić ruinę w dzieło sztuki – bezdomność jako szansa i dar", „Bezdomność jako doświadczenie uzdrowienia wewnętrznego – czego nauczyły mnie osoby bezdomne?", „Duszpasterstwo małżeństw niesakramentalnych", „Homoseksualizm na kozetce", „Zaraz coś rypnie? Jak docierać do rozczarowanych Kościołem?" i „Warsztat Ewangelizacja w sieci".

Doświadczenie wolności

Zwieńczeniem 3-dniowego Kongresu w Łodzi było wydarzenie ewangelizacyjne

zatytułowane „Ku doświadczeniu wolności", które odbyło się na stadionie żużlowym Orła Łódź, a którego częścią był projekt muzyczny „Dekalog" w wykonaniu artystów z całego świata.

Uczestnicy spotkania wysłuchali Słowa Bożego o wyjściu Narodu Wybranego z niewoli egipskiej, wzięli udział w inscenizacji przejścia przez Morze Czerwone oraz wysłuchali nauczania abp. Grzegorza Rysia na temat Dekalogu. – Dekalog nie może wydarzyć się tak, że się go po prostu odczyta, że zostaniemy zderzeni z dwiema kamiennymi tablicami i z pewnym kodeksem etycznym, nawet najbardziej szlachetnym i nawet najbardziej popularnym wśród dzisiejszych ludzi. Żeby zmierzyć się ze słowem Dekalogu, trzeba się spotkać z Bogiem. I wśród tych oczekiwań, które w sobie macie, związanych z tym wieczorem, ja mam nadzieję, że macie też w sobie takie oczekiwanie, że wszyscy możemy spotkać się z Bogiem. Jeśli się nie spotkamy z Nim, tak naprawdę nie będzie spotkania z Dekalogiem – tłumaczył metropolita łódzki.

Dopełnieniem spotkania był koncert ewangelizacyjny, w czasie którego zaprezentowano dziesięć utworów na temat Bożych Przykazań. Wśród artystów występujących na scenie znaleźli się: Patrick Kelly (Irlandia), o. Stan Fortuna (USA), Levi Sakala (Zambia), Kelvin Grant (Jamajka), Tony Melendez (USA), Adeb Chamoun (Syria) oraz artyści z Polski. Spotkanie zakończyła adoracja Najświętszego Sakramentu połączona ze spowiedzią i modlitwą wstawienniczą.

fot. Instytut Prymasowski

Praca nad miłością

Monika Odrobińska

„ABC Społecznej Krucjaty Miłości" jest programem uniwersalnym. W skrócie: jak żyć, by się nie pozabijać za kierownicą, w mediach, w rodzinie? Bo jeśli się za kogoś modlę, inaczej na niego patrzę.

W 2011 r. Rodzina Rodzin podjęła 9-letnią nowennę. Członkowie modlili się o beatyfikację kard. Stefana Wyszyńskiego, rozważając tekst Ślubów Jasnogórskich. Nie wiedzieli jeszcze, że dekret o heroiczności cnót ich Ojca i opiekuna duchowego zostanie ogłoszony w ostatnim roku nowenny. Gdy w 2020 r. beatyfikacja została przełożona, zastanawiali się, co w 9-letniej formacji przeoczyli. I wtedy postanowili zająć się „ABC Społecznej Krucjaty Miłości".

Program dla świata

– Te dziesięć punktów daje zwięzłą odpowiedź na wyzwania współczesności. O ile Śluby Jasnogórskie są programem dla polskiego narodu, o tyle „ABC Społecznej Krucjaty Miłości" jest uniwersalnym programem dla świata – mówi Anna Rokicka-Broniatowska, będąca w RR od 1954 r. –W skrócie: jak żyć, by się nie pozabijać za kierownicą, w mediach, w rodzinie? Bo jeśli się za kogoś modlę, inaczej na niego patrzę. Dotyczy to także nieprzyjaciół. To jest także szkoła pozytywnego myślenia. W realizacji tego programu kluczowe jest zrozumienie, że kierowany jest bezpośrednio do mnie i to ja jestem wezwana do pracy nad sobą.

Członkowie RR Krucjatę rozumieją jako praktyczne przełożenie Dekalogu na codzienność. – To uszczegółowienie Przykazania Miłości: „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca swego, z całej duszy swojej i ze wszystkich myśli swoich, a bliźniego swego jak siebie samego" – mówi Jacek Nitka. – Przesłanie Krucjaty oddałbym jednym zdaniem: „Kochaj nie za coś, ale mimo wszystko".

Najlepszym polem do nauczenia się takiej postawy jest właśnie rodzina. – Ona jest zdrowa, o ile opiera się na szacunku i dialogu, a także na postawieniu drugiego człowieka ponad własnym statusem społecznym czy wygodami, co wyraża się w otwartości na życie – mówi Diana Samoraj. Rodzice wiedzą, że u swoich dzieci mogą to osiągnąć wyłącznie przykładem. – Jak mówiła dr Półtawska, dzieci rodziców nie słuchają, one ich naśladują – mówi Maria Świerzyńska. – Jeśli dziecko widzi, że zapracowani czy mniej zamożni rodzice mimo to pomagają innym, że potrafią wyciągnąć rękę na zgodę, choć sami czują się pokrzywdzeni, jeśli problemy rozwiązują, a nie zamiatają pod dywan, to chłoną taką postawę, a jednocześnie założenia Krucjaty.

W liście pasterskim na Wielki Post 1967 r. Prymas ogłosił program Społecznej Krucjaty Miłości, który wskazuje, jak żyć, aby przemieniać świat, zaczynając od siebie i od najbliższego otoczenia. Program ten został streszczony w dziesięciu punktach. Od początku starają się go wcielać w życie – indywidualnie i wspólnotowo – członkowie Ruchu Apostolskiego Rodziny Rodzin. Założycielami powstałej w 1952 r. wspólnoty są: kard. Stefan Wyszyński, Maria Okońska oraz Maria Wantowska. Nazwę nadał sam kard. Stefan Wyszyński, zobowiązując się do stania na straży rodziny własnej i narodowej, świadom, że jeśli ta najmniejsza komórka będzie zdrowa, zdrowy będzie też cały organizm zwany społeczeństwem.

Na trudne czasy

– Rodziną Rodzin po prostu oddycham – przyznaje pani Anna. – Jest dla mnie darem osób, które kochają Boga, siebie nawzajem i ojczyznę. Naszą specyfiką jest bowiem łą-

czenie apostolstwa, eklezjalności i maryjności z patriotyzmem.

Tym, co wyróżnia RR jest także wielopokoleniowość. – Od zaistnienia wspólnoty w latach 50. XX wieku była w niej moja babcia, potem mama i tata, którzy się tam poznali, a teraz jestem ja z mężem i czworgiem dzieci – mówi Maria Świerczyńska. – Wspieramy się i dzielimy się tym, kim dla nas od tych czterech pokoleń jest kard. Wyszyński. Bo jeśli rodzina jest silna, a silna jest znajomością swojego dziedzictwa, emanuje tym na zewnątrz.

Swoją formację mają tam dorośli, w tym młode małżeństwa, a także dzieci i młodzież. – Praca z młodymi jest najbardziej wymagająca, bo wybijając się na samodzielność, czasem się buntują – przyznaje Diana Samoraj z Instytutu Prymasa Wyszyńskiego. – Ale to grupa kluczowa, bo to ona wkrótce założy nowe rodziny. Dlatego jeździmy z nimi co roku w góry, zapraszamy na cykliczne spotkania, by w czasie kryzysów dojrzewania utrzymać ich przy Bogu i zapewniać, że stanowią większą grupę.

Tak jak w innych wspólnotach, jednym z filarów RR jest wzajemna pomoc. – Nasz ruch zaczął się od tego, że w trudnych czasach PRL rodziny szły ku sobie, pomagając sobie nawzajem w sprawach bytowych, opieki nad dziećmi, ale także w byciu bliżej Boga – wspomina Anna Rokicka-Broniatowska. – Jako rodzina wielodzietna wspólnocie zawdzięczaliśmy nie tylko pomoc materialną, lecz także akceptację, bo poza RR spotykaliśmy się z napiętnowaniem – mówi z kolei Elżbieta Nitka.

„ABC Społecznej Krucjaty Miłości" daje odpowiedź na współczesne wyzwania. To także szkoła pozytywnego myślenia.

Dziś ta pomoc przyjęła formę poradni rodzinnej przy ul. Łazienkowskiej w Warszawie, gdzie w kościele Matki Bożej Częstochowskiej RR ma swoją siedzibę. Specjaliści – także członkowie wspólnoty – pomagają rodzinom w kryzysie. Ale RR prowadzi również kursy specjalistyczne, także dla osób z zewnątrz. – Podczas corocznych 4-tygodniowych „Wakacji z Bogiem" każdy daje z siebie, co sam ma: ten poprowadzi ćwiczenia „zdrowy kręgosłup", tamten zajęcia plastyczne, inny użyczy sprzętu alpinistycznego – mówi Maria Świerczyńska. – Dla nas nie są istotne zawodowe stanowiska, ale to, co kto wnosi do wspólnoty swoimi umiejętnościami. Prymas wzywał do rzetelnej pracy, bo z jej owoców korzystają inni, tak jak my korzystamy z owoców cudzej pracy.

W myśl tej zasady pani Maria jako wodzirejka często prowadzi bale, z których dochód jest przeznaczany na instytucje pomocowe. Rodzice z RR odwiedzają z dziećmi domy opieki społecznej, by przebywaniem z osobami słabszymi uwrażliwiać na potrzeby drugiego człowieka. A kiedy dzieci dorastają, zachęcane są do objęcia i prowadzenia grup.

– RR do dziś pomaga odnaleźć się w tych trudnych czasach zagubienia – mówi Jacek Nitka, mąż pani Elżbiety. – Dzięki niej wiemy, co jest w życiu najważniejsze i nie rozdrabniamy się.

Praca na lata

Elżbieta i Jacek Nitkowie od kolebki uczyli dzieci słów „proszę", „dziękuję", „przepraszam" i starali się, by uśmiech i życzliwość towarzyszyły im nawet w czasie małżeńskich trudności. – Dzieci wzrosły w przeświadczeniu, że o wszystkich należy myśleć dobrze i działać na korzyść innego człowieka – mówi pani Elżbieta. – Ja taką postawę otrzymałam z kolei od „cioci Lili", czyli opiekującej się naszą grupą w RR Marii Wantowskiej. Za kard. Wyszyńskim powtarzała ona: „Zobacz w drugim człowieku Chrystusa".

Państwo Nitkowie pamiętają procesję Bożego Ciała z kard. Wyszyńskim, podczas której „smutni panowie" krzyczeli w jego stronę: „Zdrajca!", za list „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie". – Czekałem, jak w kazaniu powie im do słuchu, a on mówił wyłącznie o miłości bliźniego. To była prawdziwa lekcja przebaczania – wspomina pan Jacek.

W rozumieniu Ojca Duchownego RR ks. Czesława Parzyszka SAC Krucjata streszcza nauczanie kard. Wyszyńskiego na temat wrażliwości na drugiego człowieka. – Kardynał lubił powtarzać, że ludzie powinni prezentować wobec siebie nawzajem postawę macierzyńską, czyli taką, jak matka tuląca do piersi dziecko – mówi kapłan. – O wartości człowieka nie decydują ani jego zalety, ani wady czy winy – tego nauczył nas Chrystus, który na krzyżu zrównał Jana, Magdalenę i Łotra. Dla drugiego człowieka należy stać się chlebem, a chleb powinien być smaczny i pożywny. Koło drugiego człowieka trzeba chodzić delikatnie. Jeśli współmałżonek zawinił, trzeba odczekać, zanim z nim porozmawiamy. Każdy człowiek chce być dobry i trzeba mu pomóc to dobro z niego wydobyć.

Ks. Parzyszek podkreśla jednak, że przesłania „Krucjaty" nie da się przyswoić na raz, nie przyjdzie to też samo ani nie ma co liczyć na natychmiastowe efekty. – „Krucjata" daje nam definicję miłości. Ale do takiej miłości należy się przygotować – radzi. – „Krucjatę" trzeba rozważać, najlepiej całą rodziną, w której każdy jest w te rozważania zaangażowany, choćby w ładne jej wykaligrafowanie. Pracę nad każdym z dziesięciu punktów można sobie rozłożyć na tygodnie czy miesiące. Miłość jest sztuką, więc jej kunszt wciąż należy doskonalić.

Rodzinie Marii Świerczyńskiej pomaga w tym modlitwa. – Modlitwa – czy to rodzinna, czy wspólnotowa – jednoczy. Czujemy wtedy, jak Matka Boża chroni nas pod swoim płaszczem – mówi pani Maria. Diana Samoraj przyznaje, że członkinie Instytutu Prymasa Wyszyńskiego starają się żyć zgodnie z zasadami „Krucjaty", ale to wymagające. – Pomocne jest w tym pozostawanie w żywej relacji z Bogiem – mówi. – Sami często nie pokonamy grzechu czy słabości, ale Bóg może wszystko. Wierność małżeńska, tak potrzebna zdrowej rodzinie, wynika z wierności małżonków Bogu. Życie w stanie łaski uświęcającej wpływa na całą rodzinę, zaprowadza w niej harmonię.

Na zaproszeniu ślubnym Anna Rokicka-Broniatowska z mężem zamieścili cytat z kard. Wyszyńskiego: „Ma się rozpalić w nas i przez nas wielkie ognisko miłości – i tak rozpalone ma zapalać innych". – Umieściliśmy go pod zarysem postaci Matki Bożej – mówi pani Anna. – Po tylu latach widzę, że to był program na całe nasze życie i małżeństwo. I tak też rozumiem przesłanie „ABC Społecznej Krucjaty Miłości".

ABC SPOŁECZNEJ KRUCJATY MIŁOŚCI

1. Szanuj każdego człowieka, bo Chrystus w nim żyje. Bądź wrażliwy na drugiego człowieka, twojego brata (siostrę).
2. Myśl dobrze o wszystkich – nie myśl źle o nikim. Staraj się nawet w najgorszym znaleźć coś dobrego.
3. Mów zawsze życzliwie o drugich – nie mów źle o bliźnich. Napraw krzywdę wyrządzoną słowem. Nie czyń rozdźwięku między ludźmi.
4. Rozmawiaj z każdym językiem miłości. Nie podnoś głosu. Nie przeklinaj. Nie rób przykrości. Nie wyciskaj łez. Uspokajaj i okazuj dobroć.
5. Przebaczaj wszystko wszystkim. Nie chowaj w sercu urazy. Zawsze pierwszy wyciągnij rękę do zgody.
6. Działaj zawsze na korzyść bliźniego. Czyń dobrze każdemu, jakbyś pragnął, aby tobie tak czyniono. Nie myśl o tym, co tobie jest kto winien, ale co Ty jesteś winien innym.
7. Czynnie współczuj w cierpieniu. Chętnie spiesz z pociechą, radą, pomocą, sercem.
8. Pracuj rzetelnie, bo z owoców twej pracy korzystają inni, jak Ty korzystasz z pracy drugich.
9. Włącz się w społeczną pomoc bliźnim. Otwórz się ku ubogim i chorym. Użyczaj ze swego. Staraj się dostrzec potrzebujących wokół siebie.
10. Módl się za wszystkich, nawet za nieprzyjaciół.

fot.

Przyzwyczailiśmy się już do tego, że słowo „kryzys" na stałe przylgnęło do Kościoła katolickiego i stało się w jakiś sposób jego drugim imieniem. Czy jednak można znaleźć w kościelnej przestrzeni jakieś światło?

ks. Przemysław Artymiuk

Wakacyjne obrazy nadziei

Nie zapominając o bolesnych doświadczeniach i nie negując obecnej kondycji Kościoła, chcę podzielić się obrazami, które tchną nadzieją i pozwalają zobaczyć życie rodzące się z wiary. Stały się one moim udziałem w ostatnich, wakacyjnych miesiącach.

Siostry na przełęczy

Pod koniec czerwca wyjechałem na kilka dni w Bieszczady. Marzył mi się przede wszystkim odpoczynek i porządny wysiłek fizyczny. Już pierwszego dnia wybrałem się na wymagającą trasę, biegnącą od Wołosatego przez Rozsypaniec, Halicz, przełęcz Goprowską, Tarnicę do Wołosatego. Nie spodziewałem się, że poza wędrówką, kontemplowaniem pięknych widoków spotka mnie coś jeszcze. Gdy zatrzymałem się pod Tarnicą, najwyższym szczytem polskiej części Bieszczad, zobaczyłem całkiem dużą grupę młodych sióstr odmawiających różaniec. Dyskretnie dołączyłem do modlitwy. Po zakończeniu zaczepiłem jedną z nich, pytając o zakon, do którego należy. Siostra wyjaśniała, że są nowicjuszkami ze Wspólnoty Sióstr Niepokalanej Matki Wielkiego Zawierzenia (zawierzanki). Szybko skojarzyłem charyzmat i wdałem się w rozmowę z mistrzynią nowicjatu. Po kilkunastu minutach nasze drogi się rozeszły. Siostry poszły w stronę Halicza, ja zacząłem schodzić do Wołosatego. Spotkanie na przełęczy nie dawało mi jednak spokoju. Medytowałem obraz, który zobaczyłem. Gromadka młodych, uśmiechniętych sióstr wędruje po górach. Próbowałem połączyć moją wiedzę na temat kryzysu powołań z obrazem radosnych nowicjuszek i opowieścią mistrzyni nowicjatu o ojcu Bronisławie Mokrzyckim, założycielu zgromadzenia, rekolekcjach ignacjańskich, stanowiących jeden z charyzmatów zawierzanek, i ludziach spragnionych tej formy duchowości, którzy przyjeżdżają do ich domów. Podczas bieszczadzkiej wyprawy raz jeszcze mieliśmy okazję się spotkać. Siostry, wracając z wędrówki, zajechały na Mszę św. do ojców franciszkanów w Wetlinie, gdzie i ja się zatrzymałem. Obserwując je w czasie modlitwy, zrozumiałem, że jedynym sposobem na pokonanie kryzysu powołań jest głęboka, intymna więź z Jezusem. One miały ją wypisaną na twarzach.

Wędrowni bracia

Bieszczady pozostawiły we mnie jeszcze jedno wspomnienie. Dwa dni po spotkaniu sióstr przed furtą franciszkańskiego klasztoru w Wetlinie pojawili się młodzi wędrowcy. Wyglądali na studentów. Z ogromnymi plecakami, zmęczeni, od kilku dni w drodze, szukali noclegu. Po krótkiej rozmowie okazało się, że to oblaccy nowicjusze z klasztoru na Świętym Krzyżu. Wędrowali z Sanoka do Brzegów Górnych pasmami górskimi. Obserwując ich, ponownie zadumałem się

nad kwestią powołania. Oto kilkunastu młodych mężczyzn, a wraz z nimi dwaj księża, przewodnicy i duchowi opiekunowie. Wędrują, pokonując własne ograniczenia. Tworzą wspólnotę złączoną charyzmatem księży oblatów. Dwaj już nimi są, inni rozeznają powołanie. Spotykam ich ponownie kolejnego dnia o świcie. Przed kościołem odmawiają brewiarz, gotowi do ostatniego etapu wyprawy. Na twarzach widać zmęczenie, ale i pokój. Jest w nich młodzieńcza świeżość. Słowa, wymienione szybko i trochę ukradkiem, nie pozostawiają wątpliwości. Młodzi wędrowcy są szczęśliwi. Bije od nich radość powołania. Z Bogiem wiążą swoje życie. Chcą być misjonarzami. Ten wymiar kapłaństwa ich pociąga.

Jedynym sposobem na pokonanie kryzysu powołań jest głęboka, intymna więź z Jezusem.

Tętniące życiem seminarium

Wydaje się, że to dzisiaj rzadkość. Kandydatów do kapłaństwa coraz mniej. Przyzwyczajamy się do pustych i cichych seminariów. Olbrzymie gmachy nierzadko pozostają świadectwem dawnej świetności. Nie musi jednak wcale tak być. Wystarczy te przestrzenie otworzyć na ruchy odnowy Kościoła i wspólnoty nowej ewangelizacji, czyli udostępnić je świeckim. Natychmiast zapełnią puste budynki i zamienią je w domy rekolekcyjne. Tak dzieje się w moim rodzimym seminarium, gdzie mieszkam. Do niedawna tylko na czas wakacji otwierało się na rekolekcyjne propozycje. Od roku stało się domem formacyjnym dla nowych ruchów. Korzystają z niego wspólnoty Odnowy w Duchu Świętym, kręgi Domowego Kościoła, zgromadzenia zakonne, a przede wszystkim Pallotyńska Szkoła Nowej Ewangelizacji, która podczas wakacji proponuje różnego rodzaju kursy. Ta sytuacja przypomina nieco minione wieki. Na miejscu jednych zakonów pojawiały się nowe. Stare opactwa przejmowały nowe zgromadzenia. Z tego rodzaju procesem mieliśmy do czynienia w XX wieku we Francji, gdzie opuszczone klasztory zasiedlały nowe wspólnoty, rodzące się na fali posoborowej odnowy. Obserwując uczestników poszczególnych sesji rekolekcyjnych, byłem pod wrażeniem ich wytrwałości i gorliwości. Codzienny program stanowiły: medytacja Słowa Bożego, adoracja (nierzadko nocna), praca w grupach, animacje, konferencje i Eucharystia. Uczestnicy sesji reprezentowali szeroki przekrój wiekowy. Dominowali 30- i 40-latkowie, ale nie zabrakło także młodzieży i osób całkiem dojrzałych. Wśród uczestników najwięcej było osób świeckich, zdarzały się również siostry zakonne czy księża. Wszystkich łączył ogromny entuzjazm, zdyscyplinowanie, otwartość i radość, udzielająca się nawet postronnym obserwatorom. Pomimo ogromnej dynamiki, cechującej kursy nowej ewangelizacji, uczestnicy w poszczególnych porach dnia zachowywali całkowite milczenie. Potrafili w ciszy trwać przed Najświętszym Sakramentem. W tych momentach łatwo było dostrzec głębię ich wiary i potrzebę kontaktu z Bogiem. Ufam, że ewangelizujące wspólnoty i ruchy odnowy Kościoła na stałe zagoszczą w seminaryjnych gmachach.

fot. xbz

Sytuacja przypomina minione wieki, kiedy na miejscu jednych zakonów pojawiały się nowe.

Małżeńskie manewry

Ostatni obraz tchnący nadzieją pochodzi z Pienin. W tym urokliwym zakątku Polski spędziłem 2 tygodnie lipca, współprowadząc warsztaty i rekolekcje małżeńskie. Nie pierwszy raz Szczawnica okazała się dla nas nadzwyczaj przyjaznym miejscem. Od lat właśnie tutaj animujemy rekolekcje z Joanną i Norbertem Dawidczykami, małżeństwem z 20-letnim stażem, mieszkającym na stałe w Ostrołęce i prowadzącym poradnię małżeńską „Spotkanie". W tym roku pierwszy turnus, o wyraźnym charakterze warsztatowym, był adresowany do małżonków, którzy zmagają się z różnego rodzaju trudnościami życiowymi lub małżeńskimi. Drugi z kolei, przybierający formę rekolekcji, poświęciliśmy relacjom rodzice – dzieci. W obecnych czasach, kiedy na naszych oczach rozpadają się małżeństwa, a rodziny przeżywają różnorodne kryzysy, jesteśmy świadkami ogromnego zainteresowania tego typu warsztatami i rekolekcjami. Przygotowując wakacyjne propozycje, już w marcu zamykamy podstawową listę. To ogromne zainteresowanie wynika z realnej potrzeby. Małżeństwa, doświadczając trudności, szukają pomocy. Często zdają sobie sprawę ze skali problemów, ale nie zawsze są w stanie samodzielnie je pokonywać. Dlatego potrzeba im fachowej pomocy zarówno w wymiarze relacyjnym, jak i duchowym. Przede wszystkim muszą nauczyć się ze sobą dialogować, co wcale nie jest takie proste. Większe zainteresowanie sobą, swoimi potrzebami, rozpoznanie charakterystycznych cech męskości i kobiecości skutkuje większą otwartością, słuchaniem siebie, dbaniem o małżeńską relację. Jest oczywiście w tej przestrzeni miejsce dla Boga. Małżonkowie, czego niejednokrotnie byliśmy świadkami, odkrywając siebie, wchodzą równocześnie w głębszą, intymniejszą więź z Bogiem. Dlatego podczas warsztatów i rekolekcji proponujemy modlitwę medytacyjną. Mamy bowiem świadomość, że wszystkim nam potrzeba dialogu nie tylko na poziomie horyzontalnym: w relacji ja – drugi, lecz także w wymiarze wertykalnym: ja – Bóg. Realizujemy w ten sposób jedną z zasad ignacjańskich. Nie uciekamy od naszego życia do Boga, ale zapraszamy Go do naszej codzienności. Gdy kończą się warsztaty lub rekolekcje, małżonkowie wyjeżdżają z konkretnym doświadczeniem, które opiera się na wiedzy, zweryfikowanej podczas ćwiczeń. Zabierają także ze sobą metodę modlitwy, którą mogą praktykować w codzienności.

Medytując wakacyjne obrazy, z całą odpowiedzialnością mogę powiedzieć, że kryzys nie jest jedynym doświadczeniem Kościoła w Polsce. Obok trudnych i bolesnych przeżyć dobrze jest dostrzec także źródła nadziei.

JAK DZIECI

fot. Rameez Remy/Unsplash.com

Pierwsze czytanie to znany fragment Księgi Mądrości, ukazujący knowania bezbożnych przeciwko sprawiedliwemu. Słyszymy powody skłaniające ich do takiego kroku. Sprawiedliwy „jest nam niewygodny: sprzeciwia się naszemu działaniu, zarzuca nam przekraczanie Prawa, wypomina nam przekraczanie naszych zasad karności" – mówią. Sprawiedliwy jest chodzącym wyrzutem sumienia, dlatego musi zostać poddany próbie. Cierpienie ma być probierzem wierności zasad, które głosi. W knowaniach bezbożnych jest zawarta podwójna przewrotność. Zarzuty skierowane przeciwko sprawiedliwemu są tak naprawdę wymierzone w Boga. Skoro to Jego sługa, to Bóg go wybawi. Oczywiście bezbożni – zanurzeni w oślepiającej głupocie zła – nie wierzą w zbawczą interwencję Boga.

Zło, mieszkające w sercach bezbożnych, obecne jest w większym lub mniejszym stopniu w sercach wszystkich ludzi. Także uczniów Chrystusa. W drugim czytaniu pisze o tym Apostoł Jakub, kierując swoje słowo do jednej ze wspólnot chrześcijańskich. Jakub pyta: „Skąd się biorą wojny i kłótnie między wami?", i odpowiada: „Nie skądinąd, tylko z waszych żądz, które walczą w waszych członkach". Żądza, którą trzeba zaspokoić, zaślepia. Uniemożliwia tworzenie wspólnoty. Kieruje w stronę egoistycznych działań. W konsekwencji uniemożliwia modlitwę i kontakt z Bogiem. A przecież – w oczach Jakuba – tylko „mądrość zstępująca z góry" może dać człowiekowi siłę do przemiany wewnętrznej, w konsekwencji której będzie możliwy pokój, „owoc sprawiedliwości". Cechy mądrości ukazane przez św. Jakuba są zdumiewająco podobne do cech miłości z Pawłowego Listu do Koryntian. I mądrość, i miłość znajdują swoje uosobienie w Jezusie Chrystusie, który cierpi zawsze wtedy, kiedy w człowieku zwyciężają egoistyczne żądze.

W dzisiejszym fragmencie Ewangelii według św. Marka widzimy, że apostołowie również poddają się swoim żądzom – w tym wypadku władzy i pozycji społecznej. Jezus zapowiada uczniom swoją śmierć i zmartwychwstanie. Oni odpowiadają milczeniem. Kiedy docierają wspólnie do Kafarnaum, Jezus pyta ich, o co spierali się między sobą podczas drogi. Okazuje się, że uczniów nie interesuje słowo Jezusa, oni zajęci są wewnętrzną rywalizacją o pierwsze miejsce. Pan Jezus pokazuje, cierpliwie tłumaczy im, że pierwszeństwo ucznia wiąże się ze służbą i ofiarą. Pokazuje dziecko, które uczeń powinien przyjąć, aby realnie przyjąć Jezusa. Najsłabsi stanowią skarb Kościoła i dają okazję do zgodnego z wolą Boga prymatu we wspólnocie. Ile trzeba nawrócenia i apostołom, i nam, aby to zrozumieć? Bóg cierpi, a Jezus, Sprawiedliwy, pada pod ciosami naszych żądz, gdyż one – od tych z pozoru niewinnych, często bagatelizowanych, do tych największych, które gromkimi deklaracjami odrzucamy – oddalają nas od prawdziwego dziecięctwa Bożego i czynią nas bezbożnymi.

ks. Łukasz Piotrowski
Autor jest wikariuszem w par. św. Patryka w Warszawie, wykładowcą polonistyki na WSD DW-P

XXV NIEDZIELA ZWYKŁA

19 września 2021

Czytanie z Księgi Mądrości
2, 12.17–20
Bezbożni mówili: „Zróbmy zasadzkę na sprawiedliwego, bo nam niewygodny: sprzeciwia się naszemu działaniu, zarzuca nam przekraczanie Prawa, wypomina nam przekraczanie naszych zasad karności. Zobaczmy, czy prawdziwe są jego słowa, wybadajmy, co będzie przy jego zgonie. Bo jeśli sprawiedliwy jest synem Bożym, Bóg ujmie się za nim i wyrwie go z rąk przeciwników. Dotknijmy go obelgą i katuszą, by poznać jego łagodność i doświadczyć jego cierpliwości. Zasądźmy go na śmierć haniebną, bo – jak mówił – będzie ocalony".

Psalm responsoryjny
54, 3–6.8
Refren: Bóg podtrzymuje całe moje życie.
Wybaw mnie, Boże, w imię Twoje,
mocą swoją broń mojej sprawy.
Boże, słuchaj mojej modlitwy,
nakłoń ucha na słowo ust moich.

Bo powstają przeciw mnie pyszni,
gwałtownicy czyhają na moje życie.
Nie mają oni Boga
przed swymi oczyma.

Oto mi Bóg dopomaga,
Pan podtrzymuje me życie.
Będę Ci chętnie składać ofiarę
i sławić Twe imię, bo jest dobre.

Czytanie z Listu św. Jakuba Apostoła
3, 16 – 4, 3
Najmilsi: Gdzie zazdrość i żądza sporu, tam też bezład i wszelki występek. Mądrość zaś zstępująca z góry jest przede wszystkim czysta, dalej – skłonna do zgody, ustępliwa, posłuszna, pełna miłosierdzia i dobrych owoców, wolna od względów ludzkich i obłudy. Owoc zaś sprawiedliwości sieją w pokoju ci, którzy zaprowadzają pokój.
Skąd się biorą wojny i skąd kłótnie między wami? Nie skądinąd, tylko z waszych żądz, które walczą w członkach waszych. Pożądacie, a nie macie, żywicie morderczą zazdrość, a nie możecie osiągnąć. Prowadzicie walki i kłótnie, a nic nie posiadacie, gdyż się nie modlicie. Modlicie się, a nie otrzymujecie, bo się źle modlicie, starając się jedynie o zaspokojenie swych żądz.

fot. pixabay

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Bóg wezwał nas przez Ewangelię,
abyśmy dostąpili chwały Pana naszego, Jezusa Chrystusa.

Słowa Ewangelii według św. Marka
9, 30–37
Jezus i Jego uczniowie przemierzali Galileę, On jednak nie chciał, żeby ktoś o tym wiedział. Pouczał bowiem swoich uczniów i mówił im: „Syn Człowieczy będzie wydany w ręce ludzi. Ci Go zabiją, lecz zabity po trzech dniach zmartwychwstanie”. Oni jednak nie rozumieli tych słów, a bali się Go pytać.
Tak przyszli do Kafarnaum. Gdy był już w domu, zapytał ich: „O czym to rozprawialiście w drodze?”. Lecz oni milczeli, w drodze bowiem posprzeczali się między sobą o to, kto z nich jest największy.
On usiadł, przywołał Dwunastu i rzekł do nich: „Jeśli ktoś chce być pierwszym, niech będzie ostatnim ze wszystkich i sługą wszystkich”. Potem wziął dziecko, postawił je przed nimi i objąwszy je ramionami, rzekł do nich: „Kto jedno z tych dzieci przyjmuje w imię moje, Mnie przyjmuje; a kto Mnie przyjmuje, nie przyjmuje Mnie, lecz Tego, który Mnie posłał”.

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 20 września
Wspomnienie świętych męczenników Andrzeja Kim Taegon, prezbitera, Pawła Chong Hasang i Towarzyszy
Czytania mszalne: Ezd 1, 1–6; Ps 126, 1b–6; Łk 8, 16–18

Wtorek, 21 września
Święto św. Mateusza, Apostoła i Ewangelisty
Czytania mszalne: Ef 4, 1–7.11–13; Ps 19, 2–5b; Mt 9, 9–13

Środa, 22 września
Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Bernardyny Jabłońskiej, dziewicy
Czytania mszalne: Ezd 9, 5–9; Ps: Tb 13, 2–5.8; Łk 9, 1–6

Czwartek, 23 września
Wspomnienie św. Pio z Pietrelciny, prezbitera
Czytania mszalne: Ag 1, 1–8; Ps 149, 1b–6a.9b; Łk 9, 7–9

Piątek, 24 września
Czytania mszalne: Ag 1, 15 – 2, 9; Ps 43, 1–4; Łk 9, 18–22

Sobota, 25 września
Wspomnienie bł. Władysława z Gielniowa, prezbitera
Czytania mszalne: Za 2, 5–9.14–15a; Ps: Jr 31, 10–12b. 13; Łk 9, 43b–45

fot. PAP/EPA/EPA/Zoltan Mathe

Z nauczania papieża Franciszka

WIĘZI ŻYDÓW I CHRZEŚCIJAN
Patrzę na Was, Bracia w wierze Abrahama, naszego ojca. Bardzo doceniam zaangażowanie, jakie okazaliście, na rzecz burzenia murów podziału z przeszłości; jako Żydzi i chrześcijanie chcecie widzieć w drugim już nie obcego, ale przyjaciela; już nie przeciwnika, ale brata. Jest to zmiana spojrzenia, pobłogosławiona przez Boga; nawrócenie, które otwiera nowe początki; oczyszczenie, które odnawia życie. Uroczyste święta Rosz ha-Szana i Jom Kipur, które przypadają w tym okresie i z okazji których składam wam najlepsze życzenia, są czasem łaski, by odnowić przywiązanie do tych duchowych zaproszeń. Bóg naszych ojców zawsze otwiera nowe drogi: podobnie jak przemienił pustynię w drogę do Ziemi Obiecanej, tak też pragnie wyprowadzić nas z jałowych pustyń niechęci i obojętności ku upragnionej ojczyzny jedności. (…) Chciałbym przywołać sugestywny obraz Mostu Łańcuchowego, który łączy dwie części tego miasta: nie miesza ich ze sobą, lecz je łączy. Takie muszą być więzi między nami. Ilekroć pojawiała się pokusa wchłonięcia drugiego, tylekroć nie prowadziło to do budowania, lecz niszczenia; podobnie było, gdy chciano raczej tworzyć getta, niż integrować. Ileż razy miało to miejsce w naszych w dziejach! Musimy być czujni i modlić się, aby to się nie powtórzyło. I musimy starać się o wspólne promowanie edukacji do braterstwa, aby nie zwyciężyły te ataki nienawiści, które chcą to braterstwo zniszczyć. Mam na myśli zagrożenie antysemityzmem, który czai się w Europie i innych miejscach. Jest to lont, który należy przeciąć. A najlepszym sposobem rozbrojenia tej bomby jest pozytywna współpraca, promowanie braterstwa. Most jest dla nas jeszcze jednym pouczeniem: podtrzymują go wielkie łańcuchy, składające się z wielu ogniw. Jesteśmy tymi ogniwami, a każde ogniwo ma fundamentalne znaczenie: nie możemy więc dalej żyć w podejrzliwości i ignorancji, dalecy od siebie nawzajem i skłóceni.

Podczas spotkania z przedstawicielami Rady Ekumenicznej Kościołów i niektórych węgierskich wspólnot żydowskich w Budapeszcie, 12 września

PRAWDZIWA RÓWNOŚĆ
Jesteśmy dziećmi Bożymi. Ta godność sprawia, że wszelkie różnice między ludźmi stają się drugorzędne. W tamtych czasach było to zupełnie rewolucyjne spojrzenie na człowieka i świat. Bóg poprzez swoją miłość wprowadził prawdziwą i istotną równość. Różnice, podziały, konflikty nigdy nie powinny mieć miejsca wśród wierzących w Chrystusa. Pamiętajmy, że przez chrzest święty i my także staliśmy się dziećmi Bożymi. Należymy do jednej rodziny, której powołaniem jest budowanie jedności całego rodzaju ludzkiego.

Podczas audiencji generalnej, 8 września

fot. PAP/EPA/Russian Defence Ministry Handout

Złowrogie manewry

Gigantyczne manewry wojskowe oraz nasilona antypolska i antykatolicka propaganda – to bardzo niekorzystny obrót wydarzeń za naszą wschodnią granicą.

Manewry Zapad-2021 („Zachód-2021") według oficjalnych danych zaangażowały 200 tys. żołnierzy białoruskich i rosyjskich i są największymi ćwiczeniami przeprowadzonymi w Europie od blisko 40 lat. Nieoficjalnie eksperci szacują, że faktyczna liczba uczestników ćwiczeń wyniesie nawet 400 tys. ludzi. I choć mało kto o tym w Polsce wie, manewry faktycznie zaczęły się już w lipcu, a przewidziany w oficjalnych komunikatach termin 10–16 września to ich kulminacja.

Obroną przed „polską agresją"

Mówimy głównie o Białorusi, ale manewry trwają też w Rosji, w tym w obwodzie kaliningradzkim. 11 sierpnia desant i przełamanie obrony przeciwdesantowej żołnierze ćwiczyli na poligonie Chmielewka. Udział wzięły bojowe wozy piechoty BTR, okręt desantowy „Mińsk", dwa poduszkowce „Żubr" oraz myśliwce Su-30SM i Su-24.

W kluczowej fazie ćwiczeń na wszystkich poligonach znalazło się jednocześnie aż 96 tys. żołnierzy i marynarzy. Na terytorium Rosji operowało 80 samolotów i śmigłowców, 290 czołgów oraz 240 jednostek artylerii lufowej i rakietowej, a na Morzu Bałtyckim – 15 okrętów wojennych. Przewidziany był bardzo duży udział jednostek łączności, walki radioelektronicznej, inżynieryjnych i logistycznych.

Z kolei na Białorusi ćwiczyło 12,8 tys. żołnierzy. Zgodnie z informacjami podanymi przez Ministerstwo Obrony tego kraju poza żołnierzami białoruskimi w manewrach miało uczestniczyć 2,5 tys. żołnierzy rosyjskich oraz 50 z Kazachstanu. Natomiast jeden batalion białoruski (blisko 400 żołnierzy) wyjechał na manewry do Rosji. Na Białorusi w ćwiczeniach uczestniczyło 30 samolotów i śmigłowców oraz 140 czołgów oraz 110 jednostek artylerii lufowej i rakietowej.

Warto też przyjrzeć się scenariuszowi manewrów. Zakładał on „wzrost aktywności nielegalnych formacji zbrojnych, organizacji separatystycznych i międzynarodowych struktur terrorystycznych, które mają wsparcie zagraniczne". Napastnikiem był „sojusz Wilii, Pomorza i Republiki Polarnej i organizacje terrorystyczne" (nazwy te sugerują m.in. Polskę i Litwę), zaś obrońcą – Państwo Związkowe Republiki Polesia i Federacji Centralnej (mało zakamuflowana nazwa Państwa Związkowego Rosji i Białorusi, znanego w Polsce pod skrótem ZBiR). Scenariusz przewidywał, że do pogorszenia sytuacji w regionie doszło po próbie destabilizacji Republiki Polesia i zmiany tamtejszej władzy, a także oderwania części jej terytorium. Widać w tym echa oficjalnej propagandy Łukaszenki, mówiącej o tym, że Polska planuje zagarnąć połowę terytorium Białorusi, a wykorzystuje żyjących tam Polaków jako „piątą kolumnę". Oczywiście Polesie i Federacja Centralna mają skutecznie się obronić…

W scenariuszu manewrów Zapad-2021 widać echa propagandy Łukaszenki, jakoby Polska planowała zagarnąć połowę terytorium Białorusi.

Atak na Kościół

Tymczasem rządowe białoruskie media zaatakowały w bezprecedensowy sposób nie tylko Polskę, ale i Kościół katolicki. „Minskaja Prauda" opublikowała artykuł „Pozniakowska gebbelsjada" (od Zianona Pazniaka, działacza opozycji, obecnie na emigracji w Warszawie, oraz Josepha Goebbelsa, ministra propagandy III Rzeszy), opisujący rzekomą antypaństwową działalność Kościoła i księży, funkcjonujących pod dyktando „polskich kuratorów". Na pierwszej stronie gazety znalazł się rysunek satyryczny, na którym ksiądz przerabia wiszący na szyi krzyż na swastykę, śpiewając przy tym „Mahutny Boża" („Boże Wszechmocny"). To nieoficjalny hymn ruchów patriotycznych i antyłukaszenkowskich, ale też pieśń religijna:

Boże Wszechmocny! Panie świata,
Wielkich słońc i serc małych!
Nad Białorusią, cichą i życzliwą,
Rozsyp promienie Swojej chwały.
Daj pomyślność w pracy codziennej, szarej,
Na kromkę chleba, na rodzimy kraj,
Szacunek, siłę i ogrom wiary,
W naszą prawdę i przyszłość – daj!

Problem polega na tym, że „Mahutny Boża" został napisany przez białoruską poetkę Natallę Arsieńniewę w 1943 r. Jej mąż, Franciszak Kuszal, w 1939 r. dowodzący batalionem Wojska Polskiego broniącego Lwowa, był podczas wojny komendantem Białoruskiej Obrony Krajowej, podporządkowanej Waffen SS. A to jest „dowodem" na rzekomą nazistowską proweniencję opozycji, a także polskiego rządu.

W „Minskiej Praudzie" jest i Mateusz Morawiecki jako szef „polsko-szlacheckiego rządu", jest i emerytowany już abp Tadeusz Kondrusiewicz, były zwierzchnik białoruskich katolików – okazuje się, że obaj prowadzili politykę destabilizacji sytuacji na Białorusi. Tak radykalnie antypolskiego i antykatolickiego artykułu w państwowych mediach białoruskich jeszcze nie było.

Piotr Kościński

Izabela Pakulska

Dawkowanie witaminy D

Niedobór witaminy D jest szczególnie powszechny w okresie jesienno-zimowym, kiedy dzień jest krótki, a ekspozycja na słońce niewielka, o czym pisałam przed tygodniem. W tym okresie suplementacja witaminy D wydaje się być konieczna. Bezpieczna dzienna dawka dla osoby dorosłej wynosi 1000–2000 j.m., a dla starszych pacjentów (po 75. roku życia) – do 4000 j.m.

Trzeba pamiętać, że witamina D jest rozpuszczalna w tłuszczach, dlatego należy przyjmować ją z posiłkiem zawierającym ich większą ilość, wówczas wchłania się najlepiej. A pora dnia nie ma znaczenia.

Na rynku istnieje wiele preparatów, większość dostępna jest bez recepty. Zawartość witaminy D określana jest w mikrogramach (ug lub mcg) albo w jednostkach międzynarodowych (j.m. lub IU). Przeliczenie jest proste – 1ug witaminy D odpowiada 40 j.m.

Niedobór witaminy ma negatywne skutki, jednak nie należy przyjmować jej również w nadmiarze. Witamina D odpowiada za wchłanianie wapnia w jelitach – im jej więcej, tym więcej wapnia dostanie się do krwi. Jeśli wapnia we krwi jest za dużo, może odkładać się w naczyniach i w narządach takich jak serce czy nerki. Zapobiega temu witamina K2, która aktywuje białka wiążące jony wapnia i fosforu i w ten sposób zapobiega odkładaniu się ich w tętnicach.

Witamina K2, produkowana w dużym stopniu przez drobnoustroje fermentacyjne znajdujące się w przewodzie pokarmowym, zawarta jest też w produktach pochodzenia zwierzęcego, takich jak mięso, jaja, sery, jogurty. Witamina ta aktywuje białka pozawątrobowe, odpowiedzialne za prawidłową dystrybucję wapnia w organizmie.

Jednak podczas gdy łatwo o niedobory witaminy D, niedobory witaminy K są rzadkie. Jest ona dostarczana z pokarmem i produkowana przez drobnoustroje jelitowe. Jeśli odżywiamy się prawidłowo i przyjmujemy witaminę D w bezpiecznych dawkach 1000–4000 j.m. suplementacja witaminą K2 nie wydaje się być konieczna. Jeśli jednak z jakiegoś powodu przyjmujemy duże dawki witaminy D, jemy mało produktów zawierających witaminę K2, mamy przewlekłe choroby jelit, jesteśmy po antybiotykoterapii – warto podawać K2 w dawce 50–100 ug. Dostępna jest bez recepty.

Jeśli nie spożywamy odpowiedniej ilości wapnia, jego poziom we krwi jest niski, witamina D „weźmie" wapń z kości. Dlatego nadmierne stosowanie witaminy D może być niebezpieczne, gdyż we krwi pojawi się podwyższony poziom wapnia, który będzie odkładał się w naczyniach, a kości zostaną odwapnione. Nazywa się to paradoksem wapnia – zamiast dostawać się do kości, odkłada się w naczyniach. Inaczej mówiąc, nadmiar witaminy D może spowodować nadmiar wapnia we krwi. Wtedy potrzebna jest witamina K2, która zapobiegnie zwapnieniu naczyń i doprowadzi wapń do kości.

Obecnie obserwuję pacjentów, którzy przyjmują witaminę D w zbyt dużych dawkach. Toksyczne stężenie witaminy D to powyżej 150 ng/ml. Jej nadmiar może być niebezpieczny! Może pojawić się wówczas podwyższony poziom wapnia we krwi, uszkodzenie nerek, zaburzenie pracy serca, zmiany w kościach, uszkodzenie niektórych narządów.

Przyjmowanie witaminy D i jej dawkę najlepiej uzgodnić z lekarzem.

Autorka jest lekarzem

Zagrożone sumienie

Nie zgadzamy się na to, by wróciły zasady kierujące się „ochroną prywatności pacjenta" czy jego „prawem do usług medycznych" według jego czy jej nieskrępowanych niczym życzeń, dotyczących między innymi produkcji ludzi na zamówienie albo ich przed- i pourodzeniowej selekcji – apelują medycy. Zebrani w Zakopanem przedstawiciele zarządów oraz członków katolickich organizacji zawodów medycznych przedstawili stanowisko w sprawie wolności sumienia pacjentów i ich rodzin oraz personelu medycznego.

Lekarze sprzeciwiają się nowym propozycjom zasad etyki lekarskiej sformułowanym przez Światowe Stowarzyszenie Medyczne oraz przyjętym przez Parlament Europejski w tzw. raporcie Matica. W ich opinii te propozycje „zmierzają do ograniczenia autonomii zawodów medycznych", gdyż „personel medyczny zostałby pozbawiony możliwości odmowy wykonania etycznie niegodziwej procedury i zobowiązany do znalezienia osoby gotowej do jej wykonania". – Wprowadzenie do praktyki proponowanych zmian spowoduje ograniczenie napływu do zawodów medycznych, zwłaszcza do specjalności takich jak położnictwo i ginekologia czy genetyka, osób kierujących się chrześcijańskim systemem wartości – stwierdzają.

Pismo zostało wysłane 8 września br. do Ministra Zdrowia i Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej. Autorem przyjętego przez środowisko medyczne stanowiska jest prof. Bogdan Chazan.

REKLAMA

Co łączy „dedykowany" i „dokładnie"?

dr hab. Tomasz Korpysz

Czasownik *dedykować* (a zwłaszcza jego imiesłowowa forma *dedykowany*, o której pisałem przed tygodniem) na naszych oczach radykalnie zmienia swoje znaczenie i swoją łączliwość, coraz częściej pojawia się w nietradycyjnych kontekstach. Jest to przy tym niewątpliwie wyraz modny, zwłaszcza w wypowiedziach związanych z jednej strony z szeroko rozumianą branżą komputerową i informatyczną (np. dedykowany serwer), z drugiej zaś – z reklamą i handlem (np. produkt dedykowany specjalnie dla seniorów).

Trudno teraz przewidywać, czy ta innowacja językowa na stałe zagości w polszczyźnie. Sądzę, że na pewno pozostanie w świecie, że tak kolokwialnie określę, komputerowców czy informatyków – oni głośno upominają się o to, by nie krytykować połączeń typu dedykowana karta graficzna, dedykowany procesor czy dedykowane oprogramowanie. W języku tego środowiska konstrukcje te nie budzą żadnych wątpliwości, są powszechne i już dobrze zadomowione. Jeśli zatem tak rozumiane i tak stosowane słowo dedykowany używane będzie w określonym socjolekcie, to można je będzie uznać za jego trwały i poprawny element leksykalny.

Inaczej jest w innych typach tekstów i w polszczyźnie ogólnej: tu warto unikać neosemantyzmu *dedykowany*. Tym bardziej, że sprawia on też niemałe kłopoty składniowe, ponieważ spotykamy aż trzy różne typy zawierających go konstrukcji: dedykowany komuś/czemuś (np. szampon dedykowany osobom z atopowym zapaleniem skóry), dedykowany dla kogoś/czegoś (np. krem dedykowany dla cery suchej) oraz dedykowany do kogoś/czegoś (np. kamera cofania dedykowana do konkretnego modelu auta). Pierwsza konstrukcja powtarza schemat składniowy typowy dla pierwotnego znaczenia słowa dedykowany, np. utwór dedykowany żonie, książka dedykowana rodzicom itp. Druga i trzecia z kolei zachowują struktury typowe dla wyrazów, które tradycyjnie występowały w takich kontekstach i znaczeniach, np. krem przeznaczony/odpowiedni dla osób za atopowym zapaleniem skóry czy krem przeznaczony/odpowiedni do cery suchej, kamera cofania pasująca do konkretnego modelu auta.

Jak już pisałem, nowa łączliwość i nowe znaczenia wyrazu *dedykowany* pojawiły się w polszczyźnie jako kalka angielskiego słowa *dedicated (to)*. Mamy zatem do czynienia ze zjawiskiem tzw. zapożyczenia semantycznego – z języka obcego przejmujemy nie cały wyraz, a jedynie znaczenie, które przypisujemy słowu rodzimemu lub od dawna funkcjonującemu w polszczyźnie.

Przykładów zapożyczeń znaczeniowych jest w najnowszej polszczyźnie bardzo wiele. Co charakterystyczne, pochodzą one niemal wyłącznie z języka angielskiego. Niegdyś już o tym zjawisku pisałem, dziś zatem przypomnę tylko jeszcze jeden przykład – wciąż rażący dla wielu z nas, mianowicie kolejne słowo na „d-", czyli przysłówek *dokładnie*.

Przyjrzyjmy się opisowi omawianego wyrazu zaczerpniętemu z niezastąpionego słownika pod redakcją Witolda Doroszewskiego. W stosownym haśle nie znajdziemy definicji, tylko kilka przykładów użyć, a autorzy odsyłają nas do przymiotnika *dokładny* definiowanego następująco: 'odznaczający się starannością, uwagą, dbałością o szczegóły w wykonywaniu czego; ścisły, precyzyjny, skrupulatny'. Na tej podstawie oraz na podstawie przykładów możemy stwierdzić, że *dokładnie* to tyle, co 'starannie, uważnie, szczegółowo; ściśle, precyzyjnie, skrupulatnie'. Tymczasem co najmniej od lat 90. XX wieku (najprawdopodobniej pod wpływem angielskiego *Exactly!*) wyraz *dokładnie* jest stosowany jako wykrzyknik, jako replika potwierdzająca czyjąś wypowiedź, np.: *Poznaliście się na studiach? – Dokładnie!* Językoznawcy normatywiści dość długo protestowali przeciwko tej innowacji, dziś wielu z nich uznaje ją za poprawną czy może dopuszczalną w języku potocznym. W starannej polszczyźnie lepiej jej jednak unikać.

Nowy okres zasiłkowy

Edyta Pisarczyk-Kulon

Wnioski o przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków złożone we wrześniu i październiku gwarantują wypłatę świadczeń do końca grudnia. Od 1 listopada rozpoczyna się nowy okres zasiłkowy. Wnioski można składać w sposób tradycyjny na piśmie albo drogą elektroniczną. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków przysługuje albo rodzicom, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka, albo osobie uczącej się.

Zasiłek przysługuje do ukończenia przez dziecko 18. roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia albo 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Osoba ucząca się w szkole lub w szkole wyższej ma prawo do zasiłku nie dłużej niż do ukończenia 24. roku życia.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie 95,00 zł na dziecko do ukończenia 5 lat, 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 lat oraz 135,00 zł na dziecko po 18 roku życia do ukończenia 24 lat.

Kryterium przyznania prawa do zasiłku jest dochód rodziny. Przysługuje ono, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Jeżeli dochód rodziny przekracza kwotę graniczną, pomnożoną przez liczbę członków danej rodziny, o kwotę nie wyższą niż łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługujących rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do tych świadczeń, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje w kwocie pomniejszonej o przekroczenie.

Świadczenia rodzinne wypłaca się co miesiąc. Jeżeli wniosek wraz z dokumentami zostanie złożony w okresie od 1 września do 31 października, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata przysługujących świadczeń następuje do 31 grudnia. Jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek z dokumentami w okresie od 1 listopada do 31 grudnia danego roku, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata przysługujących świadczeń następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku.

Nawet pomimo spełnienia pozostałych warunków zasiłku rodzinnego nie otrzyma m.in. osoba, której: dziecko pozostaje w związku małżeńskim, zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej bądź pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się, która jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/Piotr Nowak

Cieszymy się remisem

Dużo radości kibicom dostarczył kolejny mecz polskiej reprezentacji w eliminacjach do mistrzostw świata, w którym Polacy zremisowali z Anglią. Po bramce, strzelonej przez Harry'ego Kane'a, biało-czerwoni przegrywali 0:1, ale w doliczonym czasie wynik wyrównał Damian Szymański.

Emocjonujący koniec

fot. facebook.com

Reprezentacja Polski w koszykówce 3x3 zdobyła brązowy medal mistrzostw Europy w Paryżu. Przez większość spotkania to Rosjanie mieli przewagę, ale zwycięstwo biało-czerwonych przyniósł w ostatniej sekundzie rzut Przemysława Zamojskiego. Polacy po raz pierwszy znaleźli się w czołowej trójce tej imprezy.

Po myśli Miedwiediewa

fot. PAP/EPA/Justin Lane

Wygrana w finale tenisowego US Open przypadła Daniiłowi Miedwiediewowi, który pokonał Novaka Djokovica (6:4, 6:4, 6:4). Przewagę od początku meczu miał Rosjanin, a Serbowi nerwy utrudniały wykorzystanie dobrych piłek. Tym samym lider światowego rankingu stracił szansę na zdobycie w tym sezonie tzw. Kalendarzowego Wielkiego Szlema.

Zderzenie liderów

Legendarny tor Monza we Włoszech przyniósł niespodziankę w wyścigu o Grand Prix Włoch. Na 27. okrążeniu doszło do zderzenia liderów klasyfikacji – Lewisa Hamiltona i Maxa Verstappena. Kolizja liderów drogę na podium otworzyła kierowcom McLarenów: Danielowi Ricciardo i Lando Norrisowi.

fot. PAP/EPA/Matteo Bazzi

NIECH ŚWIĘTO TRWA

Mariusz Jankowski

Lubię takie inspiracje. O pierwszą postarał się kolega pracujący przy reprezentacji siatkarzy. Drugą zapewniło mi dwóch kibiców spotkanych przy okazji meczu piłkarzy z Anglią. Inspiracje były dwie, ale ich wymowa jest niemal identyczna.

Zarówno kolega dziennikarz, jak i fani piłki nożnej nie mogli wyjść z podziwu. Nad czym? Ano nad tym, że człowiek już tak ma, iż potrafi szybko zapomnieć o tym, co było złe, a potem myśleć, że teraz to już będzie tylko dobrze. A przecież nic nie jest nam dane na zawsze. Zagrożenie wciąż istnieje.

Rozmawialiśmy długo. I każdy z nas miał inne wspomnienia z czasów początku pandemii. Z czasów, gdy świat, także ten sportowy, najpierw zamarł, a potem stanął w miejscu. Ten nasz powrót do niedalekiej przeszłości był dość bolesny, każdy przecież został w jakiś sposób dotknięty przez koronawirusa. Nas w tych dyskusjach połączył sport. I ból związany z jego brakiem. Z niedostępnymi arenami, halami, stadionami.

Być może nie wszyscy tak mieli, ale na pewno wielu podpisze się pod stwierdzeniem, że sport jest dla kibiców. I bez ich udziału wiele traci. Oczywiście do pustych trybun można się przyzwyczaić. Nie znaczy to jednak, że przyzwyczajenie ma stać się codziennością. Wie to każdy, kto ma za sobą doświadczenie uczestniczenia w sportowym święcie. A takimi na pewno były kończące się właśnie siatkarskie mistrzostwa Europy czy mecz z Anglikami.

Biało-czerwony Stadion Narodowy, dom piłkarskiej reprezentacji tonący w polskich flagach to obraz, który zostaje pod powiekami, a przy okazji niezmiennie przyprawia o dreszcze. Nie może być jednak inaczej, święto to święto. Musi mieć godną oprawę. Tak zazwyczaj dzieje się przy okazji spotkań reprezentacji narodowych. Bez względu na dyscyplinę sportu.

Życzyłbym sobie teraz, na początku jesieni, by to święto trwało. Co jakiś czas, co kilka tygodni, przy okazji kolejnych występów polskich sportowców. Piszę o tym dziś, gdy ciągle wisi nad nami groźba kolejnej fali pandemii. Być może właśnie myślenie o wspólnym świętowaniu, o wspólnej radości będzie dla kogoś argumentem, by zająć się tematem szczepień. Wiem, że jest nadal wielu niezdecydowanych.

Nie brakuje też osób mających poważne wątpliwości. Wszystkich namawiam do rozmów z fachowcami, autorytetami. Do poszukiwania informacji. Po to, by podjąć świadomą decyzję. Dla siebie, dla innych. Dla naszej przyszłości. Także tej na sportowych arenach. Nie pozwólmy, aby pandemia znów zabrała nam te niezapomniane emocje.

Autor jest dziennikarzem TVP

Wyprzedził Zmarzlika

Artiom Łaguta po wygranej w duńskim Vojens objął prowadzenie w klasyfikacji generalnej IMŚ na żużlu. Bartosz Zmarzlik, dotychczasowy lider, podobnie jak w Togliatti, na mecie w Vojens zameldował się jako drugi. Czekamy na wielki finał cyklu na toruńskiej Motoarenie (1–2 października).

fot. PAP/Wojtek Jargiło

Podróbka lepsza od oryginału

Barbara Wiśniowska

Czekolada mogłaby zostać nazwana zdrową słodyczą. Jest pyszna i ma mnóstwo wartości odżywczych. Niestety jest z nią problem i to niejeden: uczula, uzależnia, nadmiernie stymuluje, co może prowadzić do zachowań impulsywnych, zawiera szczawiany i pewnie za 30 lat przestanie istnieć z powodu zmian klimatu. Nie martwiłam się perspektywą wyginięcia kakaowców, bo mam alergię na kakao, ale bardzo tęskniłam za czekoladowym smakiem i znalazłam zdrowy zamiennik.

Nie wiem, skąd karob wziął się w moim domu. Pewnie przysłano go gratis do zakupów z dostawą. Rzuciłam go w kąt, ale znalazł go syn i zmusił mnie do sprawdzenia, co to takiego. Nie miałam pojęcia, ale douczyłam się. Do złudzenia przypomina czekoladę i jest od niej zdrowszy. Ba! Lepszy! Słodki bez słodzenia, z lekką nutką goryczki – choć w zależności od warunków uprawy smak może się różnić.

Nie zawiera kofeiny, teobrominy, szczawianów ani złego cholesterolu, a w zamian ma za to: białko, tłuszcze, węglowodany, błonnik, sód, potas, magnez, wapń, żelazo, witaminy A, C, D, E, B6 oraz B12. Odkrycie zawartości tej ostatniej szczególnie zaszokowało naukowców, gdyż do niedawna sądzono, że jest ona obecna tylko w produktach pochodzenia zwierzęcego. Udowodniono, że karob m.in. podnosi odporność organizmu, pomaga uwolnić się od toksyn, bakterii, wirusów, wolnych rodników, problemów trawiennych. Chroni przed rakiem jelita i płuc. Nadaje się jako słodzik dla diabetyków, wspomaga odchudzanie i utrzymanie stabilnego poziomu cukru we krwi. Zapobiega osteoporozie dzięki dużej zawartości wapnia. Spowalnia procesy starzenia. Jest rośliną strączkową, więc osoby uczulone na strączki oraz będące świeżo po operacjach na układzie pokarmowym powinny skonsultować spożycie karobu z lekarzem.

fot. Barbara Wiśniowska

CIASTO Z KREMEM KAROBOWYM

Ciasto: 200 g mąki jaglanej ■ 140 g mąki ryżowej ■ 170 g bananów ■ 60 g oleju kokosowego ■ 20 g ksylitolu ■ pół łyżeczki sody

Krem: 3 awokado ■ 3 banany ■ sok z całej cytryny ■ 3 łyżki proszku z karobu

Sposób przygotowania: Miksujemy na gładką masę wszystkie składniki, zaczynając od bananów. Wyrobione ciasto przekładamy do blachy (np. 30 cm średnicy) i pieczemy przez 50 minut w piekarniku nagrzanym do 180 stopni. Miksujemy wszystkie składniki kremu albo przed dodaniem karobu dzielimy krem na dwie części i jedną z nich pozostawiamy zieloną. Smarujemy ciasto. Niestety zielony kolor jest nietrwały i szybko ciemnieje, taką masą trzeba częstować tuż po zrobieniu.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – długie lata
1 G – siła sprawcza
2 E – matka Zeusa
3 A – zbożowe odpady
3 G – zatyczka butelki
6 A – rodzaj zdobienia
6 H – dopływ Odry
8 C – małe widoczki
9 A – zbrojny napad
9 G – prowadzi wyścig
10 E – cecha diabła
11 A – normy moralne
11 G – wcięcie w pasie

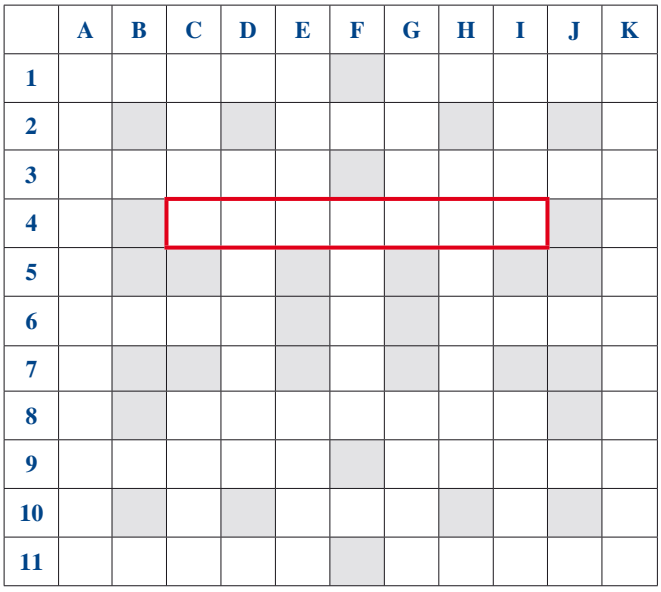

PIONOWO

A 1 – sprzęt podróżnika
C 1 – pustelnia mnicha
C 8 – jacht Teligi
D 3 – wydziela żółć
E 1 – stop z platyną
E 8 – niszczy żelazo
F 4 – stan upadku
G 1 – skóra cielęca
G 8 – zjazd harcerzy
H 3 – centralny punkt
I 1 – górska ścieżka
I 8 – otoczony fanami
K 1 – zdobi wnętrza

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 1 października na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3842); **05.10** Klan (3843); **05.30** Klan (3844); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.25** Fascynująca Antarktyka – dni wiecznego światła – cykl dok.; **09.50** Weterynarze z sercem; **10.25** Klasztorne smaki Remigiusza Rączki; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Msza Święta; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.35** Umarł, aby żyć. Rzecz o Stefanie Kardynale Wyszyńskim – serial dokumentalny; **13.00** Dożynki Prezydenckie; **14.15** Z pamięci: Roman Loth; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **14.55** Komisarz Alex (191) – serial kryminalny TVP; **15.55** Tajemnice miasteczka (2) – serial kostiumowy, Rosja 2018; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (330 – serial kryminalny TVP; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Wojenne dziewczyny (40) – serial TVP
21.15 Rolnik szuka żony seria
22.15 Zakochana Jedynka: Weekend ostatniej szansy – komedia, Wielka Brytania 2013, reż. Roger Michell, wyk. Jeff Goldblum, Jim Broadbent, Lindsay Duncan, Olly Alexander, Xavier De Guillebon
24.00 Casino Royale – film sensacyjny, USA 2006, reż. Martin Campbell wyk.: Daniel Craig, Eva Green, Mads Mikkelsen, Caterina Murino
02.30 Zbliżenia – dramat
04.45 Z pamięci – Roman Loth
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2472) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2473) – serial obyczajowy TVP; **07.00** M jak miłość (1598) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.10** Smaki świata – pośród mórz; **11.45** The Voice of Poland s. XII – Przesłuchania w ciemno (3); **12.50** The Voice of Poland s. XII – Przesłuchania w ciemno (4); **14.00** Familiada; **14.35** Koło fortuny; **15.15** Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2021 (3) Wielkie hity gwiazd Eurowizji – Abba i Celine Dion – widowisko muzyczne; **16.15** Przyjaciele na zawsze (6) – Tomasz Szczepanik – program rozrywkowy; **17.05** Wojciech Cejrowski-boso przez świat – (111) – Peru. Mur – cykl reportaży; **17.40** Lajk!; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na sygnale (323) „Na moją odpowiedzialność" – serial fabularyzowany TVP; **18.50** Na sygnale (324) „Zachowaj to dla siebie" – serial fabularyzowany TVP; **19.20** Rodzinka.pl (207) – serial komediowy TVP
20.00 Postaw na milion
21.00 Smak zemsty. Peppermint. – film akcji, USA 2018, reż.: Pierre Morel, wyk.: Jennifer Garner, John Gallagher Jr., John Ortiz
22.50 Kino bez granic: Dogman – film fabularny, Włochy, Francja 2018, reż.: Matteo Garrone
00.45 Lotna – dramat, Polska 1959, reż.: Andrzej Wajda, wyk.: Jerzy Pichelski, Adam Pawlikowski, Jerzy Moes, Mieczysław Łoza, Bożena Kurowska
02.20 Trzy minuty – dramat, Polska 2010, reż.: Maciej Ślesicki, wyk.: Agnieszka Grochowska, Krzysztof Stroiński, Bogusław Linda, Lidia Sadowa, Paweł Królikowski, Marcin Walewski, Modest Ruciński, Tomasz Karolak, Sławomir Orzechowski, Waldemar Błaszczak
04.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata; **06.23** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Serwis Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda
01.07 Woronicza 17
02.10 INFO V4+
02.26 Teleexpress
02.41 Teleexpress Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.21 Pogoda
03.25 Kamienna cisza
04.20 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.13 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Opowieść o świętym Polikarpie; **07.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.30** Hwange; **07.40** Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **08.55** Kolory Świętości; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **10.40** Petra – tajemnicze miasto; **11.00** Uroczystości 175.rocznicy objawień Matki Bożej w La Salette; **13.00** 180 lat na zdrowie; **13.15** Kazembe; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.05** Niepodzielny; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Prawda a Historia; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie
19.30 Opowieści biblijne – historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Śladami historii
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Antarktyda – podróż na kraniec Ziemi
22.40 Procesja dziejów
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 19 września; **06.50** Biblia – Samson i Dalila, cz. 1; **08.00** Msza greckokatolicka a; **09.00** Tulipan (2)6; **10.05** Okrasa łamie przepisy; **10.40** Tatarzy polscy; **11.30** Cudowny świat przyrody. Niezwykły taniec. Niedźwiedź brunatny; **13.00** Dzika Kanada, cz. 2; **14.05** W kotle historii; **14.35** Daleko od szosy (5); **16.00** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.20** Żywot sarmacki – Mity i misje (2); **17.40** Przeprowadzki (9); **18.50** Wojownicy czasu; **19.25** Wielkie mity historii: Wojskowy geniusz Hitlera (1); **20.25** Miasto z piasków i serc. Stalowa Wola – film dok., Polska 2020, reż.: Tadeusz Arciuch; **21.25** A więc wojna; **21.35** O jeden most za daleko – dramat wojenny, USA 1977, reż.: Richard Attenborough, wyk.: Sean Connery, Gene Hackman, Robert Redford, Anthony Hopkins; **00.35** Dynastia Tudorów (3); **01.35** Mroki Czarnego Lasu – film dok., Kanada 2020, reż.: Wacław Kujbida; **03.10** Szerokie tory. Katyń; **03.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 „Tańcz mnie po miłości kres..." – 39. Studencki Festiwal Piosenki; **08.00** Co dalej?; **08.30** Hydraulicy – film anim.; **08.40** Kolejki – reż.: Helena Slavikova Rabarova; **08.50** Klient nasz pan – film anim.; **09.15** Pan Tadeusz: Księga druga – spektakl teatralny; **10.20** Janosik (12); **11.15** Trzeci punkt widzenia; **11.45** Vera Cruz – western; **13.25** Bosonoga Contessa – film fab.; **15.40** Muzyka Skalnego Podhala; **15.50** Brahms: Niemieckie Requiem – koncert; **17.15** Niedziela z... twórczością S. I. Witkiewicza; **18.05** Niedziela z... tworczoscia S.I.Witkacego – Tumor Witkacego – film biograficzny; **20.00** Badlands – dramat; **21.40** Scena muzyczna: Brass Federacja; **22.45** Trzeci punkt widzenia; **23.20** Długi postój na Park Avenue – film fabularny; **01.10** Pamięć – film anim.; **01.15** Naleśniki – film anim.; **01.20** Sajgon nad Marną – film anim.; **01.40** Wolny strzelec – dramat; **03.40** Muzyka Skalnego Podhala; **03.50** Czy czujesz rytm?; **05.05** Między nami – film dok.; **05.40** Komfort – film anim.; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

04.25 Uwaga!; **04.45** Ukryta prawda (835); **05.45** Kuchenne rewolucje; **06.45** Nowa Maja w ogrodzie; **07.15** Akademia ogrodnika; **07.20** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką; **07.50** Zaplanuj długie życie; **08.00** Dzień Dobry TVN (4270); **11.30** Co za tydzień – magazyn; **11.55** Receptura (2); **12.55** Top Model 10; **14.25** Mam talent – program rozrywkowy; **16.00** Shrek – komedia, USA/Japonia 2001, reż.: Andrew Adamson, wyk.: Vicky Jenson, Mike Myers, Eddie Murphy, Cameron Diaz; **18.00** Ślub od pierwszego wejrzenia; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef (3); **21.30** Receptura (3) – serial, Polska; **22.35** Pięćdziesiąt twarzy Greya – film obyczajowy, USA 2015, reż.: Sam Taylor-Johnson, wyk.: Dakota Johnson, Jamie Dornan, Jennifer Ehle; **01.05** Last Minute – komedia, Polska 2013, reż.: Patryk Vega, wyk.: Wojciech Mecwaldowski, Aldona Jankowska, Klaudia Halejcio, Bartłomiej Świderski; **02.55** Uwaga!; **03.15** Noc Magii;

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** Gwiezdne wojny: Część III – Zemsta Sithów – film s.f., USA 2005, reż.: George Lucas, wyk.: Hayden Christensen, Samuel L. Jackson, Jimmy Smits, Ian McDiarmid, Ewan McGregor, Natalie Portman; **11.25** W głowie się nie mieści – film USA 2015, reż.: Ronnie Del Carmen, Pete Docter); **13.40** Ninja Warrior Polska; **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znajomo; **17.45** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie; **20.00** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni (2); **22.10** Love Island. Wyspa miłości. Wyspa miłości (125); **23.10** Skarb narodów: Księga tajemnic – film przygodowy, USA 2007, reż.: Jon Turteltaub, wyk.: Justin Bartha, Ed Harris, Helen Mirren, Jon Voight, Diane Kruger, Nicolas Cage; **01.50** Bitwa o Ziemię – film s.f., USA 2000, reż.: Christian Roger, wyk.: John Travolta, Barry Pepper, Forest Whitaker, Kim Coates, Sabine Karsenti; **04.10** Świat według Kiepskich; **04.40** Disco Gramy; **05.45** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (480; **06.05** Elif (1051; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (60) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (158) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (294) – serial kryminalny TVP; **11.25** Remiza. Zawsze w akcji! (10) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedynce: Ary i ich królestwo – film dokumentalny, Węgry 2018, reż.: Attila David Molnar Molnar, Cintia Garai; **14.00** Elif (1052); **14.45** Policzmy się dla Polski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (481) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3845) – telenowela TVP; **18.20** Remiza. Zawsze w akcji! (11) – serial TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (415)
21.00 Teatr Telewizji – Grand Prix Festiwalu Dwa Teatry
22.35 Gala XX Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej Dwa Teatry, widowisko
24.00 Świat bez fikcji – Państwo Islamskie, terror w Azji Środkowej – film dokumentalny, Francja 2020
01.05 Weekend ostatniej szansy – komedia, Wielka Brytania 2013, reż.: Roger Michell, wyk.: Lindsay Duncan, Jim Broadbent, Igor Gotesman, Olivier Audibert
02.50 Archiwista (2) – serial TVP
03.45 Oficer (3) – Zero tolerancji – serial TVP
04.45 Notacje
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka: Golec uOrkiestra – talk-show; **05.25** Na dobre i na złe (753) – serial TVP; **06.20** Wybieram życie; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (141) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2473) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.15** Kozacka miłość (184) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (6) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (78) – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Promyk nadziei (112) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (185) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **19.35** Barwy szczęścia (2473) – serial obyczajowy TVP

20.10 Barwy szczęścia (2474) – serial obyczajowy TVP
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1599) – serial TVP
21.40 Czarne żniwa (1) – serial kostiumowy, Ukraina 2019, reż.: Arkadiy Nepytalyuk, wyk.: Kateryna Grygorenko, Ostap Dzyadek
22.35 Trzy dni Kondora (1) – serial, USA 2018, reż.: Lawrence Trilling, wyk.: Max Irons, Brendan Fraser, William Hurt
23.40 Nie ma nas w domu – film fabularny, Wielka Brytania, Francja, Belgia 2019, reż.: Ken Loach
01.30 Warto kochać (75) – serial TVP
02.25 Dogman – film fabularny, Włochy, Francja 2018, reż.: Matteo Garrone, wyk.: Marcello Fonte, Edoardo Pesce, Nunzia Schiano
04.20 Rodzinka.pl – serial TVP
04.45 Rodzinka.pl
05.10 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda – poranek; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.16** Wstaje dzień; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Nie da się ukryć
03.42 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.10 Podróże z historiąj
04.45 Podróże z historią
05.19 Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Opowieści biblijne; **06.00** Pieśń Faith; **07.40** Święty na każdy dzień; **07.45** Kartka z kalendarza; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Przedstawienie musi trwać; **09.15** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.25** Słowo życia; **09.30** Opowieści biblijne; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Kolory Świętości; **11.50** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.20** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Geniusz Stworzenia; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Nie przelewaj; **16.55** Świadkowie; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Hildegarda z Bingen. Światło Boga
23.55 Kolory Świętości
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 20 września; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1994); **07.20** Czas honoru – Powstanie (3); **08.15** Ex Libris (470); **08.45** Sierpem w plecy – film dok.; **09.25** Hetman – film anim.; **09.45** Sensacje XX wieku: Ostatnia narada cz. 1; **10.10** Sensacje XX wieku: Ostatnia narada cz. 2; **10.40** Dzika przyroda Bliskiego i Środkowego Wschodu – Morze Kaspijskie; **11.40** Ekspertyza (15); **12.15** Zaklęty Dwór (2); **13.25** Człowiek z Zachodu – western, USA 1958, reż.: Anthony Mann; **15.15** Dzika Kanada cz. 2 Dziki Zachód – serial dok., Austria 2014); **16.15** Było, nie minęło; **16.45** Flesz historii (557); **17.10** Krzyż Westerplatte – dok.; **18.15** O roku ów (3); **18.45** Czas honoru – Powstanie (4); **19.40** Prasa donos; **19.55** Historia w postaciach zapisana: Książę Karol; **22.00** Spór o historię; **22.35** A więc wojna; **22.45** Okrucieństwa Iwana Groźnego; **23.50** Śladami Eskulapa; **00.25** Szerokie tory. Katyń; **00.50** Polska Kronika Filmowa 1990; **01.10** Było, nie minęłoi; **01.40** Sensacje XX wieku; **02.10** Sensacje XX wieku2); **02.40** Encyklopedia II wojny światowej; **03.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.15** Tego się nie wytnie; **09.15** Tego się nie wytnie EKSTRA; **09.35** Duże zwierzę – film obyczajowy, reż.: Jerzy Stuhr; **11.00** Rodzina Kanderów (1); **12.10** Jan Serce (1); **13.30** Przestrzeń negatywna – film anim.; **13.35** Muedra – film anim.; **13.40** Pieśń poranna – film anim.; **13.45** Linie życia – film anim.; **14.05** Reżyserzy: – Otto Preminger (2); **15.00** Latawiec – dramat, reż.: Mirosław Gronowski; **16.25** Rififi po sześćdziesiątce – komedia, reż.: Paweł Trzaska; **18.00** Urodzeni artyści; **18.30** Informacje kulturalne; **19.00** Gala zamknięcia XX Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji: Dwa Teatry – Zamość 2021; **20.55** Łagodna –dramat, Rosja, Francja 2017, reż.: Sergei Loznitsa, wyk.: Vasilina Makovtseva, Valeriu Andriuta, Liya Akhedzhakova; **23.20** Kronos; **23.55** Zezowate szczęście – komediodramat, reż.: Andrzej Munk; **02.00** Scena muzyczna: Brass Federacj; **03.00** Badlands – dramat, USA 1973, reż.: Terrence Malick; **04.45** Złoty wiek – film fabularny; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.05 Uwaga!; **05.20** Nowa Maja w ogrodzie; **05.50** Akademia ogrodnika; **06.00** Ukryta prawda (1044); **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Top 10 Playera; **11.45** Ukryta prawda (1294) – program obyczajowy; **12.50** Tajemnice miłości (13); **13.55** Ukryta prawda (1045); **14.55** Ukryta prawda (842); **16.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (14); **18.00** Ukryta prawda (1295); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 15; **20.15** Na Wspólnej) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Chyłka-Inwigilacja (3) – serial, Polska; **22.30** Świat w ogniu – film sensacyjny, USA 2019, reż.: Ric Roman Waugh, wyk.: Gerard Butler, Morgan Freeman, Jada Pinkett Smith, Lance Reddick, Piper Perabo, Nick Nolte, Frederick Schmidt; **01.00** Co za tydzień – magazyn; **01.30** Uprowadzona (7) – serial, Francja/USA; **02.30** Uwaga! (6526); **02.50** Noc Magii; **04.10** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (395); **09.10** Malanowski i Partnerzy (396); **09.40** Sekrety rodziny (220); **10.40** Dlaczego ja? (547); **11.40** Gliniarze (68); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1047); **14.40** Dlaczego ja? (1093); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (589); **17.00** Gliniarze (598); **18.00** Pierwsza miłość (3264); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Dancing with the Stars. Taniec z Gwiazdami; **22.10** Love Island. Wyspa miłości (126); **23.10** Zabójca – film akcji, Kanada/USA, 2007, reż.: Philip G. Atwell, wyk.: Aoki Devon, Luis Guzmán, Li Jet, John Lone; **01.35** Wybraniec śmierci – film akcji, USA 1990, reż.: Dwight H. Little, wyk.: Steven Seagal, Wallace Basil, David Keith, Tom Wright, Joanna Pacuła; **03.15** Kabaretowa Ekstraklasa; **03.35** Love Island. Wyspa miłości (58); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (481); **06.10** Elif (1052); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (61) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (159) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (295) – serial kryminalny TVP; **11.25** Remiza. Zawsze w akcji! (11) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **13.00** Natura w Jedynce: Nocne życie zwierząt cz. 1 –, cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2018, reż.: Hannah Ward, Robert Wilcox; **14.00** Elif (1053) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (482) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3846) – telenowela TVP; **18.20** Remiza. Zawsze w akcji! (12) – serial TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka
21.00 Pełny obraz – Lichwa
21.55 Magazyn Ekspresu Reporterów
23.00 Ocaleni – reality show
24.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.30 Błękitny grom – film akcji, USA 1983, reż.: John Badham, wyk.: Roy Scheider, Warren Oates, Candy Clark, Daniel Stern
02.30 Strażacy (3) – serial TVP
03.25 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.25 Bergamo. Miasto śmierci – film dokumentalny, Szwajcaria 2020, reż.: Valerie Dupont
04.40 Notacje
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Na dobre i na złe (754) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Z Radością...; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (142) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2474) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.15** Kozacka miłość (185) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (7) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (79) – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada (2678; **17.15** Promyk nadziei (113) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (186) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **19.35** Barwy szczęścia (2474) – serial obyczajowy TVP; **20.10** Barwy szczęścia (2475) – serial obyczajowy TVP

20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1600 – serial TVP
21.55 Czarne żniwa (2) – serial kostiumowy, Ukraina 2019
22.55 Trzy dni Kondora (2) – serial, USA 2018
23.55 Ludzkie historie: Miłość większa niż strach – film dokumentalny, reż.: Małgorzata Bartas – Witan
01.15 Pitbull. Niebezpieczne kobiety – film sensacyjny, reż.: Patryk Vega, wyk.: Alicja Bachleda – Córuś, Maja Ostaszewska, Joanna Kulig, Magdalena Cielecka, Anna Dereszowska, Sebastian Fabijański, Andrzej Grabowski
03.35 Syn Szawła – dramat, Węgry 2015, reż.: László Nemes, wyk.: Géza Röhrig, Levente Molnár, Urs Rechn, Sándor Zsótér, Uwe Lauer
05.20 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda – poranek; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Nie da się ukryć
03.39 Podróże z historią
04.11 Podróże z histori
04.47 wojsko-polskie.pl
05.13 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Eksodus; **07.00** Filmowe Życiorysy; **07.40** Święty na każdy dzień; **07.45** Kartka z kalendarza; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Nie przelewaj; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.15** Chingola; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Cudowne przejście przez Morze Czerwone; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Fryderyk Chopin i jego muzyka; **16.50** Pocztówka z Indii: Chennai; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** XX Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie
19.30 Poznajemy Polskę
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Kolory Świętości
23.00 Nie lękajcie się
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 21 września; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1990); **07.20** Czas honoru – Powstanie (4); **08.15** Flesz historii (557); **08.35** ROK 1981.; **08.45**... powinniście być wdzięczni Stalinowi – film dok.; **09.40** Prasa donosi – Rok 1923, felieton; **09.55** Sensacje XX wieku: Największy wróg Hitlera; **10.45** Cios w plecy – film dok.; **11.45** O roku ów (3); **12.15** Zaklęty Dwór (3/; **13.25** Wypędzeni – Na Sybir – cykl dok.; **14.30** Historia w postaciach zapisana: Mroczni bohaterowie Meksyku; **16.25** Żywot sarmacki – Mity i misje (2); **16.50** Nie taka prosta historia; **17.20** Polski zwycięzca bitwy o Atlantyk – film dok.; **18.15** W PRLu; **18.45** Pyrlandski łącznik – film dok; **19.15** Czas honoru – Powstanie (5); **20.10** A więc wojna/; **20.20** Lotnictwo w pierwszej wojnie światowej; **21.25** Putin: historia rosyjskiego szpiega – film dok. **22.20** Człowiek z Zachodu – western; **00.05** Wszystko dla Pań (5); **01.05** Polska Kronika Filmowa 199); **01.20** Było, nie minęło; **02.00** Sensacje XX wieku; **02.50** Encyklopedia II wojny światowej; **03.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.25 Muzyczne poranki; **08.00** Informacje kulturalne; **08.25** Urodzeni artyści; **08.55** Paryż. Śladami Chopina (2); **09.25** Rififi po sześćdziesiątce – komedia, reż.: Paweł Trzaska; **11.00** Jan Serce (2); **12.05** Jan Serce (3); **13.30** Tego się nie wytnie; **14.25** Tego się nie wytnie EKSTRA; **14.45** Tristana– dramat; **16.35** Jańcio Wodnik – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolskis; **18.20** Muzyka Skalnego Podhala; **18.30** Co dalej?; **18.55** Emma (1) – serial; **20.00** Wstęp do teatru; **20.05** Teatr Telewizji – Badania ściśle tajne'; **21.45** PORTRETY: Władysław Słowiński; **21.55** McImperium – film obyczajowy, USA 2016, reż.: John Lee Hancock, wyk.: Michael Keaton, Laura Dern; **24.00** Co dalej?; **00.25** Młoda Polska – film dok., reż.: Daniel Banaczek; **01.05** ezowate szczęście – komediodramat, reż.: Andrzej Munk; **03.05** PORTRETY; **03.15** Fotograf – dramat, reż.: Waldemar Krzystek, wyk.: Tatiana Arntgolts, Aleksandr Baluev, Agata Buzek, Sonia Bohosiewicz; **05.15** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1045) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1295) – program obyczajowy; **12.50** Tajemnice miłości (14); **13.55** Ukryta prawda (1046) – program obyczajowy; **14.55** Ukryta prawda (843) – program obyczajowy; **16.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (15); **18.00** Ukryta prawda (1296) – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Ślub od pierwszego wejrzenia; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn reporterów; **00.05** Chyłka-Inwigilacja (3) – serial, Polska; **01.05** W garniturach (6) – serial; **02.05** Uwaga!; **02.25** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (397); **09.10** Malanowski i Partnerzy (398); **09.40** Sekrety rodziny (221); **10.40** Dlaczego ja? (548); Udogodnienia: napisy dla niesłyszących; **11.40** Gliniarze (69); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1048); **14.40** Dlaczego ja? (1094); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4742); **16.30** Na ratunek 112 (590); **17.00** Gliniarze (599); **18.00** Pierwsza miłość (3265); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska (25); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (127); **23.10** Mission Impossible – film akcji, USA 1996, reż.: De Palma Brian, wyk.: Tom Cruise, Jon Voight, Emmanuelle Beart; **01.45** Aeon Flux – film s.f., USA 2005, reż.: Karyn Kusama, wyk.: Charlize Theron, Marton Csokas, Frances McDormand, Jonny Lee Miller, Pete Postlethwaite, Sophie Okonedo, Amelia Warner; **03.35** Love Island. Wyspa miłości (59); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (482); **06.05** Elif (1053); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (62) – – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (160) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (296) – serial kryminalny TVP; **11.25** Remiza. Zawsze w akcji! (12) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Relacja z uroczystości Greckokatolickich; **14.00** Elif (1054) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (483) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3847) – telenowela TVP; **18.20** Remiza. Zawsze w akcji! (13) – serial TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (417)
21.00 Wielki Test o Literaturze
22.30 Historia bez tajemnic – Polsko, szedłem do ciebie 200 lat – film dokumentalny, reż.: Ewa Urbańska
23.35 Życzę ci śmierci – film fabularny, USA 2017, reż.: John Lyde, wyk.: Emily Rose, Brian Krause, Melanie Stone, Brandon Ray Olive
01.15 Tajemnica twierdzy szyfrów (3) – serial sensacyjny TVP
02.05 Pogoda na piątek (16) – serial obyczajowy TVP
02.55 wojsko-polskie.pl
03.20 Terytorialsi (33)
03.40 21 x Nowy Jork – film dokumentalny, reż.: Piotr Stasik
04.35 Notacje
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (755)– serial obyczajowy TVP; **06.25** Pożyteczni.pl; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **09.35** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (143) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2475) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.15** Kozacka miłość (186) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (8) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (80) – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Promyk nadziei (114) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (187) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2475 – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2476 – serial obyczajowy TVP
20.40 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (81) – serial TVP
21.55 Czarne żniwa (3) – serial kostiumowy, Ukraina 2019
23.00 Trzy dni Kondora (3) – serial, USA 2018
24.00 Przez ciasto do serca – komedia, USA 2018, reż.: Peter DeLuise, wyk.: Taylor Cole, Tyler Hynes
01.40 Hotel Vidago Palace (3) – serial obyczajowy, Portugalia 2016
02.40 Fotograf wojny – film dok.
03.50 Afganistan, poraniony kraj, część 2. – film dok.
04.45 Pod wspólnym niebem (12) – serial komediowy TVP
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.40 INFO V4+
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Nie da się ukryć
03.42 Reportaż TVP INFO
04.07 Podróże z historią
04.43 Podróże z historią
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Wielkie serce Jack; **07.15** Akita 101 Łez; **07.45** Kartka z kalendarza; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Poznajemy Polskę; **08.50** Słowo życia; **09.00** Fryderyk Chopin i jego muzyka; **09.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audiencja Generalna z Watykanu; **11.00** W Solankowej Dolinie; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Mój Tatuś walczył pod Monte Cassino; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Wystarczy Sobą Być; **15.30** Toliara; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **16.55** Święty na każdy dzień; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Katedra w Chartres – święta geometria
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 22 września; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1991); **07.25** Czas honoru – Powstanie (5); **08.15** Kuchnia dwudziestolecia; **08.50** Polski zwycięzca bitwy o Atlantyk; **09.35** A więc wojna; **09.45** Sensacje XX wieku: Krew, miłość, zdrada; **10.45** Autor Solaris – film dok.; **11.55** W PRLu; **12.30** Zaklęty Dwór (4); **13.40** Kazimierz Siemienowicz. Wielka sztuka artylerii – film dok.; **14.30** Lotnictwo w pierwszej wojnie światowej; **15.30** Giganci historii; **16.30** Było, nie minęło; **16.55** Śladami Eskulapa; **17.20** Przeczytaj mi tę historię; **17.30** Dzieci tułacze: Wygnanie – film dok.; **18.25** Archiwum zimnej wojny; **18.55** Czas honoru – Powstanie (6); **19.45** A więc wojna; **20.00** Tajemnice III Rzeszy (2); **21.00** Okrucieństwa Iwana Groźnego – film dok.; **22.10** Pluton –dramat wojenny, USA 1986, reż.: Oliver Stone, wyk.: Tom Berenger, Willem Dafoe, Charlie Sheen; **00.15** Wszystko dla Pań (6); **01.15** Polska Kronika Filmowa 1992); **01.25** Było, nie minęło; **02.00** Sensacje XX wieku; **03.00** Encyklopedia II wojny światowej; **03.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Co dalej?; **08.30** Do dzieła; **08.45** PORTRETY: Władysław Słowiński; **09.05** Jańcio Wodnik – film obyczajowy; **11.00** Jan Serce (4); **12.15** Jan Serce (5); **13.30** Janek Simon – film dok.; **14.00** Którędy po sztukę; **14.10** Tamte lata, tamte dni: Cezary Harasimowicz; **14.40** Zakochany anioł – komedia romantyczna; **16.30** Mistrz – dramat, reż.: Jerzy Antczak; **18.30** Informacje kulturalneo; **18.55** Emma (2); **20.00** Basen – film obyczajowy, reż.: Francois Ozon; **21.50** Zaginione Skarby: Madonna z Dzieciątkiem i papugą – film anim.; **22.15** Więcej niż fikcja: Robby Müller, mistrz światła – film dokumentalny, reż.: Claire Pijman; **23.50** Norah Jones live at Ronnie Scott's – koncert; **01.00** Informacje kulturalne; **01.30** McImperium – film obyczajowy, reż.: John Lee Hancock; **03.30** Zaginione Skarby – film anim.; **03.45** Na koniec świata – dramat, reż.: Magdalena Łazarkiewicz; **05.40** Afisz kulturalny ekstra; **06.00** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1046) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1296) – program obyczajowy; **12.50** Tajemnice miłości (15); **13.55** Ukryta prawda (1047) – program obyczajowy; **14.55** Ukryta prawda (844) – program obyczajowy; **16.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (16); **18.00** Ukryta prawda (1297) – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3293); **20.55** Milionerzy; **21.30** Top Model 10; **23.00** Pozwól mi wejść – film horror, Wielka Brytania/USA 2010, reż.: Matt Reeves, wyk.: Kodi Smith-McPhee, Chloe Grace Moretz, Richard Jenkins, Cara Buono, Elias Koteas; **01.25** Superwizjer – magazyn reporterów; **02.00** Uwaga!; **02.20** Noc Magii; **03.40** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (399); **09.10** Malanowski i Partnerzy (401); **09.40** Sekrety rodziny (222); **10.40** Dlaczego ja? (549); **11.40** Gliniarze (70); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4742); **13.40** Trudne sprawy (1049); **14.40** Dlaczego ja? (1095); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (591); **17.00** Gliniarze (600); **18.00** Pierwsza miłość (3266); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Family Food Fight – Pojedynek na smaki (4); **21.05** Komisarz Mama (12); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (128); **23.10** Sprawa honoru: Córka generała – film akcji, USA/Niemcy 1999, reż.: Simon West, wyk.: James Cromwell, John Travolta, Leslie Stefanso; **01.50** Dogonić słońce – film fabularny, USA 1996, reż.: Charles T. Kanganis, wyk.: Halle Berry, Casey Affleck, Eliza Dushku, Kevin Tighe, Anthony Ruivivar, Steve Zahn; **03.55** Świat według Kiepskich (195); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (483); **06.05** Elif (1054); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Dobre historie – Rycerze Kolumba; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (63) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (161) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (297) – serial kryminalny TVP; **11.25** Remiza. Zawsze w akcji! (13) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** To się opłaca; **13.00** Natura w Jedynce: Nocne życie zwierząt cz. 2 – cykl dok., Wielka Brytania 2018; **14.00** Elif (1055) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (484) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3848) – telenowela TVP; **18.20** Remiza. Zawsze w akcji! (14) – serial TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (418)
21.00 Na sygnale (325) – serial fabularyzowany TVP
21.20 Sprawa dla reportera
22.15 Magazyn śledczy Anity Garga
22.50 Magazyn kryminalny 997
23.45 Magazyn Ekspresu Reporterów
00.45 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat – talk-show
01.30 Paradoks (11) – serial kryminalny TVP
02.25 Ocaleni – reality show
03.30 Sprawa dla reportera
04.25 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (756) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Smaki świata – pośród mórz – magazyn kulinarny; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (144)– serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2476) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.15** Kozacka miłość (187) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (9) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (81) – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Promyk nadziei (115) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (188) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2476) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2477) – serial obyczajowy TVP
20.45 Kabaret. Super Show Dwójki
21.55 Czarne żniwa (4) – serial kostiumowy, Ukraina 2019
23.00 Trzy dni Kondora (4) – serial, USA 2018
24.00 W obliczu śmierci – film sensacyjny, Wielka Brytania, USA 1987, reż.: John Glen, wyk.: Timothy Dalton, Maryan d'Abo, Jeroen Krabbe
02.20 Larry Crowne. Uśmiech losu – dramat, USA 2011, reż.: Tom Hanks, wyk.: Tom Hanks, Julia Roberts, Bryan Crantston, Gugu Mbatha – Raw
04.00 Geniusz: Picasso (3) – serial, USA 2018
04.55 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Nie da się ukryć
03.42 Z bliska
04.05 Podróże z historią
04.40 Podróże z historią
05.13 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Katedra w Chartres; **06.00** Audiencja Generalna z Watykanu; **07.00** Filmowe życiorysy; **07.45** Kartka z kalendarza; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Po stronie prawdy; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela"; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Pierwsze życie na ziemi; **15.20** Moja Fatima; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.10** Petra – tajemnicze miasto; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 Spektakl teatralny: Pupil pupila. Komedia w jednym akcie
23.25 „Ojcu Świętemu się nie odmawia..."
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 23 września; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1992); **07.15** Czas honoru – Powstanie (6); **08.05** W kotle historii; **08.40** Dzieci tułacze: Wygnanie – film dok.; **09.25** Przeczytaj mi tę historię; **09.40** Sensacje XX wieku: Bomba Stalina; **10.10** Sensacje XX wieku: Chińska bomba atomowa; **10.40** Od „Potopu" do „Wesela"; **11.30** Archiwum zimnej wojny; **12.00** Zaklęty Dwór (5); **13.10** Tajemnice Paryża: Wersal (9); **14.25** Kapsztad – afrykańska piękność – serial dok.; **15.30** Tajemnice III Rzeszy (2); **16.25** Taśmy bezpieki; **16.55** Alfabet Andrzeja Dobosza; **17.10** Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939-1945); **17.35** Dzieci tułacze: Exodus; **18.25** Marzyciele; **18.55** Czas honoru – Powstanie (7); **19.45** Prasa donosi; **20.00** Mumie starożytnego Egiptu; **20.50** A więc wojna; **21.00** Giganci historii; **21.50** Sądy, przesądy; **22.45** Putin: historia rosyjskiego szpiega – film dok.; **23.40** Polska Kronika Filmowa 1993; **23.55** Było, nie minęło; **00.30** Sensacje XX wieku; **00.55** Sensacje XX wieku; **01.25** Encyklopedia II wojny światowej; **01.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.05** Informacje kulturalne; **08.35** Niedziela z... twórczością S. I. Witkiewicza; **09.30** Mistrz – reż.: Jerzy Antczak; **11.00** Jan Serce (6); **12.15** Jan Serce (7); **13.20** Wydarzenie aktualne; **13.45** Zaginione Skarby: Ścięcie Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej; **14.00** Trzeci punkt widzenia; **14.35** Rozumiemy się bez słów – komedia, Belgia, Francja 2014, reż.: Eric Lartigau; **16.30** Buster Bokserem – komedia; **17.50** Zofia i Oskar Hansenowie; **18.15** Którędy po sztukę; **18.30** Co dalej?; **18.55** Emma (3) – serial, Wielka Brytania 2009; **20.00** Wstęp do filmu – Solaris; **20.05** Solaris – film s.f., ZSRR 1972, reż.: Andriej Tarkowski, wyk.: Anatolij Sołonicyn, Iwan Łapikow, Nikołaj Sergiejew, Irma Rausz, Jurij Nazarow; **23.00** Zatańczyć Beethovena – film dokumentalny; **00.25** Co dalej?; **00.50** Basen – film obyczajowy; **02.40** Aquarius – dramat, Brazylia 2016, reż.: Kleber Mendonca Filho; **05.10** Dalej prosto; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia;

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1047) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1297) – program obyczajowy; **12.50** Tajemnice miłości (16); **13.55** Ukryta prawda (1048); **14.55** Ukryta prawda (845); **16.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (17); **18.00** Ukryta prawda (1298); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3294); **20.55** Milionerzy; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Kobieta sukcesu – komedia, Polska 2018, reż.: Robert Wichrowski, wyk.: Agnieszka Więdłocha, Mikołaj Roznerski, Bartosz Gelner, Julia Wieniawa, Paulina Gałązka, Małgorzata Foremniak, Tomasz Karolak; **00.50** Bogowie ulicy – film kryminalny, USA 2012, reż.: David Ayer, wyk.: Jake Gyllenhaal, Michael Pena, Anna Kendrick; **03.05** Uwaga!; **03.25** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (403) – reż.: Szymon Jakubowski; wyk. Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz, Mandes Tomasz; **09.10** Malanowski i Partnerzy (405); **09.40** Sekrety rodziny (223); **10.40** Dlaczego ja? (550); **11.40** Gliniarze (71); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4743); **13.40** Trudne sprawy (1050); **14.40** Dlaczego ja? (1096); **15.50** Wydarzenia – magazyn informacyjny; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4744); **16.30** Na ratunek 112 (592); **17.00** Gliniarze (601 Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3267); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom (244); **21.05** Przyjaciółki (210); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (129); **23.10** O północy w Paryżu – komedia, Hiszpania/USA/Francja 2011, reż.: Woody Allen, Bates wyk.: Kathy, Carla Bruni, Kurt Fuller, Rachel McAdams, Michael Sheen, Owen

TVP 1

05.10 Przysięga (484); **06.05** Elif (1055); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (64) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (162) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (298) – serial kryminalny TVP; **11.25** Remiza. Zawsze w akcji! (14) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **13.00** Natura w Jedynce: Nocne życie zwierząt cz. 3 – cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2018; **14.00** Elif (1056) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (485) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3849) – telenowela TVP; **18.20** Remiza. Zawsze w akcji! (15) – serial TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Ojciec Mateusz (331) – Rosiczka – serial kryminalny TVP
21.25 Kulisy serialu Na sygnale (139)
21.30 Na sygnale (326) – serial fabularyzowany TVP
22.05 Poszukiwany, poszukiwana – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Adam Mularczyk, Wojciech Siemion, Jolanta Wołłejko, Bohdan Łazuka
23.45 Zabójczy cel – thriller, USA 2008, reż.: Jeff King, wyk.: Steve Seagal, Holly Dignard
01.30 SEAL Team – komando Foki – serial, USA 2017
02.20 Kopciuszek (46) – serial TVP
02.50 Kopciuszek (47) – serial TVP
03.25 Magazyn kryminalny 997
04.15 Zachwyt – film dok.
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (757) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się: Anna Ciupa; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.25** Ostoja (7); **11.50** Barwy szczęścia (2477) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.15** Kozacka miłość (188) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (10) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (82) – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (116) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (189) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **19.30** Barwy szczęścia (2477) – serial obyczajowy TVP

20.00 You Can Dance – Nowa Generacja (5) – Casting w Lublinie – widowisko rozrywkowe
21.00 You Can Dance – Nowa Generacja (6) – Casting w Warszawie
22.05 Kabaret. Super Show Dwójki
23.10 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
00.15 Diana – dramat, Szwecja, Wielka Brytania, Francja, Belgia 2013, reż.: Oliver Hirschbiegel, wyk.: Naomi Watts, Naveen Andrews, Douglas Hodge, Cas Anvar
02.15 W obliczu śmierci – film sensacyjny, Wielka Brytania, USA 1987, reż.: John Glen, wyk.: Timothy Dalton, Maryan d'Abo, Jeroen Krabbe
04.35 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Nie da się ukryć
03.43 W akcji
04.05 Reportaż TVP INFO
04.26 Podróże z historią
05.33 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Yohan; **07.05** „Ojcu Świętemu się nie odmawia..."; **07.45** Kartka z kalendarza; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Święty na każdy dzień; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Grunt to droga. Camino to Pokora; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.05** Domek nr 6; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizacje; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Tak Go pamiętam; **16.50** Święty na każdy dzień; **16.55** Kartka z kalendarza; **17.00** Regał Mistrzowie; **17.30** Geopolityka; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
18.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"
19.00 Warto zauważyć… w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Dzieci Andersa – Powrót do Afryki
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 24 września; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1993.; **07.15** Czas honoru – Powstanie (7); **08.05** Taśmy bezpieki; **08.35** Alfabet Andrzeja Dobosza; **08.55** Dzieci tułacze: Exodus – film dok.; **09.40** Prasa donosi; **09.50** Sensacje XX wieku: Strażnicy skarbów; **10.45** I tak będę żył... – film dok.; **11.35** Marzyciele; **12.05** Zaklęty Dwór (6); **13.15** Oczy Atakamy – film dok.; **14.20** We władaniu monsunów: Powódź (2); **15.25** Mumie starożytnego Egiptu: Matka Tutanchamona (3); **16.25** Tatarzy polscy; **17.15** Ex Libris; **17.35** Norwid. Światło i mrok; **18.30** Ekspertyza (16); **19.05** Czas honoru – Powstanie (8); **19.55** A więc wojna; **20.00** Teatr Historii – Negocjator; **20.15** Negocjator – reż.: Jarosław Żamojda; **22.00** Wielkie mity historii: Hiroszima i kapitulacja Japonii (2); **22.55** Szlak Snów – film dok.; **23.55** Druga wojna światowa – nieznane historie (1) – serial dok.; **00.45** Polska Kronika Filmowa 1994); **01.05** Było, nie minęło; **01.35** Sensacje XX wieku; **02.35** Encyklopedia II wojny światowej; **03.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.20** Co dalej?; **08.50** Kronos; **09.35** Buster Bokserem – komedia, USA 1926, reż.: Buster Keaton; **11.00** Jan Serce (8); **12.10** Jan Serce (9); **13.05** Wydarzenie aktualne; **13.30** Zatańczyć Beethovena – film dokumentalny; **15.05** Szczęśliwy brzeg – dramat psychologiczny, reż.: Andrzej Konic; **16.50** Blanka – dramat, reż.: Kohki Hasei; **18.10** Paryż. Śladami Chopina (3); **18.30** Informacje kulturalne; **19.00** Ty mnie do pieśni pokornej nie wołaj. Norwid – Pawlik –koncert; **20.10** Wstęp do filmu – Van Gogh. U bram wieczności; **20.20** Van Gogh. U bram wieczności.– film fabularny, reż.: Julian Schnabel; **22.20** Tego się nie wytnie; **23.15** Tego się nie wytnie EKSTRA; **23.40** Diana Vreeland: cesarzowa mody – film dokumentalny; **01.10** Nad zakurzone morze – film anim.; **01.25** Jeż – film anim.; **01.30** Jackie – film anim., reż.: Coralie Bruschi; **01.35** Informacje kulturalne; **02.05** Solaris – film s.f., reż.: Andriej Tarkowski; **04.55** Młoda Polska – film dok.; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1048) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN (4275); **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1298); **12.50** Tajemnice miłości (17); **13.55** Ukryta prawda (1049); **14.55** Ukryta prawda (846); **16.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (18); **18.00** Ukryta prawda (1299); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Shrek II – komedia, USA 2004, reż.: Andrew Adamson, Kelly Asbury, Conrad Vernon, wyk.: Mike Myers, Eddie Murphy, Cameron Diaz, Julie Andrews, Antonio Banderas; **22.00** 300 – film przygodowy, USA 2006, reż.: Zack Snyder, wyk.: Gerard Butler, Lena Headey, Dominic West, David Wenham, Vincent Regan, Michael Fassbender, Rodrigo Santoro; **00.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **01.35** Skazana. Historie zza krat – inne; **02.10** Uwaga!; **02.30** Noc Magii; **03.50** Kto was tak urządził; **04.25** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (406); **09.10** Malanowski i Partnerzy (407); **09.40** Sekrety rodziny (224); **10.40** Dlaczego ja? (551); **11.40** Gliniarze (72); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4744); **13.40** Trudne sprawy (1051); **14.40** Dlaczego ja? (1097); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4745); **16.30** Na ratunek 112 (593); **17.00** Gliniarze (602); **18.00** Pierwsza miłość (3268); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (147); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (130); **23.10** Ghost in the Shell – film animowany, USA/Japonia 2017, reż.: Rupert Sander, wyk.: Juliette Binoche, Pilou Asbak, Scarlett Johansson; **01.40** Nostalgia anioła – dramat, USA/Wielka Brytania/Nowa Zelandia 2009, reż.: Peter Jackson, wyk.: Mark Wahlberg, Michael Imperioli, Saoirse Ronan, Susan Sarandon, Stanley Tucci, Rachel Weisz; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3845); **05.30** Klan (3846); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl; **08.45** Pełnosprawni; **09.20** Fascynujący świat: Nieletni Inżynierowie – film dokumentalny; **10.25** Sprawa dla reportera; **11.30** Ojciec Mateusz (299) – serial kryminalny TVP; **12.25** Gwiazda Południa – film przygodowy; **14.15** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **14.55** Rolnik szuka żony seri; **15.55** Tajemnice miasteczka (3) – serial kostiumowy; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Wojenne dziewczyny (40) – serial TVP, reż.: Anna Kazejak, Filip Zylber, wyk.: Aleksandra Pisula, Marta Mazurek, Vanessa Aleksander, Wojciech Solarz, Sebastian Jasnoch, Danuta Stenka, Robert Gonera, Magdalena Smalara, Krzysztof Satała, Maja Szopa; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (192) – serial kryminalny TVP
21.35 Hit na sobotę: Quantum of Solace – film sensacyjny, USA 2008, reż.: Marc Forster, wyk.: Daniel Craig, Olga Kurylenko
23.30 Poszukiwany, poszukiwana – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Adam Mularczyk, Wojciech Siemion, Jolanta Wołłejko, Bohdan Łazuka, Jerzy Januszkiewicz, Jan Kobuszewski,
01.05 Paweł VI, cz. 1 – film biograficzny, Włochy 2008, reż.: Fabrizio Costa, wyk.: Fabrizio Gifuni, Licia Maglietta, Antonio Catania
03.05 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
03.50 Z pamięci
03.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2474) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2475) – serial obyczajowy TVP; **07.00** M jak miłość (1599) – serial obyczajowy TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.25** Rodzinny ekspres – Dzień Uchodźcy i Migranta; **11.55** You Can Dance – Nowa Generacja (5) – Casting w Lublinie – widowisko rozrywkowe; **12.55** You Can Dance – Nowa Generacja (6) – Casting w Warszawie – widowisko rozrywkowe; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2021 (3): Wielkie hity gwiazd Eurowizji – Abba i Celine Dion – widowisko muzyczne; **17.20** Smaki świata – pośród mórz; **17.45** Słowo na niedzielę – Anosik, Mojżesz i płomienie; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej; **19.25** Rodzinka.pl (208) – serial komediowy TVP

20.00 The Voice of Poland – Przesłuchania w ciemno (5)
21.05 The Voice of Poland – Przesłuchania w ciemno (6)
22.15 Hity wszech czasów
23.20 Kino relaks – Larry Crowne. Uśmiech losu – dramat, USA 2011, reż.: Tom Hanks, wyk.: Tom Hanks, Julia Roberts, Bryan Crantston, Gugu Mbatha-Raw
01.05 Ostateczna operacja – dramat, USA 2018, reż.: Chris Weitz, wyk.: Melanie Laurent, Haley Lu Richardson, Oscar Isaac, Ben Kingsley
03.15 Samba – komediodramat, Francja 2014, reż.: Olivier Nakache, Eric Toledano, wyk.: Omar Sy, Charlotte Gainsbourg, Tahar Rahim, Izia Higelin
05.15 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05:40 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda **06.23** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.21** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Serwis Info Dzień weekend; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.51** Pogoda; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.15 Kornel – film dok.
05.08 Reportaż TVP INFO
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy sakrament; **05.30** Mocni w wierze; **06.00** Wyścig po marzenia; **07.35** Święty na każdy dzień; **07.45** Kartka z kalendarza; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Młodzi Światu; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Uroczystości 100. rocznicy poświecenia bazyliki Trójcy Przenajświętszej; **12.50** Siódmy sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **14.35** Próba wiary; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Historia Antoniego Żubryda; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie
19.30 Manna z Nieba
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Śladami historii
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Misjonarze Afryki – Ojcowie Biali
22.45 Kazembe
22.30 Galilejczyk – prezentuje Keith Garner
23.00 Głos serca
23.45 100 cudownych miejsc na świecie
23.55 Kolory Świętości\
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 25 września; **07.05** Biblia – Samson i Dalila; **07.55** Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939-1945 (3); **08.15** Wojownicy czasu – Straż u Polski bram; **08.50** Tulipan (3); **10.00** Okrasa łamie przepisy; **10.35** Tajemnice Paryża: Wersal (9); **11.50** Wszystkie kolory świata – Kapsztad – afrykańska piękność. – serial dok., Francja 2008); **12.55** Dzika przyroda Bliskiego i Środkowego Wschodu – Półwysep Arabski Kraina złudzeń – serial dok.; **14.00** Kuchnia dwudziestolecia; **14.30** Daleko od szosy (6); **15.50** Marzyciele; **16.20** Oczy Atakamy – film dok., Austria 2013, reż.: Annette Scheurich, Klaus Scheurich; **17.25** Spór o historię; **18.10** Przeprowadzki (10); **19.00** Giganci historii; **20.00** Dynastia Tudorów (4) – serial; **21.00** ROK 1981. Kalendarium; **21.10** Historia w postaciach zapisana: Czarna legenda Królowej Margot; **23.05** A więc wojna; **23.15** Pluton – dramat wojenny, reż.: Oliver Stone; **01.15** Migawki historii; **01.50** Byli żołnierzami Jodły – film dok., reż.: Wincenty Ronisz; **02.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Spotkanie z cieniem: Hanka Ordonówna; **08.20** Informacje kulturalne; **08.45** Tamte lata, tamte dni: Jan Jakub Kolsk; **09.15** Wydarzenie aktualne; **09.50** Portrecistka Marii Antoniny – film dokumentalny, Francja 2018, reż.: Arnaud Xainte; **11.40** Wojna domowa (1); **12.15** Wojna domowa (2); **12.50** Do dzieła; **13.20** Kapitan Morten i królowa pająków – film anim.; **14.50** Mieszczanie żywieccy; **15.30** Tego się nie wytnie; **16.25** Tego się nie wytnie EKSTRA; **16.50** Kapryśne lato – film fabularny, Czechosłowacja 1967, reż.: Jiri Menzel; **18.15** Co dalej? **18.45** Gala wręczenia nagród 46. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni; **21.10** Rozważna i romantyczna – film fabularny, reż.: Ang Lee; **23.35** Genesis: When In Rome – koncert; **01.15** Zawodowiec – western, reż.: Sergio Corbucci; **03.15** Van Gogh. U bram wieczności– film fabularny, reż.: Julian Schnabel, wyk.: Willem Dafoe, Rupert Friend, Madds Mikkelsen; **05.10** Tamte lata, tamte dni: Jan Jakub Kolski; **05.45** Zakończenie dnia;

TVN

05.10 Uwaga!; **05.25** Ukryta prawda (836) – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.25** Rozenek cudnie chudnie (8) – program lifestylowy; **08.00** Dzień Dobry TVN (4276); **11.30** Brzydula 2 (166); **12.00** Brzydula 2 (167); **12.30** Brzydula 2 (168); **13.00** Brzydula 2 (169); **13.30** Na Wspólnej Omnibus – serial, Polska; **15.20** MasterChef (3); **16.50** Zrób coś z tym dzieckiem – program lifestylowy; **17.25** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką; **17.55** Zaplanuj długie życie; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Mam talent (4); **21.45** After – film obyczajowy, USA 2019, reż.: Jenny Gage, wyk.: Josephine Langford, Hero Fiennes-Tiffin, Khadijha Red Thunder, Dylan Arnold, Peter Gallagher, Jennifer Beals; **00.00** Krampus, duch Świąt – film horror, USA 2015, reż.: Michael Dougherty, wyk.: Emjay Anthony, Adam Scott; **02.05** Kuchenne rewolucje; **03.10** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.20** Załoga G – film anim.; **10.00** Dzieci na tropie prawdy (4); **10.10** Ewa gotuje (428); **10.40** Family Food Fight – Pojedynek na smaki (4); **11.40** Nasz Nowy Dom (212); **12.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (40); **13.40** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (15); **14.10** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (16); **14.40** Rolnicy. Podlasie (16); **15.45** Więzienie (44); **16.15** Więzienie (45); **16.45** Więzienie (46); **17.15** Więzienie (47); **17.45** Chłopaki do wzięcia (233); **18.15** Chłopaki do wzięcia (234); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kuchnia (7); **20.35** Kuchnia (8); **21.05** Avengers: Koniec gry – film s.f., USA, reż:. Anthony Russo, Joe Russo, wyk.: Don Cheadle, Benedict Cumberbatch, Robert Downey Jr., Chris Evans, Chris Hemsworth; **01.00** Resident Evil: Degeneracja – film anim., Japonia 2008, reż. Kamiya Makoto; **03.05** Świat według Kiepskich (153); **03.35** Love Island. Wyspa miłości (60); **04.40** Disco Gramy (5239); **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 9 IX 2021 r.

Doczekaliśmy radosnego dnia beatyfikacji prymasa Wyszyńskiego. Odtąd będzie nas wspierał w naszych codziennych trudach. Ufamy, że będzie stał na straży godności człowieka i Bożego ducha w Ojczyźnie jako patron ładu moralnego i społecznego.

fot. episkopat.pl

Patron ładu

Anna Rastawicka

Pragnienie służby człowiekowi, obrony ludzi pracujących i ich prawa do szacunku i godnego życia towarzyszyło Prymasowi od młodości. Osobiste doświadczenia pracy wśród robotników we Włocławku skłoniły go do zainteresowania się nową, dopiero kształtującą się dyscypliną wiedzy – katolicką nauką społeczną.

Kard. Wyszyński nigdy nie milczał, gdy widział krzywdę robotników i nadużycia władzy. Jednak w sytuacjach, gdy chodziło o bezpieczeństwo całej Ojczyzny, prosił o rozwagę i cierpliwość. Po wypadkach grudniowych na Wybrzeżu w 1970 r. mówił: „Gdybym mógł w poczuciu sprawiedliwości i ładu wziąć na siebie całą odpowiedzialność za to, co się ostatnio w Polsce stało, wziąłbym jak najchętniej…!”.

Aktywność społeczna w życiu i nauczaniu kard. Wyszyńskiego oparta była na solidnym fundamencie Ewangelii i nauki Kościoła. Żył on najgłębszym przekonaniem, że wszystkie dziedziny życia ludzkiego powinny być przeniknięte i ożywione obecnością Boga i Jego łaską. „Ewangelia jest bardzo Boża i bardzo ludzka. Chrystus nie przyszedł na świat, aby ogłosić Kodeks pracy (…). Jednak nauka Chrystusa, zawarta w Ewangelii, jest ożywczym balsamem dla umęczonych ludzi. Łagodzi twardość ich życia”.

Jeżeli człowiek się nie odmieni, to najbardziej zasobny ustrój, najbardziej bogate państwo nie ostoi się, będzie rozkradzione i zginie.

W centrum zagadnień i problemów ustrojowych, politycznych oraz ekonomicznych Prymas Tysiąclecia stawiał człowieka i jego godność jako dziecka Bożego. „Trzeba zdać sobie sprawę, że idzie o zbawienie człowieka. Jeżeli najlepsze ustroje, największe wysiłki ludzkie nie zdołają nigdzie, na całym globie, dać pełni szczęścia, trzeba wrócić – to nie jest jakieś «retro społeczno-gospodarcze» – do osoby ludzkiej, do człowieka. Trzeba dostrzec, zrozumieć i zbawiać człowieka! To właśnie czyni Kościół”.

Konsekwentnie podkreślał zależność spraw życia doczesnego od poszanowania praw Bożych. „Musimy zerwać z przekonaniem, że między gospodarką narodową a moralnością chrześcijańską nie istnieją żadne związki. Owszem, są one nakazem chwili i warunkiem prawdziwej odnowy naszego życia doczesnego. Właśnie tutaj rodzi się odpowiedzialność dzieci Kościoła za odnowę i uświęcenie doczesności, by dali przykład, jak służyć społecznie bliźnim i jak posługiwać się owocami pracy ludzkiej i darami ziemi”.

Zacznijmy od siebie

W swoim odważnym programie społecznym uczył, że odnowa zależy nie od zmiany ustrojów i systemów gospodarczych, ale od odrodzenia człowieka. Już w 1945 r. we włocławskim czasopiśmie „Ład Boży” pisał: „Zmieniają się ludzie i hasła – nie ustaje zło. Nazwy są bez znaczenia. Czy to będzie monarchia, czy rzeczpospolita, czy demokracja, ustrój kapitalistyczny czy chrześcijański – jeśli będą rządzone przez starych ludzi bez sumienia, bez zasad moralnych – będzie to nadużywanie szyldów, nazw, którymi osłaniać się będzie swoją nędzę. Ludzie łatwo poznają się na farbowanych lisach”.

W swoim nauczaniu konsekwentnie głosił potrzebę „nowego człowieka”. 2 lutego 1981 r. mówił w bazylice gnieźnieńskiej: „Nie trzeba oglądać się na innych, na tych lub owych, może na polityków, żądając od nich, aby się odmienili. Każdy musi zacząć od siebie, abyśmy prawdziwie się odmienili. A wtedy, gdy wszyscy będziemy się odradzać, i politycy będą musieli się odmienić, czy będą chcieli, czy nie. Nie idzie bowiem w tej chwili w Ojczyźnie naszej tylko o zmianę instytucji społecznej, nie idzie też o wymianę ludzi, ale idzie przede wszystkim o odnowienie się człowieka. Idzie o to, aby człowiek był nowy, aby nastało «nowych ludzi plemię». Bo jeżeli człowiek się nie odmieni, to najbardziej zasobny ustrój, najbardziej bogate państwo nie ostoi się, będzie rozkradzione i zginie”. Dzisiaj przekonujemy się, jak prorocze były te słowa. Zmienił się ustrój, zmienili się ludzie sprawujący władzę, a nadal tak daleko do sprawiedliwości społecznej, do szacunku dla człowieka.

„Nie wierzcie w to, że zagadnienie kryzysu współczesnego świata polega na kryzysie kultury, ekonomii i ustroju politycznego, takiego czy innego. Nieprawda, to są wszystko śmiecie i liście jesienne, które spadają z drzew; wichry je rozniosą po polach i śmietniskach. To są małe problemy! Współczesny problem i kulminacyjny punkt kryzysu światowego leży tu, gdzie spotykają się usta człowieka, który chce służyć swemu bratu, z jego stopami. Kto umie i chce to zrobić, ten zwycięża i kreśli plany rozwojowe ludzkości na przyszłość. (…)

Wszystko inne wiatr zniesie jak śmieć, bo ludziom nie tego potrzeba! Im nie tyle trzeba nowej kultury, nowej moralności, ekonomii, polityki i nowych ustrojów. Im potrzeba nowej miłości, nowego szacunku i nowej wolności”.

Autorka jest członkinią Instytutu Prymasa Wyszyńskiego, autorką książki „Ten zwycięża, kto miłuje”, byłą współpracowniczką kard. Wyszyńskiego

Tygodnik „Idziemy” Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarze redakcji: Barbara Stefańska; redakcja@idziemy.com.pl, Dorota Glica; redakcja@idziemy.com.pl, Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Dorota Glica, Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Jacek Stefański, Wojciech Świątkiewicz, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, Magdalena Jaroszewicz; portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.
COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński.

Dokonując wpłaty na stronie **caritas.pl/jemen**

Wpłacając dowolną kwotę na konto: **PL 77 1160 2202 0000 0000 3436 4384** z dopiskiem **JEMEN**

Wysyłając **SMS** pod numer **72052** o treści **JEMEN** (koszt 2,46 zł z VAT)

Wydawnictwo PROMIC zaprasza na spotkania z Autorami poczytnych książek

XXVI Targi Wydawców Katolickich (23-26 września 2021 r.) stoisko Namiotowe w ogrodach Zamku (przed Arkadami)

24 września (piątek)
godz. **15.30-17.30 – Ks. Prof. Piotr Kieniewicz**

25 września (sobota)
godz. **10.00-11.00 – Ks. Prof. Piotr Kieniewicz**
godz. **11.00-12.00 – Ks. Prof. Bogumił Gacka**
godz. **13.30-15.00 – Pani Barbara Garczyńska**

26 września (niedziela)
godz. **12.00-14.00 – Pan Paweł Zuchniewicz**